DAN NEGRESCU

TRILOGIE IMPERIALĂ

I.

Epistolar imperial

II.

Însemnările Sfântului Renatus

III.

Precum pe pământ, aşa şi în ceruri

Editura Marineasa
Timişoara, 2002

© Dan Negrescu
ISBN 973-8215-73-0

EPISTOLAR IMPERIAL

Avertisment

Împăratul Sapiens nu a existat niciodată. Personajele şi întâmplările relatate sunt în bună parte ficțiuni. Orice asemănare cu persoane sau evenimente trecute, prezente şi viitoare nu este deloc întâmplătoare, ci absolut premeditată.

EPISTOLA I

Sapiens împăratul către amicul Fidelis, sănătate!

Alesul meu Fidelis, vechea noastră legătură întru spirit precum şi voința comună de a face bine Imperiului, cu atâta măreție înălțat de mai marii noştri în timp, mă fac să-ți încredințez unele gânduri a căror origine, în realitatea înconjurătoare nouă, s-ar putea să frângă echilibrul esențial pentru noi toți.

Mărturisesc totodată că nu îmi este indiferent nici numele pe care îl porți, căci credința ta se îndreaptă şi spre cei din jur, dar şi către zeii nevăzuți şi, probabil, depărtați fie sus, fie jos. Dar, ca să nu mă acuzi de elenism în ceea ce ar putea avea rău acesta (adică despicarea în patru a firului căruia nu i se vede niciodată capătul), voi trece la subiect.

Deunăzi unul dintre intimii mei oficiali (probabil te miră, dar prieteni nu pot avea pe

Palatin) m-a tulburat atrăgându-mi atenția asupra unor grupuscule de noi credincioşi din Imperiu ce-şi spun creştini. Nu-mi sunt cu totul necunoscuți, căci auzisem în legătură cu ei ceva din vremea divinului nostru părinte Nerva, care încercase în van să-i „legalizeze" – ca să zic aşa – arătându-le că într-un stat de drept, cum este Imperiul nostru, nimeni nu poate fi deasupra legii. Dacă memoria-mi e încă integră, parcă-mi vin în minte cuvintele epistolei divinului Nerva către amicul său Plinius Iunior, prin care-l îndemna să-i judece pe aceşti creştini strict în limitele bunelor noastre legi (nu ştiu de ce, dar simt adesea că jurisprudența noastră şi legalitatea divinei Rome vor mai dăinui secole, chiar milenii); dar să justific amintita-mi tulburare: aflu că, din păcate, cu aceşti creştini nu se poate dialoga, căci ei se consideră unicii deținători ai adevărului, de unde – am dedus eu şi mi-au confirmat-o alții – şi credința lor ar fi singura adevărată.

Mă îngrozeşte, distinse Fidelis, orice intoleranță, dar mai cu seamă cea care sfredeleşte mintea şi sufletul, obligându-l pe om să se usuce precum smochina şi să se acrească asemenea vinului bun ajuns în strecurătoarea prostului. Ce mai poți aduce nou, sau bun, dacă pretinzi că numai tu deții adevărul? Dar, chiar în legătură cu asta, îmi spune un strălucit urmaş al lui Iosephus, că oficialul nostru Pontius Pilatus a făcut față mai mult decât onorabil în disputa iudeilor şi a lui Iesus Christus, întemeietorul acestei necruțătoare credințe. Tânărul iudeu, care spusese că el este adevărul, a rămas tăcut la întrebarea romanului nostru „Ce este adevărul?", căci, vezi, iubite Fidelis, e uşor să te proclami ceva sau cineva, dar poate nici zeii nu ştiu ce e ceva; şi nici nu au cum s-o ştie, căci fiecare îşi are domeniul său, precum se întâmplă şi în temeinic construitul nostru Imperiu.

Dar să revin la temerile mele: începe să-mi fie teamă ca nu cumva, proclamându-şi unicitatea întru adevăr, aceşti creştini să treacă la a lovi în alții; e foarte grav să nu înțelegi că pentru fiecare credința lui e cea mai bună, căci fiecare crede pentru sine şi nu pentru altul. Iată, Imperiul nostru, această casă a universului unde fiecare şi-a păstrat credința; de ce m-ar deranja ciudățeniile babiloniene, ori pisicile egiptene, ori cuvântătorii arbori galici, dacă toți cei ce cred în acestea respectă legea romană gândită spre binele cetățeanului?

Strămoşii noştri – zeii să-i țină în ambrozianul tărâm – şi-au cinstit credința fără a lovi în alții; şi astfel, amice Fidelis, nu pot să văd cu ochi buni cum, în multicolora ecumenie a Imperiului, cineva vrea să domine printr-o singură culoare.

Într-o asemenea nemaiîntâlnită situație, când libertatea intimă e amenințată, mă gândesc la învățătura unicului Vergilius (căci el într-adevăr îşi putea aroga unicitatea, dar nu a făcut-o în sfiala-i feciorelnică), aceea că noi, romanii, am venit în lume spre a-i ocroti pe supuşi, dar şi spre a-i înfrunta pe trufaşi.

Mă vei întreba, Fidelis, în legătură cu „înfruntarea", - şi pe bună dreptate – ce va spune posteritatea? Ar trebui poate să consult vreun auspex, sau vreo demnă urmaşă de la Cume, sau, de ce nu, vreun culegător de viitor din astre. Prefer însă îndemnul înțeleptului Horatius, deci nu pun nimic la încercare; iar în privința posterității, există două posibilități: dacă ne va aparține, ne va înțelege şi ne va mulțumi, iar dacă le va aparține

puținilor de azi (cocoțați pe umerii noştri), vom fi huliți; să nu uităm, prea bunule Fidelis, că istoria în fapt nu are nici o noimă. Oare asta să-l facă pe înțeleptul Tacitus atât de trist?

Rămâi cu bine.

EPISTOLA II

Sapiens împăratul către amicul Moderatus, sănătate!

Distinse Moderatus, ori de câte ori cugetarea-mi îți întâlneşte cumpănitul nume, simt o plăcută liniştire. Dar, vezi tu, apropiat al meu, împrejurările, ca şi împrejurimile şi îndepărtările Imperiului nostru îmi pun atâtea întrebări, încât tihna înțelepciunii îmi este alungată; şi, iată-mă astfel, într-un continuu negoț al gândirii.

Trebuie să-ți mărturisesc că de curând i-am trimis în scris prea bunului Fidelis (l-ai cunoscut la penibila cină a îmbuibatului Novissimus – mă întreb ce căutam noi acolo?) temerile mele legate de mai noii credincioşi din Imperiu, ce numai supuşi nu pot fi numiți.

Dorind însă păstrarea proverbialului nostru echilibru, mi-am spus că e bine să încep prin a cerceta. Şi, astfel, mi-au ajuns în mână acele scrieri pe care creştinii le consideră sacre. Recunosc că am întâlnit în ele o serie de lucruri foarte bune, care nu ar dăuna cu nimic ordinii Imperiului, dacă nu ar ajunge pe mâna, sau – aş spune mai curând – în cugetarea oamenilor; căci se adevereşte încă o dată, dreptule Moderatus, dar pentru a câta oară – chiar zeilor cred că li s-a încâlcit numărătoarea – că toate nobilele idei devin ca plugul sucit, adică perverse, când omul le dă veşmântul faptei.

Iar după ce am mai desfăşurat câteva volume, ce cuprind aşa-zisa explicare a învățăturii acelui tânăr iudeu, am ajuns şi eu la concluzia nevinovăției sale, nu neapărat față de ordinea Imperiului nostru, cât față de toți cei care i-au urmat. Căci încă o dată am putut să înțeleg de ce trebuie să moară întemeietorii de credințe: pentru ca urmaşii să-i răstălmăcească în voie. Aş îndrăzni chiar să spun că mă îndoiesc de cinstea, ba chiar de integritatea cugetării unora (îmi spune un cunoscut venit din ținutul Galileii că, la vremea aceea, chiar şi pe unii dintre ai noştri i-a uluit resemnarea tânărului iudeu trădat, pare-se, şi de discipoli de ai săi; parcă îl înțeleg tot mai mult, de aici, de pe Palatinul însingurării).

Şi cum să nu fie aşa, când, iată, mi se trimite o scriere îndreptată fățiş împotriva iudeilor, despre care aflu că ar fi poporul ucigaş, cel care l-a răstignit pe Iesus. Trebuie să-ți spun, Moderatus, că nu pot să aprob, ca împărat roman, ca părinte al Imperiului, o asemenea prostie, răutate sau gogomănie (iartă-mi verbul furios!); atâta lipsă de logică nu am întâlnit nici la caraghioşii veselului Plautus. Să mă explic: din cele studiate reiese că o mare parte a învățăturii creştine este de fapt a iudeilor, iar acel tânăr crucificat era din

neamul iudeu, născut chiar în timpul folositorului recensământ ordonat de divinul nostru Augustus.

În fond, prostească atitudine de a-i huli pe iudei mi se pare a fi mai curând efectul unui joc al puterilor. Atâta timp cât Imperiul nostru va viețui, toți vor fi cetățeni egali; teamă mi-e însă de ceea ce va urma dacă, vreodată, pontiful nu va mai urca treptele Capitoliului cu tăcuta vestală, iar oamenii vor fi recenzați după credință sau originea neamului.

În cumpătarea ta, Moderatus, îmi vei face semn cu degetul amintindu-mi de „isprăvile" îndrăznețului Vespasianus şi ale lui Titus, săvârşite în chiar patria iudeilor; iar eu îți voi răspunde că ei nu ne-au vrut pe noi, nu noi pe ei şi că deja atunci cel mai înțelept dintre ei, Iosephus Flavius, de neam nobil, ni s-a alăturat fățiș, înțelegând care e rostul Romei în lume. Îți mai pot spune că acum câteva zile am intrat (e drept, pe furiș, căci eu sunt al tuturor şi nu doar al unora) într-un templu de al lor (îi spun grecește synagogă) şi am rămas încântat de înțelepciunea pontifului lor (asta, desigur, dacă ticălosul Mavros – pe care de curând l-am eliberat din sclavie – mi-a tălmăcit corect textul sacru), altminteri vorbitor aproape ciceronian. L-am asigurat de respectul meu pentru vechea lor credință, pentru felul în care îi călăuzeşte legea lor (dar şi cea romană, spre binele tuturor); i-am mai spus că în Imperiu nu avem iudei, creştini, germani, africani, ci cetățeni romani, aşa cum a legiferat realitatea înaintaşul nostru Caracalla (de altfel, ca împărat roman, simt că nu pot avea decât subiecți legiuiți, iar legea e oarbă).

Vai, iubite Moderatus, cât de lipsit de măsură mă vei socoti pentru această îndelungă ieşire din brazdă; am vrut doar să-ți arăt că am rămas acelaşi cumpănit conducător.

Iartă-mi litera frântă, îngăduitorule Moderatus, dar tocmai mi s-au adus câteva scrieri pe care cu ardoare le-am desfăşurat, în speranța de găsi ceva frumos. Un înțelept creştin îmi trimite scrierea unui înaintaş de-al său, crezând că mă va converti, şi neştiind, probabil, că nici un om cinstit şi echilibrat nu-şi schimbă religia sau neamul.

După citirea celor primite, am constatat că mi-a dispărut cu desăvârşire plăcerea minunatelor prăjituri cu miere hiblee servite mie, cu puțin înainte, de preceputul Melitus. Şi cum să nu se întâmple astfel, când un oarecare Septimius Florens – creştin atroce, pe la cumpăna vieții – urlă împotriva femeilor noastre (era să zic „tună", dar l-aş jigni pe Iuppiter Tonans) precum câinele cuprins de rabie. Dacă stai să-l asculți, tot ce e frumos şi plăcut înseamnă pierzanie, iar numele acesteia ar fi Femeia; după o momentană descumpănire, mi-am dat seama însă că am de-a face cu unul dintre cei cărora – probabil – Venus le-a întors spatele-i frumos, de la un timp. Căci atâta ură morbidă nu poate veni de la un bărbat împlinit. Zic „de la un timp", pentru că acest Florens se pricepe atât de bine la tot ceea ce e feminin, încât le-ar putea da lecții de înveşmântare şi sulemenire aleselor noastre. Din cât de bine cunoaşte tot ceea ce huleşte (veşminte, podoabe şi modul lor de folosire), îmi permit să presupun despre acest african că a străbătut multe aşternuturi străine până să ajungă la sfințenia neputinței şi a repulsiei trupeşti (dar nu trebuie să credem tot ceea ce e scris, căci scrisoarea nu roşeşte, cum bine spune rostuitul

Tullius); şi, desigur, prin case bune, căci te întreb, cumpănitule Moderatus, cum ar putea combate atât de amănunţit ceva ce îi este necunoscut? De unde ar şti „neprihănitul” Florens cum sunt privirile de curtezană, dacă nu s-ar fi pierdut şi el în ele, măcar de câteva ori?

În fond, importantă nu este hula unuia sau a altuia, căci varietatea aduce delectarea; pericolul cel mare apare atunci când neîmplinirea cuiva e clamată ca învăţătură pentru alţii, căci doar veninul şi ofilirea pot urma după aceasta. Sunt surprins să observ că, după ce i-am civilizat şi pe greci (care nu excelau în comportamentul faţă de femei), apar alţii şi alţii dornici de a impune femeilor imposibila tăcere. Jalnică este, Moderatus, phalusocraţia hulitorului neîmplinit; e ca şi tânguirea bărbatului scopit.

Dar mă grăbesc să închei; înainte de toate voi dosi însă amintita scriere, ca nu cumva Egregia, împărăteasa, consoarta mea – la care ştii că ţin atât de mult – să o găsească şi, mai ştii, să-mi suspecteze gândul şi putinţele.

Rămâi cu bine, Moderatus, căci, iată, Egregia mă cheamă spre teatrul lui Marcellus (vom asculta desigur versuri). Stihurile blândului Vergilius mă vor face – sper – să uit de nebuni, neîmpliniţi, hulitori şi sperjuri; în rest, să n-o supărăm pe Venus şi nici pe al ei fiu.

EPISTOLA III

Sapiens împăratul către amicul Vivens, sănătate!

Tu, cel ce îndemni întotdeauna la bunăvoinţă, seninătate şi beatitudine în străbaterea zilelor vieţii printre semeni, tu, preaînţeleptule Vivens, mă vei asculta, de bună seamă, cu sporită atenţie; căci tot ce-ţi voi scrie nu se potriveşte de fel cu modul nostru de a trăi, născut din respectul faţă de cel diferit de noi.

Iubite Vivens, sunt cutremurat: doresc să-mi înţeleg toţi supuşii, dar, iată, parcă un demon mi se împotriveşte în ultimul timp. Bătrâna Marcia, atât de răbdătoare cu mine în momentele-mi de cumpănă, a refuzat şi ofrandele menite zeilor şi (incredibil) punga cu sesterţi; m-a privit cu invidie, adică până în străfundurile spiritului şi mi-a spus doar atât: „Zeii sunt obosiţi, Sapiens, iar ziua de azi se va încheia mâine”. Nu am mai putut smulge nici un cuvânt de la ea.

În fapt, binevoitorule Vivens, să-i lăsăm pe zei să se odihnească; adevărul nu e niciodată în viitor, ci, în cel mai bun caz, în prezent (deşi, teamă mi-e că nicicând şi niciunde); iată însă că, spre ruşinea mea, mă rotesc în jurul cauzei, precum stângaciul candidat, fără să o numesc.

Trebuie să mă repet: sunt cutremurat şi adânc tulburat; distinsul Felix, om de două ori ales al Fortunei (adică întru spirit, dar şi întru opulenţă) a găsit de cuviinţă să dăruiască locuitorilor Urbei un spectacol de circ. Ca prim cetăţean al Imperiului şi al Romei, nu am putut refuza aleasa invitaţie (deşi Egregia, împărăteasa, optase iniţial pentru altceva). I-am dat curs deci.

Ca orice manifestare în care s-au băgat bani – cum se zice – şi aceasta a fost la înălţime. Gladiatorii profesionişti oferă într-adevăr un spectacol de calitate; în fond, ce poate fi mai măreţ şi profund în înţelesuri decât imaginea luptei pentru victorie şi supravieţuire între adversari de valoare? Am trecut şi prin momentul penibil al destinării celui învins, prin întoarcerea degetului către zeii de jos; dar, vezi tu, iubite Vivens, oricât de dureros ar fi un asemenea moment, el trebuie înţeles, căci degetul nu este al lui Sapiens (prietenul tău din copilărie), ci este degetul imperial care struneşte un popor ales fatalmente să unească şi să conducă universul (bunul Polybios a înţeles magistral aceasta, deşi era grec). Iar un popor ales trebuie să vadă victorii şi luptători puternici; şi apoi, un împărat care astăzi iartă din compasiune (nu uita că pasiunea – ca şi compuşii ei – e purtătoarea celei mai adânci cecităţi), mâine iartă cui nu trebuie; căci nu întâmplător preadreptul Piso ne-a învăţat să facem dreptate chiar de ar fi să piară întreaga lume.

Simt nevoia, înţeleptule Vivens, să-ţi relatez ceva senzaţional care, într-un fel, se leagă de cele arătate deja: un foarte doct bărbat, pe nume Asterius, priceput în cercetarea spiritelor ce-şi duc calea printre astre vestindu-ne viitorul îndepărtat, mi-a adus la cunoştinţă faptul că omenirea va spori în perversitate în mod incredibil, o dată cu trecerea timpului, căci nu vor mai exista onestele lupte cu gladiatori – hulite, pare-se, într-un anume viitor – în schimb va creşte enorm numărul întâmplărilor sângeroase – să le zicem precum filosofii „accidente” – la care oamenii se vor aduna spre a vedea de aproape câte o baltă de sânge, sau un muşchi smuls din locul său, sau aşchii de os strivit, sau câte un ochi sărit din orbită.

Sinistre previziunile lui Asterius, dar nu imposibile, totodată întristătoare de vreme ce spectacolul nu va mai fi manieră; nu pot spune altceva, iubite Vivens, decât că sângele curs are înţeles într-o confruntare a puterilor, după cum întâmplarea nu poate aduce decât nedumerire şi tristeţe; căci întâmplarea, adică spectacolul fără magistru ludic, e ca muzica oferită afonilor şi culoarea arătată începătoşaţilor în priviri.

Dar iată că, fără să vreau, m-am dus pe urma previziunilor lui Asterius, altminteri cine ştie cât de năstruşnice şi neveridice.

Revin însă la spectacolul oferit de alesul Felix şi la cutremurarea ce încă mă încearcă: după o pauză copios întreţinută cu dulciuri şi fructe (aduse de la gheaţă) au fost anunţate lupte cu fiare sălbatice. Un anume Aurolabens a donat pentru spectacol câteva splendide feline africane (în schimb – îmi şopteşte Felix – a eludat impozitul comercial pe acest an). Urmau să se înfrunte doi adversari: o leoaică şi un creştin (cu sabie şi cască) condamnat evident nu pentru credinţa lui, ci pentru că a pângărit Altarul Patriei, iar apoi, la proces, a afirmat că patria lui este în ceruri, iar împăratul său aşijderi, căci cel de pe pământ nu

reprezintă nimic – adică eu. (Le-am dat dispoziție judecătorilor să nu ia în seamă aluziile la adresa mea, căci amorul cu forța ar însemna viol, or, personal, sunt cu totul împotriva lucrurilor nefireşti.)

Poate că judecătorul a fost cam aspru cu acel nenorocit; pe de altă parte – deşi nu am puterea previzionară a lui Asterius – mă întreb, iubite Vivens, când, unde şi, mai ales, dacă se va naşte vreodată absurdul stat în care să fie glorificați cetățenii ce calcă în picioare legile dovedite ca bune pentru cei mai mulți. Sau, poate că e mai bine să nu mă întreb, căci, în lipsa-i de noimă, istoria s-ar putea să-mi dea un răspuns nedorit.

Judecând mai în profunzime, îmi dau seama că a fi dat la lei nu înseamnă nicidecum a fi condamnat la moarte; acel creştin primise marea şansă de a lupta şi de a dovedi prin victorie că omul merită să fie deasupra tuturor ființelor; apoi, cu puțină şiretenie, le-ar fi putut spune tuturor că a învins datorită învățăturii lui Iesus Christus. Dar toate aceste presupuneri ale mele au rămas ca atare.

Spre stupoarea tuturor, creştinul (în floarea vârstei) s-a aruncat în fața leoaicei implorând-o prin răcnete să-l sfâşie, spre a ajunge mai repede la suprema fericire, spre a deveni pâine a lui Iesus. Leoaica însă – probabil insuficient înfometată, sau nedumerită ea însăşi – nu dorea ipotetica transformare a cărnii în pâine, astfel că nu i-a dat omului nici o importanță. Atunci, într-un gest de neînțeles, creştinul a descleştat fălcile animalului şi şi-a vârât capul în gura acestuia. Desigur că şi răbdarea animalică are limite, pe care nu e bine să le pui la încercare, aşa că nu-ți spun, Vivens, ce a urmat. Dar nu m-a cutremurat atât această decapitare prin propria străduință, cât învățătura care stă în spatele ei, mai exact fanatismul care poate duce la un asemenea gest.

După spectacol, am zăbovit până în noapte printre volume cu scrieri creştine, pentru a găsi o explicație a celor văzute la circ. Ceea ce am aflat m-a tulburat, făcându-mă să cuget mai adânc la expresia înțeleptului Patavinus privind „perfidia mai mult decât punică”; şi aceasta pentru că oamenilor simpli li se vorbeşte despre binefacerile morții, dându-li-se neîncetat îndemnuri să păşească spre ea cât mai curând, cu cântecul pe buze, să-şi neglijeze corpul (şi cât ne-am străduit noi să-i spălăm şi pe greci, şi pe barbari); îmi vei replica, Vivens, în spiritul libertății imperiale, că e bine ca fiecare să trăiască şi să moară după voia sa. Dar, te întreb, Vivens, la rândul meu, nu se cade ca magistrul să fie un exemplu? Flaccus le-a spus-o şi artiştilor în față: „Dacă vrei ca eu să plâng, să te doară întâi pe tine”.

Or, la cei despre care vorbim, nu se întâmplă deloc aşa. Cei care au avut timp să scrie în amănunt despre binefacerile morții, de parcă ar fi gustat din ele, nici pe departe nu s-au vârât în gura fiarelor, ci, dimpotrivă, au trăit, unii chiar până la vârsta sleirii de minte. Şi atunci, îndrăgitule Vivens, te întreb din nou: cărei morale îi aparține magistrul care până la bătrânețe îşi împiedică discipolii să trăiască din plin, îndemnându-i să moară în gol?

Iată deci, amice, sursa cutremurării mele; o singură rază de lumină am întâlnit la creştinul Aurelius, care, asemeni divinului Marcus, vorbeşte cu sine însuşi. Doar el recunoaşte că tremură la gândul morții şi că nimeni nu l-a putut convinge de binefacerile

ei; dar i-a citit pe Vergilius şi pe Horatius. Îmi spune fiul meu, Prudens, că acest Aurelius are un descendent ilegitim căruia i-a dat bizarul nume de Adeodatus, deşi e evident că tatăl este el însuşi, ceea ce îl umanizează mai mult chiar decât teama de moarte.

Nu pot să sper altceva, ca părinte al Imperiului, decât că perfidia doctorilor morții nu va prinde rădăcini printre tinerii noştri.

Deci, Vivens, să trăim, atât cât ne-a fost hărăzit şi să nu rupem firul peste voia Parcelor. Mă frământă totuşi cuvintele bătrânei Marcia „Zeii sunt obosiți, iar ziua de azi se va încheia mâine".

Rămâi în liniştea pe care eu n-o am.

EPISTOLA IV

Sapiens împăratul către amicul Viator, sănătate!

Cognomenul tău, iubite Viator, mă face să-ți vorbesc în gând ori de câte ori mă întorc de la drum lung. Ştiindu-te iubitor de călătorii pe pământ şi mare, dar şi un înțelept judecător al celor văzute, am considerat absolut necesar să-mi convertesc gândul în cuvânt scris, acum când am revenit pe Palatin dintr-un dificil periplu.

Îmi vei spune, în gând, că pentru un împărat e uşor să călătorească de vreme ce tot confortul şi siguranța îi sunt oferite; ca să nu mai vorbim de aspectul pecuniar de care se îngrijeşte erariul. Aproape că aş încuviința acest (bănuit) gând al tău, Viator, dacă nu aş fi simțit pe propria-mi piele usturimea împovărătoare a drumeției imperiale. Oricum, nu mă aşteptam la delicii nemaiîncercate, căci o sumedenie de greutăți le cunoşteam din mărturisirile divinului Hadrianus, căruia, pe bună dreptate, i s-ar fi potrivit cognomenul purtat de tine.

De fapt, însăşi premisa unei călătorii imperiale stă sub semnul îndoielii, în măsura în care îmi fac scrupule în permanență atunci când e vorba de subiecții mei: dacă stau mereu în Roma, provincialii – în ciuda dragostei pe care ştiu că mi-o poartă, sau poate tocmai de aceea – vor spune că împăratul i-a dat uitării; dacă străbat în lung şi-n lat Imperiul, împărțindu-le lumina grijii paterne şi celor mai îndepărtați cetățeni ai noştri, se va spune că secătuiesc erariul şi că m-am îndepărtat de Centrul lumii pentru cine ştie ce ispită orientală. Pentru că veni vorba de tentația amintită, vreau să-ți semnalez, în treacăt, un fenomen aproape interesant, dacă n-ar fi precum ridicolul şoarece născut din scremerea munților: aud că unele cunoştințe – nu chiar amici – au căzut într-o asemenea orientadmirație – ca să-i zic aşa – încât, uitând de bunele noastre învățături, fac apologia bălăcitului în mult prea îndepărtatul Ind. Nu mă întreb nici măcar cui îi foloseşte; bătrânul

Conditus îmi spunea, râzând, că nu vede rostul unei asemenea circării, de vreme ce adevăratul spectacol de circ e cel din arenă cu înțelesurile-i vechi şi adânci.

Cu toate acestea, distinse Viator, periplul meu imperial a vizat Orientul (nu te teme, n-am mers pe urmele lui Alexander Magnus, până la ținuturile Indiei şi nici nu m-am închinat celor din Răsărit spre a-i câştiga, căci n-am fost educat de greci); la posibila-ți întrebare îți şi răspund: pentru că, de regulă, problemele ne vin *dintr-acolo.*

Itinerariul meu s-a întrerupt întâi la Pergamum, unde am ținut neapărat să-l omagiez pe divinul Traianus în chiar templul său. Sacerdoții s-au arătat mulțumiți de urmele vizitei mele. Am trecut apoi în Egipt, după care am revenit cu corabia imperială de la Alexandria la Roma.

Iubite Viator, ştiu că ai văzut toate aceste locuri din Imperiu; tocmai de aceea nu te plictisesc cu descrieri pe care alții le-ar face mai măiestrit decât stilul unui împărat apăsat de grija imparțialității. Recunosc că m-a îmboldit către Orient şi curiozitatea de a vedea locurile care păstrează amintirea tânărului iudeu Iesus, crucificat la Hierosolyma. Iudeii m-au primit civilizat, respectându-mi rangul. După lungi tatonări şi insitențe combinate cu promisiunea de a-mi păstra imparțialitatea, mi-a fost adus în față un conducător creştin, căruia i se spune episcop.

M-am aşteptat la o atitudine dură, inflexibilă față de persoana împăratului, dar, spre sincera mea mirare, conducătorul creştin mi-a spus că rolul său este acela de a ajunge la o înțelegere, fie cu mine, fie cu urmaşii mei; cât priveşte ceea ce numesc eu „vârâtul capului în gura leului", rămâne un gest de devoțiune necesar oamenilor simpli; desigur, mi-a spus acelaşi, asta nu înseamnă că nu va exista şi câte un episcop care s-o sfârşească între fălcile fiarelor, lucru pozitiv în măsura în care un martirologiu trebuie să cuprindă şi nume sonore.

Ca o curiozitate (care m-a pus însă pe gânduri), creştinul mi-a amintit de faptul că, până la urmă, indiferent de înțelegerile oculte viitoare, ei vor prelua de la noi ceea ce le trebuie (de unde am dedus că actualmente prea multe nu au); în această direcție mi-a vorbit de înțeleptul Seneca, pe care îl şi consideră de-al lor, într-atât încât au măsluit o corespondență dintre Anneus şi Paulus, discipol de-al lui Iesus (cei doi nefăcând cunoştință unul cu altul niciodată, desigur).

Îți mărturisesc, Viator, că m-a distrat la culme cât de perversă poate fi cugetarea omului; cred că bătrânul Anneus, auzind de sus, dintre astre – pe unde hălăduieşte stoicul său spirit – ce se spune despre el, nici nu se recunoaşte pe sine. În primul rând, e surprinzător câtă glorie i-a adus decizia năzbâtiosului său discipol, prin care bătrânul complotist şi-a pierdut sângele (pot să spun doar păcat de el ca gânditor, dar nu ca uneltitor). Apoi, acelaşi creştin mi-a vorbit de smerenia lui Seneca, dat ca exemplu fie şi pentru faptul că mânca doar smochine şi bea numai apă; auzind acestea, l-am întrebat pe acel episcop dacă citise vreodată întrebarea horațiană „V-ați putea reține râsul, prieteni?" Mi-a răspuns că da, ştie despre bătrânul Anneus că fusese putred de bogat, că mânca extrem de sărăcăcios nu datorită smereniei, ci din cauza unei pronunțate debilități

gastrice, dar că toate acestea n-au nici o importanță (oamenii de rând oricum nu ar înțelege) în edificarea instituției lor pe care o numesc Ecclesia.

De ce n-aş recunoaşte, Viator, că unele idei auzite mi-ar face plăcere, dacă n-ar urmări atât de fățiș acapararea puterii; nu pot să nu constat că, mai mult decât oricare alții, aceşti creştini trebuie ținuți sub observație.

Ne-am despărțit, evident, fără a ajunge la nici o înțelegere, pentru ca apoi cele văzute în Egipt să-mi întărească gândul că neîmplinirea, indiferent sub orice formă, ridicată la rang de doctrină, constituie un mare pericol. Şi mă gândesc la aşa-zişii înțelepți creştini, viețuitori printre nisipurile Egiptului: ca bun roman, eu nu pot înțelege, în primul rând, ce poate fi plăcut şi măreț, dar mai ales sacru în a nu te spăla??? Ar fi o monstruozitate ca, după ce am împânzit Imperiul cu apeducte şi băi, să ajungem să ne închinăm unor nespălați, la propriu (oricât caut să fiu de imparțial, nu pot să nu remarc că binefacerile balneare nu prea i-au molipsit pe orientalii de rând).

Am aflat că mulți dintre ei se hrănesc cu totul unilateral, ceea ce, după părerea mea, iarăşi nu are nimic cu sacralitatea, ci, mai curând, ar explica halucinațiile unora, precum şi debilitatea lor fizică. Când te gândeşti, distinse Viator, ce poate ajunge în timp idealul mai marilor noştri „o minte sănătoasă într-un corp sănătos”? Ce-i drept, şi ei antepuneau optativul „Ar fi de dorit să fie o minte sănătoasă...”, ceea ce înseamnă că se poate şi altfel.

Dar, cel mai mult, răbdătorule Viator, m-a uluit – dincolo de toate ciudățeniile amintite – faptul că la aceste ființe vin destul de mulți creştini spre a-i venera şi, culmea, pentru a le cere sfaturi în cele mai diverse probleme ale vieții cotidiene. Stau şi acum şi mă minunez întrebându-mă cum poți cere sfatul unui om rupt de realitate de zeci de ani? Cum poți cere sfaturi familiale cuiva care nu ştie ce e familia? În sfârşit, iubite Viator, cum poți cere sfaturi omeneşti cuiva care s-a rupt de oameni prin propria-i voie (asta ca să nu-i spunem mizantropiei pe nume)?

Nu pot spera altceva decât ca aceste ciudățenii să rămână singulare; sau, poate că totuşi va trebui să mă gândesc la un viitor concordat, fie şi ocult, cu capii Ecclesiei?

Zeii tac deocamdată. Rămâi cu bine.

EPISTOLA V

Sapiens împăratul către amicul Peritus, sănătate!

Citeşte, întreabă-te şi cutremură-ți cugetarea, lămuritorule Peritus, căci simt tot mai mult că timpurile se schimbă nemailăsând loc încântătoarelor introduceri epistolare.

Ştii cât m-am străduit să stârpesc pirateria şi hoția de pe întreg întinsul Imperiului nostru. Ştii, în acelaşi timp, cât mi-a fost de greu să dau edictul despre executarea

exemplară a cetățenilor ce şi-au făcut un mod de viață din tâlhăreala pe apă sau pe uscat.

Doar satisfacția ordinii împlinite spre binele cetățeanului onest a mai îmbunat sufletu-mi sfâşiat între datorie şi blândețe paternă. Ca Părinte al Patriei şi al sortitului nostru Imperiu, simt durerea pentru fiii delirului – ce n-au putut ține brazda dreaptă – dar, mai cu seamă, văd liniştea benefică a celor mulți care aşteaptă rectitudinea imperială, dincolo de sentimente. Iată de ce, amice Peritus, ce toate le pricepi, nu-mi găsesc cuvintele când sunt înştiințat că durerea-mi profundă de părinte al tuturor – şi buni, şi răi – ajunge pentru unii prilej de speculă, prozelitism, spre a cădea apoi în lezmajestate.

Deşi ştiu că nu-mi pui la îndoială cuvântul, în primul rând amical şi apoi imperial, găsesc totuşi onest să-ți reproduc, parțial, epistola tânărului Aemilius Discens, trimis de mine pe țărmul Asiei provinciale, tocmai datorită consonanței lui cu intențiile mele. Trec peste invocarea zeilor întru sănătatea împăratului, ca şi peste multele dovezi ale afecțiunii cetățenilor față de părintele lor, semnalate cu emoție de distinsul Aemilius şi ajung (cu aceeaşi durere sufletească) la următoarele:

„Precum m-ai învățat, mărite Sapiens, există situații în care se cer fapte şi nu vorbe, astfel că am purces la aplicarea edictului ce cu atâta durere l-ai dat, totuşi spre binele cetățenilor; legionarii şi-au îndeplinit exemplar menirea: în cursul a două decade a ajuns în fața judecătorului o „centurie” pestriță de tâlhari. Verdictul a fost pentru cei vreo sută de nelegiuiți acelaşi: crucificarea. (Iartă-mi cuvântul sec, împăratul meu, dar faptele sunt prea grave pentru a mai colora ceva.) În timp ce legionarii, asistați de mine şi de judecătorul din Hierapolis, se pregăteau să aplice verdictul, verificând ciocanele şi piroanele, s-a apropiat din mulțime un oarecare Marcus; plin de smerenie (nu i-am acordat importanță) trecea prin fața fiecărui viitor crucificat, promițându-i iertarea dacă-l recunoaşte pe Iesus (faptul a provocat ilaritatea publicului care-i striga „mai bine spală-ți şi înnoadă-ți zdrențele”). Evident că în starea dată, nici unul n-avea ce pierde, ce câştiga, astfel încât toți au fost „iertați” de Marcus – nu şi de legea romană. Cred că unii au fost „iertați” involuntar, căci fie erau leşinați, fie făceau un semn aparent aprobator cu degetele în momentul în care le era pironit antebrațul. După încheierea execuției, cetățenii onești au răsuflat uşurați (măcar pentru o vreme); la apusul soarelui, pentru a scurta suferința crucificaților şi spectacolul nedemn de condiția umană (la fel de nedemn însă precum faptele lor), am dat ordin să le fie zdrobite fluierele picioarelor; a doua zi, locul era curat. Dar, tot a doua zi, prea bunule şi mărețule Sapiens, a început să umble molima zvonului prin oraş, cum se spune: ici-colo au apărut inscripții despre „cei zece mii de martiri creştini” crucificați deunăzi, dar şi despre „Sapiens, fiara însetată de sânge creştin” sau „Sapiens, plămada neroniană”. Ce pot să-ți mai spun, împăratul meu? Nu mă aşteptam la o asemenea întorsătură a lucrurilor. Cât despre acel Marcus, de negăsit. Pare să nu fi intrat în pământ, căci creştinii din Smirna spun că s-a înălțat la cer, drept răsplată pentru iertarea (culmea!) celor „zece mii”. Adaug doar atât că unele zvonuri acreditează moartea violentă a lui Marcus, care ştia exact câți a „iertat” de fapt, după cum unele inscripții cheamă de pe acum la comemorarea celor „zece mii de nevinovați”.

Iată, iubitule Peritus, rândurile care nu-mi dau tihnă de câteva zile. Deşi nu sunt poet, nu-mi pot înfrâna o parafrază la gândul divinului Vergilius „Să fie oare atât de mare perfidia în sufletele omeneşti?” Dar lucrurile, prea răbdătorule Peritus, nu s-au oprit aici (acum ar fi ora veghei la seninul nopții, dar văd că norii zilei persistă). Iată, o zi ce zeii mi-o anunțau fastă (sunt ani buni şi frumoşi de când cu Egregia am făcut pasul matrimonial, aducându-i pie ofrandă lui Iuppiter Farreus) s-a întunecat în neînțelesuri.

Secretarul meu Intimus îmi spune discret că o ființă ciudată imploră să fie primită la Sapiens împăratul; în spiritul generozității imperiale, am acceptat audiența, însă doar preț de o clepsidră mică. Mi-a apărut în față un zdrențăros cu o privire cam nefirească şi cu urme de sânge în pălmi şi pe picioare (doi pretorieni stăteau, pentru orice eventualitate, în dosul draperiei purpurii din spatele jilțului imperial); mi-a spus că se numeşte Marcus şi că este creştin (mărturisesc că am cam tresărit, cum nu-i stă bine unui împărat, dar eram încă marcat de epistola tânărului Aemilius Discens); mi-a mai spus că a venit ca să-mi arate cât de puternică este credința lui (şi a lor), căci semnele însângerate – asemeni celor ale lui Iesus – i-au apărut (fără a fi fost întins pe cruce) doar văzându-i pe martirii din Asia şi gândindu-se la marele crucificat din Hierosolyma.

(În timp ce creştinul Marcus perora, îmi spuneam în sinea mea că parcă nu întotdeauna e benefică întinderea generoasă a Imperiului nostru, mulțumită căreia oricare cetățean poate fi azi în Asia, mâine la Cartagina, poimâine pe Palatin. Teamă mi-e că vorba înțeleptului Tacitus privitoare la suferința Imperiului din cauza propriei întinderi o vor împlini creştinii într-un mod ciudat şi nedorit.)

Vorba lungă scurtează tăria gândului, iubite Peritus, astfel că am avut timp să-l contemplu pe posedatul Marcus (măcar de ar fi fost dionisiac) şi să constat că a aruncat zarurile cam neîndemânatic dând lovitura câinelui, nicidecum pe a lui Venus.

I-am spus doar atât, că apreciez, până la un punct, respectul lui pentru memoria iudeului Iesus, ca şi nesperatul (de mine) simț al simetriei dintre mâini şi picioare pe care-l afişează prin ceea ce el numeşte stigmate (măcar că adevăratele stigmate sunt cauzate de fierul înroşit, nu de piroane), dar că undeva lucrurile nu se potrivesc: până şi ultimul legionar (chiar îmbrățişat de Bachus) ştie că piroanele nu se bat în palma crucificatului (cum nu s-a putut întâmpla deci nici cu Iesus), ci dincolo de încheietură, între cele două oase ale antebrațului; chiar nefiind eu medic, l-am întrebat: ”Sărmane Marcus, nu le-ai făcut unde trebuia ca să nu-ți tai venele de bună seamă?” Nu mi-a răspuns. Şi nici eu, Peritus, nu doresc să mai scriu azi nimic.

Rămâi cu bine.

EPISTOLA VI

Sapiens către Egregia, dornice gânduri!

Adorată Egregia, periplul tău egiptean – dorit de atâta vreme de tine – mă face să înțeleg mai limpede de ce se simțea divinul Augustus neputincios în absența Liviei.

Nu vreau să-ți tulbur încântarea pe care – sunt sigur – o resimți văzând locurile tristelor iubiri ale Cleopatrei (pe bărbații noştri nu i-aş compătimi, căci prea au cedat farmecelor orientale) şi măreţele aşezăminte faraonice; adaug doar că însingurarea-mi s-a desăvârşit de când Prudens, al nostru fiu, a început să caute frenetic îmbrățișările nocturne ale lui Venus.

Simt tot mai mult că e timpul, prea iubită Egregia, să te întorci, să revii la împlinirea nenumăratelor îndatoriri hărăzite ție prin voia zeilor şi a noastră, din atrium până în cubiculum. Iartă-mi efuziunea sentimentală, căci în fapt vreau să-ți scurtez plăcerea călătoriei împlinite; dar tocmai de aceea simt nevoia să-ți relatez de îndată întâmplările ultimelor zile; altul poate nu ar înțelege şi, oricum, colocviul conjugal e cel mai dulce şi nevinovat, precum complotul fără finalitate. Dar să nu-ți pun imperiala curiozitate la încercare.

Ieri seară am fost invitat la un conviviu, select din cale afară; generoasa gazdă a fost Cornelius Neuter în al cărui tricliniu, după cum ştii, se poate sta la taclale în deplină libertate, aşa cum trebuie să se întâmple în casa oricărui roman respectabil.

Invitatul serii nu am fost însă eu (ceea ce m-a bucurat, căci am putut digera în tihnă şi delicatesele, şi pălăvrăgeala din jurul meu), ci tânărul Pacificus Duplex, care a reuşit să trezească o serie de nedumeriri printre ceilalți invitați, şi pe bună dreptate. Prezența lui Pacificus, întors de la Atena după un soi de exil benevol, ce a durat cam două decenii, mi-a reamintit de perioada sângerosului meu predecesor (sper – ca şi alții – că sufletul lui rătăceşte tot pe la Cei De Jos), şi nu întâmplător.

Ții minte, desigur, Egregia, că Iulius Atrox, tatăl lui Pacificus (pe atunci un imberb nevinovat, dar răsfățat), era, în timpul sângeroasei cârmuiri, un zelos judecător pe lângă Carcera Mamertină, unde se şi ajungea, de altfel, sub directa lui oblăduire. Îmi vei spune, Egregia, - iar eu îți aprob de pe acum gândul – că nimeni nu-şi alege părinții. Într-adevăr, eventual profită de ei, după cum vei vedea.

Cu o dezinvoltură demnă de invidiat, tânărul Pacificus Duplex (mă întreb de ce nu-şi schimbă de acum cognomenul în Multiplex) ni s-a prezentat ca magistru atenian care le vorbeşte tinerilor greci şi de aiurea, în chiar leagănul democrației, despre înțelesurile teroarei de la Roma din timpul predecesorului meu. Desigur, vinde fiecare ce a primit din familie, dar depinde unde.

După amintita prezentare, Pacificus a început o alambicată expunere despre mecanismul teroarei din Roma, căutând să ne explice teoretic ce am suportat noi pe propria piele; vei spune, Egregia, că toate au o limită, şi aşa ar trebui să fie, dar eu, ca simbol al imparțialității imperiale, nu mă puteam manifesta.

Bătrânul Iustus însă, al cărui fiu ar fi avut cam vârsta lui Pacificus – dacă n-ar fi încăput pe mâna lui Iulius Atrox, când acesta îşi trimitea odrasla la Atena – s-a ridicat şi a

părăsit conviviumul, urmărit de privirile respectuoase ale celorlalți. Înainte de a ieşi, a spus doar atât: „Fiul trăieşte bine, explicându-şi tatăl”. (Peroraţia lui Pacificus, umflată în citate delirante, mi-a amintit de un profesoraş plecat din Roma în provincia Asia, unde, din câte am auzit, le predă discipolilor limba latină pentru a le demonstra inferioritatea acesteia şi, implicit, superioritatea – presupusă - a elinei.)

Către miezul nopții, expunerea lui Pacificus Duplex s-a încheiat şi, ca la rugămintea histrionului ce spune „Acum aplaudați, cetățeni!”, cei mai mulți s-au conformat într-un ritm decent al palmelor.

Iată, iubită Egregia, ce doream să-ți spun; faptul că se poate trăi bine din teoria răului trecut, că-ți poți adjudeca o anume glorie explicându-le năpăstuiților ceea ce tu n-ai trăit, mă face din nou să cred – cum am mai spus-o – că istoria nu are nici o noimă.

Ajuns pe Palatin, în toiul nopții, am zăbovit în bibliotecă şi am luat la întâmplare un volum; l-am desfăşurat şi, citind primele cuvinte ce mi-au venit sub ochi, am cugetat pe loc la cele de curând petrecute şi auzite; gândul este al unuia Petrus, creştin, dar merită reținut şi sună cam astfel: „s-a întors câinele la borâtura lui.”

Cu aceleaşi dornice gânduri, te aşteaptă al tău Sapiens.

EPISTOLA VII

(Sapiens în sinea lui)

Nu pot crede altceva, pornind de la mine însumi, decât că suntem atât de feroce tributari convieţuirii cu semenii, încât, indiferent pe ce treaptă ne-am afla, devenim conformi împrejurimii umane.

Iată-mă, dacă nu cel mai puternic, oricum supremul cetățean al Imperiului; şi, cu toate acestea, mi-e teamă să vorbesc de unul singur ca să nu se zvonească a doua zi prin Urbe că împăratul Sapiens a nărozit; de bună seamă, pretorienii mei germani (care - chipurile – nu ştiu latineşte, şi la ce le-ar trebui, la o adică, având în vedere că trădarea are vocabular universal), al căror rol este să mă păzească, ar fi cei dintâi generatori de zvonuri; în fapt, nici n-ar trebui să înțeleagă ce vorbesc, ci doar să audă că o fac pentru ca în următoarea zi lumea din Roma şi mai apoi din Imperiu (în cel mult câteva zile, căci avem drumuri exemplare) să spună „împăratul flecăreşte de unul singur”. În fond, de ce vorbirea de unul singur intră în sfera anormalului, pe când a scrie de unul singur sau pur şi simplu a scrie ceea ce vorbeşti de unul singur ar fi semnul normalității, al firescului? Ba, după unii,

chiar literatură! Oricum, în situația mea, mă văd obligat să mă exteriorizez, chiar față de mine însumi, în cuvinte scrise, rezervându-mi dreptul de a mă teme ca nu cumva cele stilizate să ajungă sub ochii cuiva, căci numai literatură nu-mi doresc să fac.

Nu ştiu ce se întâmplă cu mine; sau, mai curând, cele ce se petrec în jurul meu, în ultimul timp, mă fac să presimt o iminentă schimbare. Nu faptul în sine mă deranjează, cât frica de necunoscut pe care mi-o trezeşte tocmai mie, care întotdeauna am fost sigur pe cunoaşterea de mine însumi; acelaşi presentiment mă supără şi pentru că sunt aproape în al zecelea lustru al vieții, iar despre cei care suferă schimbări radicale de la o anumită vârstă, am cea mai proastă părere, suspectându-i fie de lipsă de caracter, fie de debilitate intelectuală.

Dar, pentru ca lucrurile să se complice mai mult, mi-a ajuns în mână, din nou, o scrisoare creştină (cam des mi se-ntâmplă în ultima vreme) în care am întâlnit un gând ce nu-mi mai dă pace: „Există în noi ceva mai adânc decât noi înşine”.

Nu numai că literatură nu vreau să fac pe propria-mi intimitate, dar filosofie nici atât; şi cu toate acestea, mă cramponez de cuvintele (culmea!) unui creştin. Scrierea am găsit-o pe rafturile fiului meu Prudens, dar n-am dat importanță întâmplării, pentru ca acum să-mi dau seama că lucrurile au evoluat într-o direcție de neînțeles pentru mine.

Considerând că fiul împăratului – el însuşi viitor conducător al Imperiului – trebuie să aibă o conduită decentă, l-am pus pe Silens (săracul şi-a „pierdut” într-adevăr limba, în timpul predecesorului meu care, văzându-l că-i refuză jurământul de credință, a zis „dacă tot n-o foloseşte, mai bine să i-o smulgem”), discretul meu ochi „de-al treilea”, să-l urmărească pe Prudens.

Ceea ce am aflat din pantomima lui Silens m-a amărât: mi l-a adus pe Prudens pe Palatin, în toiul nopții, după ce cu greu îl scosese din lupanarul „Între coapse”, unul din cele mai ordinare, în fața căruia până şi marinarii din Ostia se gândesc de două ori dacă să intre la venericele hârjoneli sau nu. Fiul meu însă (numai Prudens nu-mi vine să-i mai zic) pare să nu se fi gândit prea mult; mi-am dat seama însă, apoi, că şi argumentul lui era viabil: „dacă mergeam la lupanarul zis imperial, unde vin cavalerii şi senatorii libidinoşi, m-ar fi cunoscut toți şi nu scăpam de relațiile oficiale nici într-un asemenea loc”.

Ce mi s-a părut suspect a fost calmul senin pe care l-a afişat în ultima lună (Im) Prudens al meu; din nou presimțeam ceva şi iată că m-am dovedit mai sibilinic decât mi-aş fi dorit vreodată: acelaşi discret Silens mi-a adus la cunoştință că fiul meu are o iubită creştină, cu care umblă pe la întrunirile celor care declarat îşi hulesc împăratul. Şi iată că degeaba am vorbit cu el; i-am spus clar că nu numai ea nu va ajunge împărătească, dar chiar el nu-mi va urma nicidecum în suprema demnitate imperială. Ca părinte mă simt mizerabil, mai ales că fata este într-adevăr şi frumoasă, şi inteligentă, şi curajoasă până la impertinență de vreme ce i-a spus fiului meu „Spune-i înțeleptului tău tată şi măreț împărat că un magistru de-al nostru, trecut prin multe, hârşit chiar, ne îndeamnă fără ocol – *Iubeşte şi fă ce vrei*”.

Gândind ca împărat roman, sigur că problema s-ar rezolva – spre binele viitorului

imperial – în momentul în care frumosul corp al tinerei Lucia Pulcheria (într-adevăr deosebit şi potrivit nume), purtând însemnele unei agape orgiastice (sincer vorbind niciodată nu m-a interesat dacă au loc sau nu, pentru că mai mult se apără creştinii, decât i-am acuzat noi de aşa ceva) ar fi pescuit din tăcutele ape ale Tibrului.

Dar acum gândesc ca tată şi, oricum o fac, ceva nu merge cum ar trebui; e mult mai uşor să fii Părintele Imperiului decât al propriului tău copil.

Pe de altă parte, trebuie să faci faţă atâtor situaţii protocolare, încât, la un moment dat, îţi uiţi sinele; cred că Egregia e adesea mai înţeleaptă decât mine, căci distinge mai clar lucrurile; în orice caz, rândurile acestea nu trebuie să le citească nimeni. Împăratul este şi el om, dar mai presus de aceasta, trebuie să facă faţă apelativului „Divine împărat". De fapt, Sapiens, haide să fim serioşi: parcă ar crede cineva în înţelesul acestui apelativ? Atâta doar că sună impresionant şi frumos; văd că şi creştinii au observat acest lucru, aşa că le spun unora „sfinţi", dar mi se pare că tot atât valorează ca şi când mi se spune mie că sunt divin. Sincer, nu văd cum poate fi sacru un om, în înţelesul dat de pontifi.

Trebuie să respectăm însă tradiţia spre binele Imperiului; în fapt, am o singură certitudine: într-o formă sau alta, Imperiul şi limba noastră vor învinge timpurile. În rest, totul e spectacol necesar. Zilele trecute senatorii au sărbătorit un deceniu de când am binevoit să accept titlul de Părinte al Patriei şi al Imperiului; faptul mi-a plăcut, poporul a fost profund impresionat, dar, cel puţin jumătate din senatori (dacă li s-ar oferi ocazia) şi-ar plimba pumnalele prin măruntaiele mele, măcar spre a retrăi satisfacţia înaintaşilor de la Idele lunii lui Mars; apoi, nimeni, la momentul respectiv, nu m-a întrebat dacă îmi doresc titlul, dacă îi fac faţă; aceeaşi tradiţie trebuie însă respectată, iar aceasta am înţeles-o.

Când mă gândesc însă la cele câteva statui care mi-au fost înălţate cu voia mea, îmi pare că am trecut şi eu prin momentele de labilitate pe care ţi le dă puterea; povestea cu statuile şi eternitatea nu are nici o noimă în cazul conducătorilor, mai ales că de la ciocanul sculptorului la martelare nu e decât un pas, întâmplat atât de des până acum.

Ce să mai spun despre dragostea pe care mi-o poartă toţi cetăţenii Imperiului? Intră şi ea în minciuna tradiţiei. Totuşi, e păcat că oamenii nu înţeleg cât bine am făcut noi, romanii, întregii omeniri. Când îşi vor da seama va fi, probabil, prea târziu, căci vor fi atât de sparţi şi inegali în rău...

Din câte îmi spun oamenii mei, creştinii deja nu se înţeleg între ei din pricina prea mulţilor conducători sau episcopi, cum li se spune. Ba, mai apare şi câte unul de rând, care le conturbă socotelile celor mari şi atunci, asemenea iudeilor din Hierosolyma odinioară, vin tot la ai noştri să le facă ordine, chipurile, din respect faţă de legea romană, în fapt ca să ne mânjim iarăşi noi mâinile; dar şi Pilatus s-a spălat o singură dată pe mâini. În momentul acesta, mă străfulgeră un gând nebun: ce ar fi să-i conduc eu pe toţi? Desigur, ca împărat roman şi Părinte al Imperiului. În fond, chiar dacă l-am conceput noi pe năzbâtiosul Prudens, iubita mea Egregia va putea deveni Mama Fecioară a Imperiului. De curând am mai citit din profeţiile lui Asterius: dacă e să-i dau crezare, nu peste mult

va trăi în Răsărit o femeie care din circăreasă şi târfă va ajunge mare împărătească creştină (fără a renunța, desigur, la plăcerile fireşti).

Am senzația că gândurile mele au luat-o razna; de fapt, nu-mi mai dau seama dacă acesta sunt eu sau „Mărețul şi Divinul Sapiens". Poate că vremurile sunt astfel încât – spre binele Imperiului, desigur – ar trebui să-i contopesc pe cei doi. Dar oare când spun eu adevărul (dar, vorba lui Pilatus „Ce este adevărul?")???

Printre prea numeroasele scrieri creştine ajunse la mine (şi, ceea ce e grav, citite de mine; dar niciodată nu se ştie...) se află una, despre care Intimus a aflat că va înlocui în timp jurisprudența romană, pentru o vreme cel puțin; mă sperie sincer această perspectivă, fie ea şi temporară; dar mai mult mă cutremură procedura propusă de „blânzii" creştini, cum le place lor să se alinte; deci, spune respectiva scriere, omul legii – care trebuie să fie al Ecclesiei (deja aceasta e o monstruozitate) sau să asculte de Ea (idem) – îl va întreba pe cel acuzat de împotrivire la învățătura lui Iesus sau la vreo faptă a Ecclesiei, dacă învinuirea este adevărată. Nenorocitul, încolțit într-un tribunal vădit ostil, va mărturisi adevărul; dar, spune „blândul" creştin, abia după aceea trebuie aplicate torturile fizice, pentru că (cutremură-te, Sapiens!) întrebarea e următoarea: oare ce ascunde omul acesta, de vreme ce nu a avut curajul să ne mintă şi ne-a spus de la început adevărul??

Iar acum, Sapiens, cel mai bine este să profiți de lățimea celuilalt capăt al stilului tău de aur şi, cu recunoscuta-ți meti-culozitate eficientă, să razi tăblițele scrise cu atâta nemăsură; mai mult chiar, ceara poate fi topită, iar somnu-ți va curge mai lin.

EPISTOLA VIII

Sapiens împăratul către arhitectul Silvius Maximus, sănătate!

Mi-am permis, amice Silvius, să te răpesc pentru câteva momente de la divinele proporții şi simetrii pe care cu deplină grație le proiectezi spre gloria imperialei frumuseți.

Îmi spun unii că într-atât te neliniştesc tainele piramidale, încât te vei muta, pentru un timp, la Alexandria şi că acolo, alături de distinsa-ți consoartă (din câte ştiu, tenace şi ea în căutarea echilibrelor), vei încerca răspunsul milenarelor secrete. Zeii să-ți lumineze neliniştea, pentru ca tot ce vei afla să sporească măreția Imperiului nostru.

Îți mulțumesc, distinse Silvius, pentru urările de prosperitate adresate mie şi imperialei mele consoarte; urările mele sunt identice, dar te implor, consideră-le nu ca un răspuns imperial, ci ca pe unul amical, din partea celui cu care în copilărie stăteai în villa montană de la poalele lui Soracte, admirând cetățile naturii înmărmurite de ghețuri şi zăpadă.

Răspunsul tău la întrebarea-mi e limpede: îmi scrii că, grație iscusinței și inventivității arhitecților și constructorilor romani (deci alor noștri), de la apariția materialului numit beton, pot fi obținute orice dimensiuni ale edificiilor, chiar pe verticală; îmi mai scrii – și mă bucură observația ta – că ar fi însă păcat ca, datorită posibilităților oferite, sminteala să ia locul măsurii, născând monstruozități arhitectonice care precis i-ar supăra și pe zei; cum bine spui, temperatule Silvius, invenția amintită trebuie folosită în primul rând pentru a construi mai durabil și mai temeinic, iar nu pentru a face gaură în cer.

Te-am citat, Silvius Maximus, pentru că în continuarea cuvintelor tale, îți voi explica de unde a pornit întrebarea mea, precum și ce cred eu, desigur, dintr-o altă perspectivă decât cea arhitectonică.

În luna lui Ianus, am primit o tulburătoare epistolă (ca multe altele în ultimul timp) de la unul dintre guvernatorii noștri din Orient; mă înștiințează, nu fără adâncă îngrijorare, că lucrurile nu merg deloc lin prin părțile acelea și îmi cere să semnez un edict (o nouă durere pentru mine) prin care să poată restaura ordinea și legea romană.

Mai mulți conducători creștini i-au adus la cunoștință intenția lor de a înălța un imens edificiu sacru, ale cărui dimensiuni ar urma să sfideze – zice guvernatorul – tot ce s-a construit până acum prin acele părți ale Imperiului nostru. Se pare că au și început să pună mâna pe tot ce e intact în marele templu din Efes, desăvârșind malefic demența lui Herostratus. Pe lângă aceasta, vor să ceară o substanțială contribuție pecuniară din partea erariului public, pe care eu ar trebui să le-o aprob.

Dar am mai spus-o și o repet: eu sunt al tuturor și nu al unora; subiecții mei nu sunt altceva decât cetățeni ai Imperiului; nu pot favoriza pe nimeni (mai ales pe cei ce ne hulesc), căci erariul, deci banul public, nu are neam sau religie.

Mai apoi, cugetând la toată această nefirească situație, mi-am pus întrebarea – în sinea mea – unde e mult clamata smerenie creștină? Constat apoi aceeași înfruntare a legii romane: avem un curator al edificiilor, arhitect priceput, care trebuie întrebat asupra oportunității unor dimensiuni. Am citit că și iudeii, atunci când și-au construit templul la Hierosolyma, și-au consultat întâi arhitecții și apoi s-au rugat.

Dar pentru că am amintit de ei, îți voi spune, distinse Silvius Maximus, că tocmai un iudeu, bătrânul Sem, a reușit să-mi curme frământările. Îmi spune că într-una din cărțile lor sacre, ce povestește despre începuturile omenirii (nu știu dacă plăsmuiruile acestea au vreo importanță, dar învățăturile desprinse din ele îmi par demne de reținut), se află o întâmplare cu tâlc, de care și-a amintit auzind de la mine cele relatate de îngrijoratul guvernator. Întâmplarea e pe cât de scurtă, pe atât de pilduitoare, sau ar trebui să fie, mai ales pentru cei ce pretind că ar deține adevărul ultim și sacrul unic.

Textul iudeilor spune că la începuturi (așa cum și le imaginează ei) n-ar fi existat neamuri și limbi, ci un singur popor și o unică vorbire; simțindu-se, probabil, peste măsură de puternici – asemeni (ne)supușilor mei – s-au gândit să înalțe un edificiu de dimensiuni nemaiîntâlnite, până la cer chiar, adică până la zeul lor suprem, căruia îi spun

Dumnezeu (deci o sfidare, cum bine ar fi observat guvernatorul nostru şi atunci).

Nu numai că nu au ajuns la cer, dar şi ceea ce au făcut s-a năruit cu totul, iar limbile vajnicilor constructori s-au încâlcit şi împleticit în aşa măsură, încât de atunci, spune întâmplarea, vorbesc oamenii în atâtea feluri. Din cuvintele lui Sem am dedus, pentru a nu ştiu câta oară, acelaşi gând care nu-mi dă pace: istoria nu are nici o noimă, căci, dacă ar avea, oamenii ar învăța ceva din ea; ba chiar şi din întâmplările plăsmuite.

Dar, ca împărat, nici nu mă deranjează asta, cât superbia celui ce vrea să conducă, mascată adesea în perfida smerenie a celui ce încă nu conduce. Merită, distinse Silvius, să cunoşti concluzia înțeleptului Sem: „Mărite Sapiens, lasă-i să-şi clădească trufia, căci Dumnezeul nostru, care te asigur că există – şi pe care acum şi-L consideră numai al lor – îi va lăsa să se înalțe până acolo de unde căderea va fi mai cruntă; cât despre încâlcirea limbilor, nici o grijă, mărite împărat, căci de pe acum nu se prea înțeleg între ei."

Şi apoi, ca să încheie cu o plăcută ironie, specifică neamului său, bătrânul a mai adăugat zâmbind: „Eu, împărate Sapiens, nu mi-aş face griji nici pentru început; am fost de curând prin acele părți ale Imperiului şi am observat că de când legionarii tăi au lăsat în seama celor de acolo îngrijirea drumurilor, acestea au ajuns atât de deplorabile, încât regula de aur a strămoşilor tăi - întâi pe drum, apoi edificiu - nu se mai poate întrupa".

Mai presus însă de toate, amice Silvius, trebuie să-ți spun că din cele aflate şi de la Sem, am dedus ceva demn de veşnica aducere-aminte (şi împărăteasa mi-a dat dreptate): noi, romanii, am refăcut unitatea divină a lumii prin Imperiul nostru, iar limba noastră unică a descâlcit blestemul neînțelegerii dintre oameni. Acum înțeleg mai bine de ce toți ni s-au supus cerându-ne ocrotirea, de ce limba noastră aduce concordie între oameni şi limpezime în gândire, de ce popoare întregi, prin testamente ale înțelepților conducători, ni s-au încredințat nouă. Mai înțeleg, amice, de ce toate acestea trebuie ținute integre: căci chemarea noastră este providențială.

Iartă-mă, răbdătorule Silvius Maximus, că te-am făcut poate să simți prin cuvinte greutatea divină ce apasă umerii Părintelui Patriei, dar, precum Sibila, ce-şi uşurează pieptul strigându-le oamenilor tălmăcirea apolinică a viitorului, tot astfel şi eu simt că seninul gândurilor mi-l aduce întâlnirea semenilor în cuvânt.

Rămâi cu bine, distins cugetător al frumosului, iar dacă acolo, printre bizarele surâsuri egiptene, vei descoperi ceva din secretul nemuririi (poate vreun unghi piramidal sub care moartea piere) să-mi dai de ştire.

EPISTOLA IX

Sapiens împăratul către Victor Currens, sănătate!

Respectându-ți cognomenul glorios ce-mi trezeşte imaginea curândă a atletului, mă străduiesc, demnule Victor Currens, ca printr-un răspuns prompt, să țin măcar pasul –

dacă nu goana, căci vârsta nu mi-o mai îngăduie – cu tinerii aducători de triumfuri în Urbea eternității.

Epistola ta, tinere Victor, plină de cugetarea adâncă, este pentru mine încă o dovadă – dacă mai era nevoie – că împlinirea Imperiului nostru s-a făcut cultivând o minte sănătoasă într-un corp sănătos, cum frumos îşi doreau mai-marii noştri în timp.

Am meditat îndelung asupra scrierii tale în a cărei introducere mă numeşti (cu oarecare exagerare aş zice eu) „întâiul atlet al cugetării imperiale”; rândurile tale, pline de durere şi revoltă, îmi spun să anumite lucruri nu s-au schimbat la unii, în ciuda străduaniei noastre către deschidere şi înțelegere.

Ştiam de anul trecut că grecii urmează să organizeze jocurile olimpice – la Atena – în urma unui concurs de împrejurări: nu m-a deranjat, câtuşi de puțin, că nu ne-a revenit nouă misiunea aceasta, pentru că, periodic, e bine să le permitem să-şi rememoreze trecuta glorie; apoi, tinere Victor Currens, întrecerile durează o decadă şi jumătate, pe când Roma e eternă.

Ca împărat roman însă, mă deranjează dorința lor de reînviere a aşa-zisului „ideal elin”, căruia, constat cu durere că i-ai căzut deja victimă, distinse Victor. Poate că eşti prea tânăr şi prea roman ca să înțelegi anumite aspecte, dar cred că e bine să ți le sugerez măcar: legat de cercetarea genealogică la care te-au supus grecii – considerată de tine, pe bună dreptate, o impertinență – trebuie să ştii, Victor, că nu constituie o noutate; ca roman şi cetățean al Imperiului nostru, ți se pare o aberație ceea ce pentru greci, înainte de a fi primiți în lumea noastră generoasă, era un lucru firesc; ştiu de la bătrâni şi din scrierile celor vechi că prima cernere a celor ce urmau să se confrunte avea în vedere nu valoarea adevărată, ci „puritatea elenică”; mă întreb şi azi, distinse Currens, câtor valoroşi tineri le-a fost tăiată afirmarea pe pistele olimpice, asigurând astfel unicitatea celor ce-şi dovedeau elenitatea de şase generații? Îmi vei spune, Victor, că orice puritate de felul acesta atrage după sine degenerarea, precum li s-a întâmplat lacedemonienilor, iar eu nu te voi contrazice.

Apoi, tinere Currens, nu uita nici de disprețul lor pentru toți cei ce nu le vorbeau limba; căci una este să-i consideri „Bâlbâiți” pe cei ce nu-ți ştiu vorbirea, iar alta este să-i numeşti barbari pe cei ce put a blană de oaie şi se mândresc cu neştiința de carte şi mitocănia.

Desigur că toate acestea nu m-ar supăra totuşi, căci ascuțimea cugetării elenice nu poate şi nu vrea nimeni să o nege (n-am fi romani dacă nu i-am recunoaşte fiecăruia meritele), dar tocmai lor să li se atribuie spiritul universalității, mi se pare o ironie – cel puțin – când de fapt ne aparține nouă. Însăşi țara, cu care se mândresc acum, le-am creat-o noi, înființând provincia Graecia, căci până la venirea noastră „iscusința” lor administrativă nu reuşise să depăşească zidurile unei aşezări urbane.

În aceste condiții, nici nu este de mirare că pildele de „eroism” fratricid abundă în tradiția lor; e simplu de înțeles cum a fost posibil ca războiul cel mai crunt pe care l-au purtat vreodată să fie „către ei înşişi”; citeşte-l pe chiar înțeleptul lor Thucydides şi vei şti

cum a fost. Este o întâmplare divină că tocmai unul de-al lor, Polybios, şi-a dat seama că locul grecilor este în Imperiu. Şi nu a fost singurul lucru pentru care starea de ostatic, la Roma, a devenit o onoare şi o sursă în explicarea mersului providenţial al lumii.

Nici o cugetare integră nu neagă ceea ce au făcut bun, dar să nu le atribuim ceea ce n-au făptuit sau ceea ce ne datorează nouă. Subtilitatea limbii lor nu o neg; rostuitul Tullius a evidenţiat-o chiar, dar a rămas roman; şi apoi, e atât de simplu să verifici câţi vorbesc greceşte şi câţi latineşte.

De curând, am observat şi eu ceea ce-mi semnalase sobrul Cato Lucidus: a apărut şi în Roma o categorie a celor docţi şi semidocţi, ce vor să se remarce printr-un uşor dispreţ faţă de limba noastră „agrestă"; strădania lor se îndreaptă către învăţarea literelor greceşti şi a câtorva cuvinte cu sonoritate deosebită, pentru a le putea spune prietenilor – pe limba noastră, desigur – că îl vor citi pe marele Plato în original, că Vergilius nu poate fi comparat cu Homerus (într-adevăr, întemeierea Urbei şi a poporului nostru prin voinţa Providenţei nu pot fi asemănate cu învingerea unei cetăţi printr-o jalnică viclenie, nicidecum prin eroism, oricât de inspirate ar fi versurile ce o redau).

Constat apoi că despre tot mai mulţi flecari din for (unora nu li se poate contesta talentul, chiar şi inteligenţa), pricepuţi în a suci debila minte a auditoriului, nu se mai spune că au inspiraţie (aşa cum o înţelegeau ai noştri odinioară), ci harismă. Ceea ce mă linişteşte însă – dincolo de această lipsă a nobleţei, cu un cuvânt numită snobism – este faptul că generozitatea „agrestei" latine a fost preferată de neamurile supuse nouă; chiar Asterius a profeţit maternitatea limbii noastre şi sterilitatea elitistă a elinei.

În fond, de când au creat zeii lumea, cei puţini şi împrăştiaţi au căutat mereu sonoritatea, pe care au dobândit-o însă cu adevărat pentru viitor, abia după ce o putere providenţială i-a unit, obligându-i să le dea şi altora, ca unor cetăţeni egali, şi nu unor „bâlbâiţi".

Sunt de acord, tinere Victor Currens, cu cei ce afirmă că grecii (cum îi numim noi şi cum sunt cunoscuţi în Imperiu, nicidecum ca elini) au adus multe daruri, aş zice chiar ofrande, lumii, dar nu pot să nu adaug un adevăr: graţie Imperiului nostru au devenit darurile lor, ale lumii, căci „bâlbâiţilor" nu li s-ar fi oferit nimic. Nici un roman să nu uite învăţătura divinului Vergilius „mă tem de greci chiar şi când fac daruri".

Desigur că generozitatea imperială se înalţă deasupra măruntei viclenii din pântecele calului de lemn, căci acvila noastră, cum bine ştii, nu prinde muşte. Tocmai de aceea, tinere înţelept, treci peste negura supărării şi pregăteşte-te să aduci noi victorii Imperiului nostru. Cât despre atenieni, le voi reaminti într-un mesaj imperial că, după ce părintele Augustus le-a scos din letargie jocurile olimpice, divinul Hadrianus le-a desăvârşit templul zeilor olimpici – Olympeionul, început de ei cu mai bine de cinci secole în urmă –, după cum acelaşi i-a făcut cunoscuţi în lume pe locuitorii din Olympia, acordându-le binefăcătoarea cetăţenie romană.

Mă gândesc acum la reacţia „harismaticilor" noştri concetăţeni, dacă ar citi această epistolă. Ar începe, probabil, prin a constata cât de agrest sună „Sapiens" comparativ cu

eufonicul „Sophos”; dar asta, oricum, nu schimbă nimic.

Cu bine, tinere Victor Currens, iar zeii să-ți răcorească cu adierea palmară fruntea încinsă de gloria alergării.

EPISTOLA X

Sapiens împăratul şi discipolul către venerata Marcia, sănătate!

Distinsă şi nobilă Marcia, îți scriu ca fost discipol, în primul rând, iar apoi şi ca împărat; aceasta, pentru că în timpurile trecute, când necruțătoare îmi verificai declinările, conjugările şi construcțiile retorice, găseai de cuviință să adaugi şi câte o cugetare, dar nu din cele consacrate, ci mai curând un gând spinos la una din acelea.

Nu voi uita niciodată ziua ploioasă şi rece, din preajma Saturnaliilor, când mi-ai oferit, înțeleaptă Marcia, învățătura – nouă pentru mine atunci, dar care şi azi îmi călăuzeşte cugetarea – strânsă într-o întrebare: „De ce despre morți să vorbim numai de bine? Dacă un ticălos moare, nu înseamnă că l-am iertat.”

Mă cunoşti prea bine, Marcia, ca să mai fac o prezentare introductivă, după cum sunt sigur că îmi vei înțelege cuvintele, tocmai pentru că o bună parte a intransigenței tale pure mi-ai transmis-o; şi trebuie să-ți mulțumesc pentru aceasta. Mai ales de când zeii mi-au încredințat destinul Imperiului, am învățat că în spatele aparențelor protocolare trebuie să stea imparțialitatea gândirii lămurite, impersonale.

Îți voi spune, distinsă Marcia, foarte direct – precum m-ai învățat – că noaptea trecută, în cursul vigiliei secunde a fost executat prin strangulare, în Carcera Mamertină, celebrul nostru filosof şi poet Lucius Serpiloquens.

A ştiut să îmbine într-un mod inegalabil adâncimea adevăratei cugetări docte cu eleganța gratuită a neotericilor. Cred că a avut parte de un neştiut suprem omagiu, grație veghei nocturne a zeilor: când mi s-a adus la cunoştință împlinirea execuției, mi-am dat seama că tocmai în timp ce îi erau frânte mărețului Lucius vertebrele cerbicelui, eu desfăşuram volumul cuprinzând cea mai nouă (iată, fatalmente şi ultima) scriere a lui în distih elegiac *Despre iubirile şi împreunările zeilor.* Simt că retrăiesc tristețea neroniană în fața Romei fumegânde, căci precum deplângea poemul său maleficul incendiu, tot astfel lectura mea, din miez de noapte, omagia un spirit a cărui rătăcire nu aş fi dorit-o niciodată.

Mi-ai scris odinioară, nobilă Marcia, că zeii sunt obosiți; dar oare într-atât încât până şi spiritele cele mai alese ajung să delireze? În zadar mă întreb cum pot cugete distinse, ajunse pe culmile muzice, să cadă în cloaca pestilențială a conjurației, alături de mărunții descreierați ce cred că rânduiala Imperiului poate fi stricată cu câteva pumnale sperjure şi o mână de legionari beți.

Recitind actele procesului, mi-a venit greu să cred că acela pe care zeii l-au dăruit cu geniu şi talent, cu adâncimea cugetului, acela căruia la Festivitățile Seculare i-am aşezat pe frunte coroana civică pentru merite ilustre în reflectarea spiritului imperial, tocmai acela doreşte spargerea Imperiului şi moartea Părintelui tuturor. Mizericordia e singurul simțământ ce mă cuprinde la gândul că ilustrul filosof şi poet – dar şi nenorocit conjurat – urma să fie proclamat un soi de regişor ce ar fi condus, probabil, prin edicte hexametrice.

Mă aştept de pe acum să mi se sugereze că moartea lui Lucius va fi înscrisă printre marile crime abominabile împotriva culturii; implicit eu devin, începând cu noaptea trecută, o personalitate istorică (simt că istoria începe să mă curteze, deşi părerea mea despre ea este neschimbată) cu profil sumbru, neronian. Şi astfel, iată cât e de uşor să constați, pentru a nu ştiu câta oară, că oamenii adoră confuziile, iar fenomenul numit istorie – în lipsa-i de noimă – alimentează gândirea homunculară a plebeilor, dar şi pe cea a patricienilor culturali.

Tragediile sunt, în general, consecința unor nepotriviri amoroase: cineva se îndrăgosteşte de cine nu trebuie (nefericita Dido îmi răscoleşte întotdeauna şi sufletul şi mintea); dacă la aceasta mai adăugăm şi actul trădării, tragedia e cumplită şi potrivită pentru a străbate exemplar timpurile (Iason şi Medeea vor stârni veşnic fiori). Ce să spun despre nemăsuratul meu Lucius: s-a îndrăgostit de Putere, iar Muza, trădată, i-a făcut semn lui Pegasus să-l azvârle pe poetul filocrat.

Dar, vezi tu, venerată şi înțeleaptă Marcia, deşi lucrurile sunt limpezi, nimeni nu va avea bunul simț să recunoască faptul că a fost executat complotistul Lucius Serpiloquens, în nici un caz filosoful şi poetul; cum ți-am sugerat însă, omenirea (chiar dacă înțelege) adoră şi gustă „tragediile culturale” ca pe delicatesele cele mai exotice; ce sens ar mai avea revolta exegetică, în absența marilor erori imperiale şi „istorice”?

De fapt, inițiativa au avut-o supuşii noştri greci, când i-au înmânat bătrânului Socrates cupa fatală. Nu trebuie să fii genial sau divin pentru ca, gândind la cele scrise de iluştrii săi discipoli, să-ți dai seama că bătrânul nu strica doar tineretul, ci temelia statului. E trist, într-adevăr, când vârsta tâmplelor argintii e înecată în amarul otrăvii, dar niciodată nu va fi sacrificată cetatea în favoarea unui cetățean, oricât de înțelept ar fi. Totuşi nu aş putea spune că toate aspectele condamnării bătrânului ar fi clare, mai ales că, în domeniul jurisprudenței, grecii nu au strălucit niciodată, nefiind nici măcar prin preajma juriştilor noştri.

Dar, uneori, nici priceperea în hățişul legilor nu e de folos, dacă nu simți corect pulsul evenimentelor; mă gândesc la divin rostuitul Tullius.

Deplâng şi azi moartea lui, dar ca împărat mi-o explic ca pe o consecință firească a unei funeste împletiri: muzele l-au înălțat într-atât pe Cicero, încât acesta pare să nu mai fi înțeles cursul terestru. Doar astfel pot tălmăci rătăcita folosire a unei elocințe de aur când şi împotriva cui nu ar fi trebuit. Nimeni nu a dorit capul purtător de geniu oratoric; a căzut în schimb capul celui ce a nimerit lovitura câinelui în jocul puterii. Vei fi de acord cu mine, înțeleaptă Marcia, că nu moartea bătrânului – cam plin de sine – e o tragedie, cât

paradoxala-i lipsă de discernământ în a-şi căuta gloria doar în cele ce-l făceau unic.

Ce am mai putea spune despre cei doi iluştri Annaei? Căci şi unchiul, şi nepotul sunt citiți şi azi cu prețuirea cuvenită; şi pe bună dreptate: cine ar contesta profunzimea bătrânului filosof (deşi, nobilă Marcia, între modestia şi smerenia moralizatoare, din scrierile sale, şi imensa avere pe care şi-a adunat-o, e o adâncime de abis); dacă a fost chiar aşa demn în fața morții, cu atât mai bine pentru el, i-a cucerit şi pe creştini, deşi, cu tot respectul ce-l am pentru Tacitus, descrierea făcută de el îmi aminteşte de cea a lui Plato. Probabil că, involuntar, s-a țesut în timp un mic complot al scriitorilor, căci n-am întâlnit până azi vreo descriere a unei asemenea morți, în care să se arate – dacă nu răspicat – cel puțin implicit, că nu gânditorul, poetul sau sculptorul a fost condamnat, ci conjuratul.

Tânărul Lucanus însă nu pare să fi dovedit o mare fermitate de caracter; oricum, nu poetul şi-a tăiat venele, ci – precum unchiul – conjuratul.

Dar, în sfârşit, aleasă Marcia, simt că, oricâte exemple clare ar apărea, lumea le-ar înțelege la fel de sucit, căci are nevoie de asemenea perversiuni. În zadar scriu filosofii tratate despre separarea valorilor, dacă oameni (presupuşi) docți nu înțeleg că Socrates n-a băut otravă pentru că era greu de înțelepciune şi de ani, că tusculanul a intrat pe lista răzbunării nu pentru că era făclia vie a literelor latine, că Seneca şi-a tăiat venele nu pentru că era filosof şi bătrân, după cum nepotu-i a trebuit să procedeze identic nu pentru că era tânăr şi talentat.

Revin deci, răbdătoarea mea Marcia, de unde am plecat, adică la înțeleptele-ți cuvinte şi observ că într-adevăr nu se cuvine şi nu poți să vorbeşti numai de bine pe cineva, doar pentru că a murit; fiindcă orice om civilizat e şi cetățean. Niciodată nu vom osândi artistul, căci libertatea îi este necesară inspirației, cum bine spunea Flaccus. Nu numai că-l voi vorbi de bine pe gânditorul Serpiloquens, dar voi citi mereu cu încântare cugetările şi versurile lui. Cetățeanul Lucius Serpiloquens însă e altcineva.

De fapt, ca şi în alte cazuri, durerea mea rămâne aceeaşi: nu e păcat să fii atât de mare în cele înalte şi atât de mizerabil în cele de jos? Ce sus e artistul, ce josnic e cetățeanul!

Dar Lucius şi ceilalți iluştri morți au lăsat după ei strălucirea literelor. Cum să procedăm însă cu mulțimea de conducători şi puzderia de ticăloşi mărunți, ce cu toții îşi doresc iertarea după focul din urmă? Parcă îți aud răspunsul, venerabilă şi dreaptă Marcia: „Să spunem nesmintit ce au făcut”; şi cred că ai dreptate, căci de la a ierta sau a uita o mârşăvie, până la a-l glorifica pe cel ce a săvârşit-o, nu e decât un pas, regretabil, dar întâmplat adesea; apoi, noi putem doar judeca, pe când absoluția o pot oferi numai zeii în lumea umbrelor.

Iar acum, Marcia, să ne pregătim de o nouă zi în care – cine ştie – poate un alt spirit ales îmi va pune la încercare paternalismul imperial, căutând să (con)jure pentru binele general, în loc să îşi măsoare inspirația în paşi alexandrini sau forme dăltuite.

Dar, până la înălțarea soarelui, voi mai citi din frumosul tratat al ilustrului Lucius Serpiloquens *Despre fidelitate.*

Zeii să te ocrotească, nobilă Marcia.

EPISTOLA XI

Sapiens împăratul către pontiful Marcus Divinitus, sănătate!

Venerabile Marcus Divinitus, doctrina ta întru cele sacre, unanim recunoscută, mă îndeamnă să-ți scriu făcând abstracție de împovărătorul meu titlu; nu ți se adresează împăratul, nici Părintele Patriei şi al Imperiului, căci, oricum, nu sper să ajung vreodată la înțelegerea sacrului precum se spune că ar fi făcut-o divinul Hadrianus, cel în multe credințe cunoscător.

Epistola mea, mărețule pontif, chiar de e adusă în goana curierului imperial, consider-o ca pe a unui neştiutor, căci, pe bună dreptate, cele ce ți le voi descrie îmi par de neînțeles. Caut totuşi lămurirea, ca nu cumva o neglijență de azi să aducă malefica întâmplare a zilei de mâine (oricât m-aş strădui în unele momente, nu-mi pot nesocoti îndatoririle imperiale, nu aş fi un adevărat Părinte, dacă mi-aş permite fie şi o minimă aberație).

În credințele noastre nu se întâlnesc desigur lucrurile bizare despre care îți scriu acum, dar, poate, în docta-ți înțelepciune pontificală le vei găsi – dacă nu o justificare – măcar o oarecare explicație.

M-a copleşit de curând cu rândurile-i Antoninus Verus, priceput guvernator al Galliei şi fidel al meu; îmi spune că, datorită soției sale Flavia (o femeie frumoasă şi respectabilă, dar cam exaltată şi cu prea mult timp liber, ca multe dintre patricienele noastre – glorie excepțiilor), pe care o cam bănuia de oculte compasiuni adulterine şi creştine, a aflat dedesubturile unei întâmplări stranii, petrecute recent în Lugdunum.

Pentru a nu-ți trezi suspiciuni, distinse Divinitus – căci oricine poate suferi un lapsus al memoriei şi al condeiului – voi proceda precum m-a învățat venerata Marcia, în tinerețe; îți reproduc deci, din epistola lui Antoninus Verus, fragmentul incitant: „Divine împărat, nu aş vrea să crezi vreodată că îmi permit să-ți pun la încercare clepsidra palatină, înştiințându-te despre necazuri personale, dar de data aceasta sunt obligat să o fac, din cauza unor legături stranii ce au ieşit la iveală.

O serie de absențe (de la cele sufleteşti la cele venusiace) ale consoartei mele Flavia m-au determinat să am dureroase suspiciuni; mi-am pus omul de încredere pe urmele ei şi am aflat că Flavia – fiică de pontif şi soție de guvernator roman – frecventează adunările tenebroase ale creştinilor lugdunenzi. Vestea nu a făcut să mi se şteargă îndoielile legate de fidelitatea ei matrimonială, mai ales că nu-i cred în stare pe creştini să fi inventat vreun

fel al procreației diferit de cel al primului dintre zei sau al ultimului sclav.

La scurt timp după aceasta, s-a prezentat în fața mea un bătrân, aproape centenar, care, intrând direct în miezul lucrurilor, mi-a spus că este creştin, că îşi simte aproape sfârşitul şi că doreşte să fie crucificat, precum învățătorul lor Iesus. A mai adăugat solemn că el este păstorul creştinilor din oraş, deci episcopul lor. Auzind toate acestea, am preferat pe moment să tac, pentru a-mi limpezi învălmăşeala cugetului; îmi şi imaginam (deşi nu sunt deloc vizionar, ci doar un conştiincios oficial al Imperiului) cum vor scrie unii că, în timpul împăratului Sapiens, în frumosul Lugdunum galez, sângerosul guvernator Antoninus Verus l-a crucificat pe bătrânul episcop Apollonius, oferind Ecclesiei un martir centenar. Plăsmuirea delirantă nu m-a stăpânit însă prea mult, astfel că mi-am revenit curând, scrutându-l cu atenție pe sărmanul bătrân.

Văzându-i toga de o culoare deosebită, mi-am dat seama că sărac nu poate fi; l-am întrebat deci, întâi, dacă are păuni şi porumbei; apoi am încercat să-i explic că atunci când zeii sunt generoşi cu noi, oferindu-ne o etate deplin argintie – precum a lui – e bine să-ți îngrijeşti păsările şi să nu-i mai conduci pe alții, căci ducerea de sine e deja debilă; şi apoi – l-am întrebat – de ce m-aş mânji cu un gest inutil? Bătrânul însă, pradă unei furii senile, a început să profereze cele mai crunte blasfemii la adresa credinței noastre, a Romei şi a împăratului, după care, sleit de putere, dar şi de minte – cred eu - , s-a prăbuşit în fața mea.

La ordinul meu a fost predat alor săi, suflând încă. S-au scurs doar două zile şi am aflat că sărmanul Apollonius a trecut în lumea umbrelor. Surpriza cea mai neplăcută mi-a venit însă din partea Flaviei, a cărei gândire nu o mai înțeleg deloc; mi-a spus că toți creştinii sunt cutremurați şi indignați de felul în care l-am ucis pe bătrânul Apollonius – din acel moment, martir sacru; de asemenea, că ei îl consideră, oricum, crucificat, iar corpul lui – plin de grație divină.

Deşi mi-am propus să nu mă mai mir de nimic, ceea ce am aflat ulterior mi-a împiedicat cugetarea, cel puțin pentru un timp; mi s-a adus la cunoştință, prin oameni de încredere, că părți din corpul bătrânului Apollonius au fost luate, spre eternă păstrare, de către unii creştini; se zice că unul a luat mâna dreaptă, altul, un călcâi, şi că, după pioasa măcelărire, n-ar fi rămas mare lucru din fostul episcop, şi aşa uscat şi împuținat prin generozitatea timpului viețuit. Dar, pentru că nimic nu are limită mai nou (unde e înțelepciunea vechilor noştri care spuneau că există o măsură în lucruri?), am simțit că Furiile mi-au cuprins casa, când consoarta mea, Flavia, a mărturisit că are misiunea sacră de a păstra dreapta lui Apollonius, cu care li s-a împărțit atâtor creştini grația divină. (Abia atunci am înțeles de ce argintarul Latronianus îmi spusese nu demult, cam în doi peri, că voi avea o prețioasă mână dreaptă.) În sfârşit, m-a amenințat să nu cumva să ating acel relicvariu, cum l-a numit ea, „căci doar ei au voie să-l venereze şi să se folosească de puterile mâinii aflate în el”.

Iată deci, venerabile pontif Marcus Divinitus, rândurile pline de disperare, dar şi de ciudățenii, trimise mie de unul din cei mai distinşi oficiali care reprezintă puterea

imperială în provincie.

Îmi mărturisesc din nou neînțelegerea: în primul rând fiindcă ne este deja notoriu, chiar şi nouă, disprețul creştinilor pentru corporalitatea umană. De vreme ce disprețuieşti corpul omenesc, cum poți să te închini unor bucăți din el? Las la o parte faptul că mi se pare un sacrilegiu să ciopârțeşti, cu bună ştiință, armonia corporală dată de zei (am aflat de curând că unii – asemeni posedaților orientali – s-au emasculat cu propria mână, ceea ce cred că e o dovadă evidentă a neîmplinitelor obsesii venerice).

Nu pot apoi să nu mă gândesc şi la cele ce țin de regulile zeiței Hygia; mai-marii noştri în timp au legiuit cu claritate, deja în cele Douăsprezece table, chiar şi locul în care poate fi îngropat sau ars cel decedat: numai în afara zidurilor cetății. Căci firesc este ca morții să-şi aibă ținutul lor, despărțit de al celor vii.

În sfârşit, distinse pontif, deşi nu sunt un suspicios incurabil, îmi apar adesea întrebări ce-mi stârnesc cugetarea, precum cea care urmează: oricât ar fi de sinceri şi de fanatici (precum nefericita Flavia) aceşti strângători de mădulare şi închinători la relicvarii, cine va putea garanta, o dată cu trecerea timpului, că adevărul e cel de la început, sau, mai mult chiar, că adevărul a fost vreodată adevărat? Sau, poate, nu mai are importanță.

Pornind de la cele mai sus scrise, voi încheia, Marcus Divinitus, descriindu-ți o întâmplare plină de tâlc şi care ar putea să explice neîncrederea-mi de care am pomenit. Mi-a fost şi mie relatată de neguțătorul ce asigură cu mirodenii bucătăria de pe Palatin; la rându-i a auzit fabula (şi a notat-o) de la un bătrân venit din îndepărtata Indie, pentru a negustori în porturile Arabiei.

Dar, ca să înțelegi mai bine, voi începe şi eu, precum a făcut-o neguțătorul meu, precizându-ți că îndepărtații inzi au şi ei un personaj, oarecum asemănător lui Iesus al creştinilor, a cărui amintire o venerează de secole, cu străşnicie. Se spune că într-un sat din lungul Indului, trăia un om pios căruia consătenii s-au hotărât să-i asigure prețul unei călătorii până la locul în care era eternizat marele lor întemeietor de credință; i-au cerut în schimb, ca dovadă a trecerii lui prin acel loc, să le aducă măcar un dinte sau o măsea a celui venerat. Omul a plecat, iar la întoarcere, aproape de satul său, şi-a dat seama că uitase complet de cererea sătenilor; aceia aşteptau un însemn sacru pentru ei şi urmaşi, iar el se întorcea cu mâna goală. Brusc a văzut la marginea drumului un câine mort; cumpănind, nu prea îndelung, şi uitându-şi pe moment pietatea, omul a scos din gura hoitului o măsea ce semăna foarte mult cu una umană. Până în sat îşi repeta, pentru a se convinge întâi pe sine, că e măseaua întemeietorului.

Ajuns acasă, înconjurat de curiozitatea consătenilor, le-a povestit toate amănuntele periplului sacru, ajungând la momentul de care se temea cel mai mult. Dar, dintr-o dată simți că i-a pierit frica, fiind convins că are ceea ce aşteaptă ceilalți de la el, într-atât îşi repetase în gând că măseaua (câinelui mort) e (de fapt) a întemeietorului. Şi, într-adevăr, după ce a scos mâna din punga de piele, toți au rămas muți de admirație şi pietate, căci între degete ținea o măsea strălucind ca aurul.

Te las pe tine, Marcus Divinitus, să judeci tâlcul acestei îndepărtate întâmplări, în

timp ce eu caut să mă lămuresc dacă realmente poate fi cuvântul atâta de puternic.

Rămâi cu bine.

EPISTOLA XII

Sapiens împăratul către amicul Carminius Sobriatus, sănătate!

Amice Carminius, trec peste protocolarul exordiu epistolar, dorindu-ți dintru început ca zeii să țină viu darul cu care te-au însemnat; după noaptea petrecută în casa lui Publius Auratus (altminteri, un distins al cercului nostru imperial) am reuşit încă o dată să constat cât este de măreț să fii dăruit cu grația Camenelor, dar, în acelaşi timp, să-ți păstrezi echilibrul pe aurita şi – cred eu – dificila cale de mijloc. Rememorând spectacolul nocturn abia încheiat, simt nevoia să-ți comunic gândurile mele imediate, căci în tine, Carminius Sobriatus, îl văd pe rarisimul ce a reuşit – de la divinul Vergilius încoace – să îmbine nestăpânirea inspirației cu măsura comportamentului.

Dar ce căutam eu, Sapiens, Părintele Imperiului, în casa lui Auratus, la orele cerului înstelat? Nu vreau să spun că aş fi adeptul cumințeniei deprimante, căci orice om normal trebuie să aibă un grăunte de nebunie, ascuns sau la vedere; noaptea trecută însă am avut un bizar complex de inferioritate: mă simțeam ca un participant la cina din scrierea regretatului Arbitru al eleganței (ce păcat că n-a ştiut unde să se oprească, fiind nevoit să-şi facă din propria-i moarte un spectacol, e drept, şi acela de un indiscutabil rafinament), doar că eroii lui mi se par acum infantili, prin micile lor perversități şi nebunii, în comparație cu realitatea înconjurătoare mie.

Vina ar trebui să o aşez pe frumoşii umeri ai împărătesei; invitația la cina dată de către distinsul şi generosul Auratus, pentru feluriții artişti care concură la cenaclul stipendiat de el, îi era ei adresată şi nu mie, mai ales că mulți sunt încă (aparent) nedumeriți de moartea lui Lucius Serpiloquens. Pe de altă parte, împărăteasa îşi îndeplinea nobila misiune de Mamă a Patriei, pentru care merită cu prisosință laudele cetățenilor noştri, ce nu contenesc să-şi exprime, cu fiecare ocazie, adânca lor venerație. Bunăvoința ei pentru năpăstuitele vieții mă impresionează şi pe mine, oferindu-mi un model inegalabil de civism imperial. Iată, şi absența ei (în final, benefică mai ales pentru ea) de la evenimentul pe care ți-l voi descrie, a fost cauzată de grija pe care o poartă orfelinatului de fete înființat încă de divinul nostru Antoninus Pius. Consecvent nobilului exemplu, am ajutat-o şi eu pe Egregia să întemeieze un refugiu pentru prostituatele maltratate, în fond nişte dezmoştenite pe viață.

Dar să revin la petroniana serată închinată cu generozitate nevinovată creatorilor de frumos; m-a impresionat profund (căci restul m-a cam deprimat) casa lui Publius Auratus, căci nu este a unuia care străluceşte doar pe dinafară precum moneda calpă, ci a

patricianului aurit şi lăuntric, în spirit. Nu-i mai călcasem pragul până acum, fiindcă nu-mi place să-i fac pe prieteni sau cunoscuți să se simtă ca în senat sau la audiență, în propriul domiciliu. Acum însă a trebuit s-o înlocuiesc pe Egregia. Casa a fost recent decorată de priceputul arhitect Silvius Maximus, un amic de demult, ale cărui preferințe pentru detalii le-am recunoscut deja în vestibul, remarcabil prin frumosul mozaic ce-ți urează bun venit.

Cunoşti, Carminius, cât sunt de punctual: exact la momentul inițial al primei vigilii – lăsându-i de o parte pe însoțitori – îmi anunțam prezența, cu mâna pe ciocănelul porții. M-a întâmpinat generosul Auratus în persoană, menționând pe loc că nici nu se aştepta ca vreun conviv să fie mai punctual ca mine, după care mi-a prezentat noua decorare domestică, de care ți-am amintit.

Pentru orice eventualitate, am păstrat în spatele meu un pretorian; mă întreb adesea dacă nu cumva orice împărat poartă un (virtual) pumnal înfipt în spate (sau poate e doar o obsesie cezarică); inutil, căci tocmai pretorianul poate fi mânuitorul pumnalului. L-am luat lângă mine, pentru siguranța protocolară, pe Omnisciens, sclavul cu îndreptățit cognomen, căci este nomenclatorul Egregiei, cunoscător a mii de persoane şi a tot atâtor nume purtate de ele. (Ştiu că împărăteasa îi va înmâna curând actul de eliberare.)

Afară se înserase, făcliile străzii şi cele din case mişcau deja umbrele, când au început să sosească oamenii de artă, creatorii de frumos, invitați de nevinovatul Publius Auratus. Cam gălăgioşi, unii dintre ei lăsau impresia că vin din cea mai apropiată tavernă, alții, că sunt în căutarea ostentației specifice omului prost crescut; am observat însă, bineînțeles, şi prezențe decente, unele cunoscute mie.

În sinceritatea lui dezarmantă, deşi ospitalier, Publius a început prin a le spune direct convivilor că întârzierea lor nu are nimic inspirat, mai ales că împăratul a fost singurul punctual; că, mai jenant ar fi fost dacă împărăteasa onora invitația, deci o femeie ar fi aşteptat după ei; replica nu a întârziat din partea unui aflat deja la ora adevărului din vin: „Iubite Publius, noi trăim în afara timpului”. Iată, mi-am zis în barbă, o scuză perfectă pentru unul care – aflu discret de la Omnisciens – poartă şi predestinatul nume de Amens.

Deşi cadrul general nu suferea de lâncezeală, simțeam totuşi o anumită reținere a celor prezenți, peste care plutea parcă spectrul nesocotitului Serpiloquens. Pentru a înlătura orice suspiciuni, m-am ridicat (în acel moment s-a făcut o linişte rituală, semn că totuşi erau cu ochii pe mine) şi cu întreaga-mi sinceritate şi majestate imperială, le-am spus că lipseşte dintre ei un mare cuget, Lucius Serpiloquens; nefăcând față încercărilor la care l-au supus zeii, Lucius a fost victima sfătuitorilor malefici, rătăcind în chemarea puterii trecătoare şi pierzând căile eterne ale Muzelor; vă cer – le-am mai spus – să-i închinăm acum, chiar aici, o purificatoare fumigație apollinică.

Probabil mulți se aşteptau la ceva îngrozitor din partea mea, căci, după încheierea oficiului sacru, s-a pornit ceea ce se anunțase – parcă mai discret însă – de la venirea convivilor. Trebuie să-ți mai precizez, distinse Carminius Sobriatus, că, deşi artiştii – după cum am aflat acolo – trăiesc în afara timpului şi doar întru spirit, movilele de

aperitive au dispărut cu o iuțeală amintind de nefastele invazii ale rozătoarelor, iar pântecoasele amfore deveniseră precum în atelierul unde s-au născut, adică goale, mai precis – golite.

Între timp, spre neplăcerea mea – imposibil de declarat însă – poetastrul Amens s-a tolănit în imediata mea vecinătate şi, uitând de bună seamă cine sunt, mă îndemna să iau şi ultimele firimituri, căci, spunea el, „bine e să mănânci când plăteşte altul”. Îl compătimeam tacit pe Auratus, văzând cum îşi risipeşte generozitatea, dar, pare-se, că nu numai cărțile, ci şi averile îşi au soarta lor.

La un moment dat s-a apropiat de vecinul Amens un homuncul plin de sine; prompt, Omnisciens mi-a spus că e un spirit critic, greu de definit, pentru că nu are nici un domeniu exact de referință; trăieşte comentând ceea ce fac alții, deci un fel de căpuşă intelectuală (mi-am zis eu), gata însă de umilința felației în fața sau la spatele celor puternici. Îmbrățişarea dintre Amens şi măruntul Scabidus (aşa susține Omnisciens că se numeşte) a avut ceva libidinos, dar oricum nu i-am dat importanță.

Între timp se aduceau munți comestibili şi licori amețitoare. Fără să vreau, am observat că Scabidus, cu o perorație aproape intransigentă la început, devenise tot mai liniştit, detaşându-se în dulcea-i ebrietate de Amens, mult mai flecar, dar la fel de inutil. Scabidus mângâia cu atâta eleganță amfora de Falernum golită, încât îi bănuiam o anumită lubricitate sănătoasă, dar subtilul Omnisciens, parcă citindu-mi în cuget, mi-a şoptit: „Împărate Sapiens, nu e ceea ce îți spune văzul; pe cât e de steril în spirit, pe atât şi în pat; e doar un pederast de rând, în nici un caz noul Antinous. Cât despre Amens, îşi trăieşte amorurile atât de intens în versuri şi pocale cu vin, încât, după consumarea actului poetic şi bahic, nu mai e nici bărbat, nici femeie”.

Interesanta descriere făcută de nomenclator a trebuit întreruptă din cauza unui conviv care, printre sughițuri şi râgâieli, a anunțat venirea marelui filosof şi scriitor Aemilius Rabiosus (era pe la miezul nopții). Ospitalierul Auratus l-a întâmpinat pe noul venit cu condescendența şi bunăvoința cerute de ingrata calitate de gazdă, în timp ce septuagenarul cugetător s-a remarcat din primul moment printr-o frondă de tinerel îmbătrânit în proaste deprinderi. Jocul copiilor de-a oamenii mari te distrează; când un bătrân face însă pe tinerelul neadaptat şi sfidător, te scârbeşte, căci ai în față – de bună seamă – un ticălos pervers.

A urmat vocea şoptită a lui Omnisciens, confirmându-mi presentimentele: Aemilius Rabiosus este prin definiție obiectul – dar şi rezultatul – adulației snoabe a unor literați de-ai noştri. A refuzat ostentativ să-mi fie prezentat, declarând în gura mare că nu recunoaşte pe nimeni şi că toți îi sunt duşmani (cu o asemenea atitudine, nici nu e de mirare). Nomenclatorul Egregiei avea toate datele: bătrânul Aemilius plecase din Italia în tinerețe, pentru a se opri în cele din urmă în Gallia. Ca tânăr cugetător, se remarcase printr-o serie de teorii morbide despre disperare, sinucidere şi alte aberații spirituale, dar, judecând după senectutea pe care i-au dat-o prea îngăduitorii zei, trebuie să fie un ticălos similar autorilor de tratate despre binefacerile morții. Am aflat apoi că s-a făcut cunoscut

– după plecarea din Patrie – şi printr-o penibilă denigrare a tot ce era italic, a Eneazilor, din care (din păcate) se trage şi el; se pare că sângerosul meu predecesor nu l-a luat totuşi în seamă, considerându-l un mărunt escroc senil (impresie pe care mi-o trezeşte şi mie); cred că din nou am în faţă exemplul celui neîmplinit ce-şi ridică deficienţele homunculare la rang de doctrină. E dureroasă, dar şi scabroasă, imaginea bătrânului care, nemaiputând poseda nicicum o femeie, se dedă violului verbal.

Un grup de spirite alese l-a înconjurat pe marele conviv galez, exprimându-i fellicitări din cele mai hiperbolice. Între timp am simţit ceva greu căzându-mi pe umăr: era capul muzaic, în fapt mai mult bahic, al metaforicului Amens; lângă el, zăcea într-o perfectă nesimţire micul pederast Scabidus, spiritul critic, cu toga evident udă în zona falică. Omnisciens i-a aranjat apoi într-o frumoasă şi strategică îmbrăţişare, astfel încât să nu-mi mai fie tulburată urmărirea spectacolului.

Din grupul aleşilor s-a desprins un individ, între două vârste, care le-a cerut tuturor să tacă; (am aflat că e un critic notoriu, chiar exeget, pe nume Fellator Sugens). După ce l-a prezentat pe Rabiosus ca fiind unul din marile spirite neliniştite ale Imperiului, personificarea contradicţiilor geniale, Sugens l-a implorat – mai ceva ca pe zei – să ia cuvântul; a urmat peroraţia italicului renegat, pe cunoscutele-i teme. Spre sincera-mi satisfacţie, am observat persoane cărora li se citea lehamitea pe faţă şi care, mai discret sau mai ostentativ, părăseau încăperea. După o bună bucată de timp, spectacolul isteriei senile s-a încheiat în aplauzele unora şi sforăiturile altora.

Privind la convivi, am constatat că unii, despre care ştiam că sunt scriitori, gânditori de valoare, în sfârşit artişti notabili, stăteau însinguraţi în câte un colţ al încăperii, departe de grupul reboant al lui Fellator Sugens. Exprimându-mi discret nedumerirea, am fost lămurit din nou de acelaşi preţios Omnisciens: „Mă miră, iubite împărat, că ţi-ai făcut iluzii, probabil; şi în rândurile acestor presupuşi nemuritori, relaţiile sunt tot cele general umane; adică afirmarea nu depinde numai de geniu şi talent, ci – ca şi în cazul hienelor – de apartenenţa la o grupare regentă în care, oricum, nu prea conduc cei ce scriu sub imperiul divinei inspiraţii, ci alţii, precum Sugens, sau aceia care fac catalogarea în timp a scrierilor, numiţi tocmai de aceia istorici literari. Dacă priveşti atent, mărite Sapiens, vei observa în dreapta grupului de spirite alese un bărbat mai în vârstă, în jurul căruia roiesc mai mulţi scriitori, unii, ce-i drept, se clatină. Este marele Caius Philo Cadaverina, un atât de înverşunat admirator numai al gloriilor trecute, încât pe bună dreptate îşi merită şi cognomenul. Nu e deci de mirare că mulţi stau de o parte: cine nu intră sub incidenţa graţiei de grup, nu prea are şanse de afirmare”.

În timp ce aflam acestea, mă gândeam să procedez şi eu precum divinul Augustus, spre a-i ajuta pe cei virtual merituoşi, dar unde aş găsi un Maecenas sau un Messala Corvinus; sărmanul Auratus este plin de nobile intenţii, dar am senzaţia că averea lui se va dispersa între adăparea unor nulităţi precum Amens sau Scabidus şi alimentarea intereselor unor grupuri precum cel tutelat de Sugens şi Cadaverina, personalităţi categoric marcante, dar nu unice.

Către vigilia a treia, atmosfera era foarte încinsă (nu şi pentru cei care, culcaţi pe te miri unde, îşi visau viitoarea glorie artistică). Când nimeni nu se mai aştepta (adică la o oră mai curând de plecare, decât de sosire) a fost anunţată intrarea unei alte personalităţi din lumea literelor: Septimius Debilitatus. Aflu despre el că este un distins literat, dar că nefericitul cognomen i se potriveşte de un timp încoace, căci scrie tot felul de platitudini şi stupizenii care interesează cel mult propria-i persoană; mai mult chiar, pare să fie victima unui narcisism cronicizat, atâta doar că amoru-i de sine nu vine când priveşte în apă, ci când scrie şi se citeşte pe sine. Dar, îmi specifică Omnisciens, toate acestea nu au importanţă, căci face parte din grupul spiritelor alese în care funcţionează de minune vechiul nostru principiu „îţi dau ca să-mi dai".

Privind spectacolul îmbrăţişărilor literare şi ascultându-l pe Omnisciens, ale cărui explicaţii confirmau ceea ce vedeam, am reuşit să-l înţeleg mai bine pe Lucillius în dorinţa-i de a-şi păstra singurătatea suverană.

Tocmai când mă întrebam oare ce făcuseră toţi aceştia în timpul cruntului meu predecesor, Omnisciens – căruia i-aş adăuga şi secundul cognomen de Omnisentiens – mi-a dat răspunsul, cu aceeaşi voce şoptită: „Ceea ce fac şi acum, căci erau tot ei, doar că nu-şi manifestau nemulţumirile, ci se supuneau exact cât trebuie. Poate tocmai nomenclatura, ce implică memorarea atâtor persoane şi personalităţi, m-a făcut să observ de-a lungul anilor că există o anumită categorie a cetăţenilor tuturor timpurilor, adică a celor ce se supun, nici mai mult, dar, în nici un caz, mai puţin decât trebuie. După ce trec perioadele coercitive, devin însă foarte intransigenţi, mai cu seamă când e vorba de gloria propriului grup, meritată sau nu; căci renumele, distinse Sapiens, nu e suficient să ţi-l faci, ci e absolut necesar să-ţi fie făcut conform vechiului principiu pe care mi-am permis să ţi-l amintesc.

Printre cei de faţă sunt indivizi ale căror scrieri – nici apollinice, nici dionisiace, ci mai curând soporifice – ar încăpea într-a zecea parte a unui volum, pe care aproape că n-ar trebui să-l desfăşori pentru a-i citi conţinutul; cu toate acestea, sunt consideraţi, dacă nu chiar regi ai stilului, măcar literaţi valoroşi, pentru că aşa s-a stabilit în grup. Observă-i, împărate, pe cei de lângă palmierul ornamental: ostentativ nu comunică cu ceilalţi; au totuşi meritul că se păstrează încă lucizi; sunt gramaticieni din Alexandria, care cercetează virtuţile limbii eline; uneori şi pe cele ale latinei, comunicându-ne într-un limbaj inutil sofisticat ceea ce Varro ne-a spus simplu şi clar. Nici unul dintre ei nu s-a remarcat prin ceva deosebit şi atât de util, încât să merite memorarea, dar, cum şi ei îşi cultivă propriul grup, fiecare trece drept un pisc exemplar, căci Alexandria nu poate da decât personalităţi.

Dar, nu-ţi mai spun nimic, împărate Sapiens, spre a nu te face să crezi că aş fi potrivnic cuiva. Ca nomenclator, trebuie să-i cunosc pe cât mai mulţi, fără a-i datora vreunuia ceva".

Nemaiavând ce să-mi comunice, Omnisciens a intrat într-o binemeritată tăcere, fapt care m-a ajutat să mă concentrez asupra împrejurimii imediate. Abia acum am observat că

vecinii mei, Amens şi Scabidus, erau în cu totul altă parte, încercând, pare-se fără succes, să intre în grup, elogiind ascuțimea critică a lui Fellator Sugens şi puterea de cuprindere literară a lui Philo Cadaverina.

Tocmai când mă întrebam cum putuseră atât de repede să îşi revină, Amens, pentru a mă contrazice – involuntar desigur –, a început să îşi deşerte oral pântecele direct pe toga marelui Philo, amintindu-mi de observația lui Seneca despre cei care „mănâncă pentru a voma". Momentul l-am considerat oportun pentru plecare, mai ales că persoanele echilibrate erau deja în drum către casele lor.

Spre marea mea satisfacție, am putut ieşi cu Omnisciens, fără a tulbura nici visele de mărire ale unora, nici discuțiile savante ale altora. Mi-am întâlnit pretorianul integru, în aceeaşi stare de luciditate.

Ca şi la venire, Publius Auratus era surâzător în vestibulul casei, mulțumindu-mi pentru participare şi scuzându-se pentru erorile unor convivi; m-a asigurat că voi fi invitat şi cu alte ocazii, căci prezența mea a contribuit la menținerea unui spirit echilibrat şi distins, cu unele mici excepții, desigur. Nu doream să-i risipesc entuziasmul, aşa că l-am felicitat pentru minunatul conviviu, exprimându-mi satisfacția de a fi văzut la un loc atâtea valori prezente şi viitoare ale Imperiului.

Ajuns pe Palatin, am început, fără voie, să mă gândesc tot mai mult la regretatul Serpiloquens; de ce oare nu i-a ajuns lumea lui? Spre deosebire de mulți dintre cei întâlniți în noaptea aceasta, el era un adevărat literat şi un profund cugetător. Se vede că ieşirea din sine nu duce la nimic bun.

Dar cine ştie dacă nu cumva şi câte un Fellator, sau vreun Cadaverina, nu şi-ar dori părăsirea sinelui? Mai bine să nu fiu într-atât de neîncrezător.

Oricum – lăsându-i într-ale lor pe literați – parcă nu-mi dau dureri de cap precum alții. Mă gândesc chiar acum, distinse Carminius Sobriatus, să-i sugerezi Egregiei organizarea unui asemenea conviviu pe Palatin. Aş privi însă totul din dosul unei draperii, căci ce poate fi mai incitant decât să-i urmăreşti, pas cu pas şi nevăzut, pe cei cărora în prealabil le-ai dat certitudinea deplinei libertăți?

Amice Sobriatus, rămâi cu bine.

EPISTOLA XIII

Sapiens împăratul către pontiful Marcus Divinitus, sănătate!

Distinse pontif Marcus Divinitus, iartă-mi îndrăzneala – nesăbuită poate – de a-ți tulbura cercetarea celor sacre, dar iată-mă în fața unei situații inedite – aş spune – nu prin numele pe care îl implică, ci mai mult prin ambiguitatea ei.

În fapt, nu ştiu dacă procedez decent întrerupându-ți tocmai ție firul cugetării, dar mi

se pare că orice sărbătorire, implicând fastul zilei respective, presupune prezența sacrului. În cele ce m-au nelămurit, cred că lipseşte cu desăvârşire motivația limpede, atât de plăcută mai-marilor noştri în timp.

Deunăzi mi-a solicitat o audiență un grup de literați; dintre numele prezente, unele îmi erau deja cunoscute de la o tulburătoare noapte petrecută în casa lui Auratus; în naivitatea mea, am crezut inițial că veniseră să-şi prezinte scuzele pentru comportamentul unor colegi întru stil. Dar, nici gând despre aşa ceva.

După un exordiu, din care sunt sigur că n-au crezut nici un cuvânt (îmi mulțumeau pentru înțelepciunea mea, pentru sprijinul acordat artelor şi aduceau ofrande – verbale, desigur – zeilor pentru că le-au trimis un împărat iubit de Camene), au trecut direct la motivarea prezenței lor (puteau s-o facă dintru început); în numele tuturor literaților din Roma (aşa se credeau ei, cel puțin) au vorbit Fellator Sugens şi marele Cadaverina (mărturisesc că au făcut-o impresionant şi aproape convingător).

A început Sugens prin a-mi spune că în a doua decadă a lunii lui Mars, regretatul Lucius Serpiloquens ar fi împlinit rotunda vârstă de patruzeci de ani, eveniment pe care ei doresc să-l sărbătorească prin câteva manifestări pe care, se speră, că le voi onora cu majestatea mea; ar fi un prilej optim de a risipi o serie de suspiciuni legate de moartea ilustrului poet şi cugetător; apoi, să nu-i înțeleg total eronat: ei dezavuează complet comportamentul cetățeanului Serpiloquens (altă minciună sfruntată şi neruşinată) al cărui sfârşit denotă obiectivitatea spiritului imperial (cu alte cuvinte, tot eu aş fi vinovatul). În sinea mea mă întrebam dacă nu cumva „amicii” mei literați se pricep mai bine la manifestări cinice decât la comemorări culturale.

Sugens continuă prin a-mi prezenta cele trei momente pe care le preconcepuseră: o întâlnire în casa lui Auratus (sărmanul Publius, va fi din nou pus la încercare), stipendiată, desigur, de generosul stăpân al locului, o oficiere sacră în templul lui Apollo şi o lectură publică din creațiile ilustrului dispărut, la teatrul lui Marcellus.

Eram intrigat, de ce mai veniseră la mine, de vreme ce totul era pus la punct? Probabil pentru a obține certitudinea că nu voi fi prezent.

Pentru a-i lăsa totuşi puțin să fiarbă, precum vinul în căldarea de aramă, i-am spus pentru început lui Fellator Sugens că participarea mea rămâne incertă, în măsura în care va trebui să răspund, cam în aceeaşi perioadă, unei chemări adresate mie de un grup numeros de conducători creştini; fără a-mi permite să fiu cinic (e libertatea literaților!), le-am explicat că, dacă în cazul lui Serpiloquens lucrurile sunt clare (poetul e nemuritor, iar cetățeanul nu mai învie), în privința creştinilor trebuie să acționez prompt, căci s-ar putea să fie implicat viitorul Imperiului (şi în aceeaşi măsură al meu, dar asta nu le-am spus-o). Pentru a-i ține în stare de clocot, le-am mai sugerat să nu-şi facă griji din cauza mea: voi veni discret (dacă timpul mi-o va îngădui) chiar şi pe parcursul desfăşurării manifestărilor, nu ca împărat, ci doar ca observator imparțial onorat de invitația primită.

Tocmai când voiau să se retragă, evident cam buimăciți de voita ambiguitate a răspunsului meu, i-am oprit, ca din întâmplare, spre a le cere o explicație banală, legată de

nobila lor intenție (aici e măruntul nod asupra căruia, m-am gândit, distinse Divinitus, că poți cugeta şi tu, ca deplin cunoscător, căci o anume sinceră nedumerire mă mai încearcă şi acum, nu doar în legătură cu fidelitatea vizitatorilor mei): „De vreme ce, aşa cum afirma predestinatul vostru Amens, literații trăiesc în afara timpului, ce rost au aniversările? Vreau să întreb, mai exact, cum poți aniversa ceva deja inexistent? Căci ipotetica vârstă de patruzeci de ani nu este a poetului şi a cugetătorului Serpiloquens, ci a omului; oricum, mi se pare cel puțin absurd să serbezi vârsta neîmplinită a cuiva şi pe care, fatalmente, nici nu o va împlini vreodată”.

Fellator avea însă răspunsul pregătit: „Divine Sapiens, poate formularea nu e limpede; în fapt sărbătorim fasta zi a naşterii lui Serpiloquens”. Aproape că m-a convins, dacă n-aş fi avut şi eu pregătită replica: „Distinse Fellator, înțeleg că aveți o serie de motivații pentru a da fast unei anumite zile, dar, din câte am reținut, nu-l sărbătoriți pe rătăcitorul Serpiloquens, ci pe marele poet. Or, dacă nu mă înşel, zi de naştere au toți oamenii, nu doar literații; patruzeci de ani ar fi împlinit omul, şi nu poetul, după cum, dacă inversăm lucrurile, acum patruzeci de ani s-a născut un om căruia i s-a pus numele de Lucius, şi nu poetul pe care pretinzi că îl aniversați şi care, ca om, nu mai există. Îmi vei replica, probabil, cu vorbele magnificului Tullius – poeții se nasc –, dar eu îți voi reaminti şi ce spune distinsul Horatius, anume că geniul, darul din născare, nu valorează nimic fără trudă în timp, ceea ce înseamnă că poate toți ne naştem poeți, dar există ca atare doar cei al căror talent rodeşte vizibil, de la o anumită vârstă încoace.

Revin deci, distinse Fellator, asigurându-te de totala mea imparțialitate, dar şi cu remarca faptului că, dincolo de intențiile voastre, există un absurd al situației, uşor sesizabil. Nu înțeleg de ce fireasca dorință de glorie personală a fiecăruia necesită aniversări imaginare. Apoi, mă întreb, până unde se poate ajunge? De ce nu ne-am aduna la jumătatea lunii a opta la Mantua, căci piosul Vergilius ar împlini vreo trei sute şi şaptezeci de ani? Sau, mă gândesc să ne strângem în jurul columnei divinului Traianus când ar împlini frumoasa vârstă de două sute şi cincizeci de ani. Veți spune că sunt vârste absurde; eu cred că orice vârstă neîmplinită, dar sărbătorită e o absurditate. Nu şi moartea însă, care, în fapt, nu e nicicum”.

La toate acestea a răspuns marele Philo Cadaverina, cu obişnuita-i perfidie introductivă: „Mărite împărat Sapiens, ştiu că întinderea grijilor ce-ți apasă umerii imperiali e atât de nemăsurată, încât, firesc, unele lucruri îi scapă subtilei tale cugetări. Noi l-am şi uitat pe omul Serpiloquens, căci fapta lui nu merită aducere-aminte; ne gândim doar la opera sa. Scuză-ne deci inadvertențele din prezentarea făcută de Fellator Sugens. În ultimă instanță, nu contează cine a scris opera, căci important pentru noi este că avem cu ce să ne hrănim condeiele şi spiritele. Poetul şi cugetătorul Serpiloquens a fost însă ceva deosebit; dacă n-ar fi rătăcit către moarte, ar fi ajuns un al doilea Vergilius”.

Mărturisesc, distinse Divinitus, că m-a uluit pe moment siguranța profetică a lui Cadaverina, în privința nefericitului Serpiloquens. Mi-am dat seama că se adeveresc

cuvintele lui Omnisciens, referitoare la stabilirea meritelor. Cum să nu fie hotărâtă de către grup ierarhia celor în viață, când sunt declarate până şi ipoteticele valori viitoare ale celor dispăruți?

Câtă dreptate avusese Cotta spunând că e mult mai uşor să vorbeşti despre ce nu (mai – adaug eu) există, decât despre ceea ce există.

Îl priveam pe acest Asterius al literaților şi mă gândeam cât poate fi de ingrat să ajungi pe mâna celor care prestabilesc viitorul, fără a-şi arunca măcar privirea spre căile astrelor. L-am întrebat apoi doar atât: „Ilustre Cadaverina, crezi că putem întemeia sau construi şi pe presupuneri?" Răspunsul lui a fost sincer: „Desigur, împărate Sapiens; contează doar cine le enunță."

Iată, piosule Marcus Divinitus, câteva nimicuri anevoioase ce, totuşi, cred că merită să-ți întrerupă – fie şi pentru scurt timp – cercetarea celor sacre.

Rămâi cu bine.

EPISTOLA XIV

Sapiens împăratul către amicul Marcus, sănătate!

Încep, amice, – după cum poți observa – respectându-ți opțiunea onomastică; îmi scrii că vechiul tău nume, acela de Minucius, este semnul vieții tale trecute şi încheiate din momentul în care ai îmbrățişat credința în învățătura lui Iesus Christus; îmi mai scrii că noul nume reflectă viața ta de creştin, cum vă numiți între voi, dar că – şi asta mă bucură – aceasta nu înseamnă renunțarea la tradiția noastră, ci continuarea ei sub un spirit nou.

Înțeleg deci că pasul acesta l-ai făcut nu din neîncredere în valorile noastre, ci din încredere în noua credință care, inevitabil, spre a deveni mai întemeiată, trebuie să continue în vreun fel înfăptuirile noastre. Mai mult chiar, amice Marcus (cât îmi va fi de greu să-l uit pe Minucius), în virtutea vechii noastre amiciții, mă îndemni să fac şi eu acest pas, în primul rând spre binele şi viitorul Imperiului nostru, oricât ar fi de hidoasă această trecere.

Desigur, amice Minucius şi creştinule Marcus, tot ce-mi scrii e frumos, sau, cel puțin, aşa sună în rândurile epistolei tale. Îmi spui că în curând vei deveni episcop, ceea ce mă bucură, ca prieten, dar, ca împărat roman, prevăd momentul în care vei complota împotriva mea, în numele unicei voastre deținer a adevărului ultim.

Pe de altă parte, iubite Minucius şi Marcus, cunoscându-te suficient, îmi dau seama că, prin oameni ca tine, învățătura lui Iesus are toate şansele să fie victorioasă în cele din urmă. A-ți ura succes înseamnă însă a-mi dori propriul sfârşit, sau, poate că şi finalul se transformă uneori în început, după cum susții că s-a întâmplat cu tine. Mă liniştește,

oarecum, argumentul tău după care, în calitatea mea de Părinte al Imperiului, nu e permis să-mi fac scrupule, căci tot ceea ce săvârşeşte împăratul este, mai devreme sau mai târziu, spre binele tuturor subiecţilor săi.

Încep şi eu să cred tot mai mult, urmărind cursul Imperiului nostru, că un pas decisiv din partea mea, în sensul celor sugerate de tine, Marcus, ar reprezenta împlinirea aceleiaşi Providenţe care ne-a pus pe umeri, ca popor, povara civilizării şi conducerii lumii acesteia. Mi-e teamă totuşi că se vor schimba prea multe, amice Minucius, iar strălucirea Imperiului nostru se va pierde în norii de tămâie pe care îmi scrii că o folosiţi atât de des. În ultimă instanţă, va trebui să cercetez dacă mai am de ales sau nu. Îmi reamintesc acum cuvintele veneratei Marcia; dacă într-adevăr zeii sunt obosiţi, se pare că nu voi alege, ci voi apuca direct.

Totuşi, creştinule Marcus şi amice Minucius, ce ne facem cu acele excese care umbresc evident orice nobilă intenţie? Am aflat chiar de curând că un dascăl din Roma, blând creştin de-al tău, şi-a terorizat discipolul (abia trecut de zece ani) în aşa măsură, dorind mai mult să-l convertească decât să-l înveţe versuri vergiliene, încât nevinovatul copil i-a înfipt în piept stilul de aramă şi a făcut ţăndări tăbliţa cu însemnări, lovind-o de ţeasta magistrului. Întâmplarea este funestă şi nespecifică nouă romanilor.

Îmi vei spune, ca bun şi subtil viitor episcop, că lucrurile pot fi văzute şi invers: copilul, în ura lui de necreştin, şi-a ucis magistrul când acesta, plin de blândeţe, şi-a mărturisit credinţa în Iesus. S-ar putea pune însă şi întrebarea ce ştie un copil despre credinţa voastră? De vreme ce şi voi, în majoritate (cine ştie dacă nu voi face şi eu la fel), vă creştinaţi la vârsta deplinei maturităţi; şi apoi, după cum am mai spus-o şi cu altă ocazie, de ce le place oamenilor să amestece lucrurile? Ce caută mărturisirea credinţei în Iesus în timpul orei de literatură latină?

Pe de altă parte, pontiful Divinitus îmi scria cele aflate de la un sacerdot creştin, anume că şi Vergilius ar fi cumva de al vostru, căci anunţă venirea lui Iesus, în divina lui Eclogă (când te gândeşti că micuţul lui Asinius Pollio nici nu bănuia, în timp ce-şi uda fericit scutecele, cum va absolvi de păcate omenirea). Dar, să nu-mi mai lungesc epistola: s-ar putea să ai dreptate; orice monedă are două feţe.

Nu ştiu însă din ce unghi poate fi văzută torturarea şi uciderea unei femei nevinovate, în numele bunătăţii şi purităţii voastre. Sunt şi acum cutremurat de întâmplarea îngrozitoare ce mi-a fost adusă la cunoştinţă de către un distins neguţător venit din orientul imperial; mai mulţi creştini au prins o prostituată nenorocită şi au închis-o într-o încăpere a comunităţii lor virile; au hrănit-o numai cu coji de pâine şi cu apă, pretinzând, desigur, că nu s-au atins de ea ca să nu-şi spurce sufletele (bănuiesc că îşi împlinesc dosnic anumite porniri, între ei); după vreun an, nenorocita şi-a recunoscut păcatele şi, cum era şi firesc, a murit, căci mă întreb cum a subzistat şi atât; apoi, amice, mă gândesc la cât valorează o mărturisire venită din mintea celui care un an şi mai bine nu a văzut soarele şi a ros doar pesmet? Dar, am mai aflat că aceiaşi purificatori au proclamat-o sfântă.

Iată deci, amice Minucius, încă un argument care mă face să am în continuare reţineri serioase. Dacă astfel se nasc sfinţii şi sfintele voastre, parcă prefer să rămân acelaşi Părinte al Patriei şi al Imperiului, mai ales că divinitatea mi-a fost acordată deja din timpul vieţii fără înfometări sau alte torturi, ba dimpotrivă. Oricum, amice, presimt că lucrurile se vor clarifica spre binele Imperiului, la adunarea voastră, a episcopilor (cred că deja astfel te voi întâlni), de la care, cu certitudine, nu voi lipsi.

Mă întreb totuşi, cum să închei: de vreme ce eu sunt (încă) Sapiens, fii şi tu acelaşi dinainte.

Rămâi deci cu bine, amice Minucius.

EPISTOLA XV

Sapiens, împărat şi veghetor al Ecclesiei, către venerata Marcia, sănătate, pace şi binecuvântări

Distinsă Marcia, cuvintele tale sibilinice, rostite odinioară şi neînţelese atunci de mine, s-au împlinit deunăzi. Într-adevăr, zeii au obosit, iar ziua de ieri s-a încheiat azi. De vreme ce profeţia ta a prins viaţă, nu te va mira forma-mi de adresare din începutul acestei epistole. Cred că, exceptând-o pe împărătească, eşti singura îndreptăţită să cunoşti amănuntele adeveririi profetice.

Cu un respect surprinzător, dar bine calculat, am fost invitat la o adunare a conducătorilor creştini, ce-şi zic episcopi; acest conciliu, cum i se spune, a avut loc în părţile orientale ale Imperiului nostru, acolo unde, după cum aveam să constat din nou, flecăreala interminabilă e la loc de cinste. Nu am refuzat invitaţia şi pentru că simţeam nevoia clarificării definitive a relaţiei mele cu creştinii, dar mai ales fiindcă se insinuase destul de categoric ideea participării mele la conciliu, spre binele meu şi al Imperiului.

Episcopii ocupaseră marea bazilică a oraşului, de unde am putut deduce că în ţinutul respectiv creştinii conduceau deja cu dezinvoltură viaţa publică. Nu mică mi-a fost mirarea – în sinea mea, desigur, - când am aflat că notabilităţile urbei vor participa la lucrările conciliului, ca şi creştini de vază. Mai mult chiar, mi s-a sugerat că ar fi bine să renunţ la a-i mai aduce ofrande lui Iuppiter cel Foarte Bun şi Foarte Mare. Sugestia a fost cel puţin impertinentă, dar – după cum aveam să constat – realistă, căci templul părea pe jumătate în construcţie, când, în fapt, demolarea lui era în toi. Mărturisesc că am simţit o puternică strângere de inimă, dar nici un semn ceresc nu mi-a venit în ajutor. Atunci, nobilă Marcia, mi-am amintit subit de vorbele-ţi din trecut, auzind în adâncul meu că într-adevăr „zeii sunt obosiţi”.

Intrarea mea în bazilică a fost impresionantă pentru mine însumi, căci toţi episcopii (eram intrigat, pe moment, de cum se înmulţiseră) s-au ridicat în picioare spre a mă

saluta. Privindu-i, cu aparentă detaşare, mi-am spus în gând că sunt prea mulți egali; aşa nu vom ajunge la nimic. După câteva formalități, pentru mine, ca împărat, nesemnificative, dar care, am înțeles mai apoi, că ar avea sensuri rituale, a fost declarat deschis conciliul.

În virtutea unei egalități, sau colegialități – cum o numesc episcopii – de neînțeles pentru mine, au început unii şi alții să facă tot soiul de propuneri, fie năstruşnice, fie aberante, în legătură cu ceea ce urma să fie dezbătut. Când devenise evident că de la conciliu la bâlci nu mai era decât un pas, s-a ridicat un bătrân care a propus scurt ca în prima parte să se discute problemele legate de dogme, iar după aceea, în a doua parte, cele de structurare a Ecclesiei. Trebuie să fi fost o persoană cu autoritate recunoscută printre ei, căci toți au acceptat, fără vreo opoziție.

În timpul amintitelor vociferări, privirile mi-au rătăcit într-un colț al bazilicii unde câteva capre ronțăiau nişte frunze, în timp ce iezii lor se tăvăleau în rezultatul propriei digestii. Am avut pe moment certitudinea dureroasă a începutului unei lente decăderi a lumii noastre (am aflat a doua zi că urma, cât de curând, să fie închisă baia publică urbană).

În mod neaşteptat, am reuşit să mă acomodez destul de repede cu împrejurimea umană creştină. Aceasta, poate, şi mulțumită faptului că lângă mine a luat loc, spre marea mea satisfacție, vechiul meu amic Minucius, acum episcopul Marcus, care fusese nominalizat de ceilalți să-mi ofere explicații pe parcursul conciliului. Ne-am îmbrățişat cu amicală afecțiune, după care am început să urmărim feluritele discursuri.

Am aflat de la Marcus că nu toți cei de față sunt episcopi; unii erau literați sau cugetători creştini care se simțeau atraşi irezistibil de discuțiile pe teme creştine; alții, pur şi simplu doreau să se afirme, în speranța ocupării vreunei funcții în Ecclesie, fără a exista însă o motivație întemeiată în acest sens. S-a vorbit despre naturile lui Iesus (am aflat că ar fi două), despre creatorul a tot ce există, Dumnezeu, şi despre multe altele pe care nu le-am reținut, căci nu păreau să aibă vreo legătură cu realitatea înconjurătoare. Amicul Marcus mi-a explicat însă că, pentru viitor, aceste discuții sunt determinante, căci, dincolo de ce i se oferă vulgului neştiutor sau semidoct, trebuie să existe o doctrină superioară, accesibilă doar conducătorilor şi cu ajutorul căreia să fie reduşi la tăcere definitivă posibilii deliranți.

Mărturisesc că ideea începea să-mi placă pe măsură ce-mi era explicată, deşi nu avea chiar nimic cu buna tradiție romană. Dar noi, romanii, am fost întotdeauna receptivi la nou.

Ce m-a uluit de-a dreptul a fost siguranța agresivă cu care vorbeau unii despre acel Dumnezeu, de parcă sosiseră de la o audiență celestă. Mi-a venit în gând ceea ce-mi spusese iudeul Sem, anume că ei nu îndrăznesc nici măcar nume să-i dea zeului suprem – Dumnezeu, cum îi spun creştinii – căci ar fi un sacrilegiu, darămite să-l diseci în cuvinte. Comparativ cu această concepție, flecăreala creştinilor din conciliu mi s-a părut de o insolență fără limite.

Delira la un moment dat un homuncul – mi-a amintit de măruntul Scabidus – cum îmi place mie să-i numesc pe cei neajunşi, a cărui exaltare oratorică era în concordanță cu enormitățile aruncate în public, dar care părea atât de plin de sine, încât, cu statura-i atinsă de nanism, mi-a amintit de pilda broscuței care s-a umflat până a plesnit. Marcus, observându-mi nedumerirea, mi-a spus că asemenea nechemați abundă mai nou printre rândurile Ecclesiei, semănând derută, dar că sfârşitul lor va trebui să fie, în cel mai bun caz, în flăcările rugului. De altfel, după cum le trosneau fălcile de la căscat unor episcopi, era evident că măruntul orator îndeplinea mai curând rolul măscăriciului din pauzele de la teatru.

După câteva clepsidre mari, a luat cuvântul un episcop între două vârste, o apariție mult mai îngrijită – chiar respectabilă – decât celelalte. Făcând un rezumat al acelor apariții oratorice care meritau luarea în seamă, distinsul episcop a cerut consemnarea exactă a unei sinteze, astfel încât cel care, pe viitor, va îndrăzni să se abată de la scripte, să suporte consecințele imediate. M-a cam speriat intransigența episcopului, dar era limpede că pentru a scăpa de limbuția unora şi ticăloşia altora, nu se putea proceda altfel. Majoritatea şi-a manifestat acordul deplin.

După aceasta, acelaşi necruțător a declarat încheiată prima parte a conciliului cerând să rămână în bazilică doar episcopii (oricât mă pătrunsese grația vorbitorului, nu mi-am putut reține zâmbetul văzând că şi caprele cu iezii lor rămăseseră în acelaşi colț, fiind singurele ființe imune la intransigența conciliului). Mulțumind pentru prezența persoanei mele imperiale, episcopul m-a rugat să-i onorez şi a doua zi, căci voi afla ceea ce ne interesează pe toți.

I-am sugerat lui Marcus să petrecem măcar o parte a nopții, depănând amintiri la o amforă cu vin, dar, spre surprinderea mea, m-a refuzat categoric motivând că nu se cade să bei oricând sângele lui Iesus, iar apoi el doreşte să-şi petreacă noaptea rugându-se. Mi-am dat seama că nu mai are rost să-i spun nimic; după ziua de conciliu, rămăsese doar episcopul Marcus, în timp ce Minucius, cu siguranță, murise.

Ce am făcut eu, nobilă Marcia, în timpul nopții? Am cugetat la cuvintele tale, al căror înțeles devenea tot mai evident pentru mine; ziua de ieri urma să se încheie mâine. Apoi am dormit adânc, fără să visez absolut nimic.

A doua zi, cu obişnuita-mi punctualitate, mi-am ocupat locul eminent în bazilică, în timp ce episcopii vădeau îndătinata atemporalitate orientală, printre sporovăieli şi îmbrățişări fraterne.

După ce toți s-au adunat, bătrânul episcop care potolise zarva de bâlci a zilei trecute, a verificat dacă nu cumva printre cei prezenți se află şi vreun intrus (nici caprele nu erau în colțul lor), pentru ca apoi să spună:

„Măreţule Sapiens, bunul şi atotputernicul Dumnezeu ne-a făcut semn nouă, aleşilor, să purcedem la înălțarea Cetății Lui, să-I facem lăcaş aici pe pământ. Din semnul dumnezeiesc, trimis nouă, ni s-a arătat că, pe nimic, noi, oamenii, nu putem clădi; apoi, tot ceea ce a existat şi există vine de la El, astfel încât am înțeles că şi cetatea terestră pe

care o conduci tu, ilustre Sapiens, e tot rod al cugetării dumnezeieşti. Strădania noastră deci va fi ca, o dată cu trecerea timpului, să-i aducem cetății conduse de tine cu atâta înțelepciune, Imperiului deci, grația Cetății lui Dumnezeu. De vreme ce Dumnezeul Atoateştiutor a vrut ca întreaga lume cunoscută să fie cuprinsă în Imperiul nostru, înseamnă că Dumnezeiasca Cetate nu-şi poate afla loc decât în el.

Dar, adânc cugetătorule Sapiens, tot Dumnezeu, în atotcuprinzătoarea-I înțelepciune, ne-a învățat prin Sfântul Evanghelist să dăm Cezarului ce-i al Cezarului, căci se cade să te supui conducătorului care-ți ascultă sfatul. Iată deci, mărite împărat, că noi, întâistătătorii creştinilor, ne dovedim primii fideli ai tăi, recunoscându-ți puterea ce numai Dumnezeu putea să ți-o dea; iar pentru că noi, ca demni urmaşi apostolici, suntem între tine şi Dumnezeul dătător al puterii, credem că va fi bine pentru viitorul Imperiului să-ți apleci ascultarea şi la cele ce le vom spune, spre a ne putea veghea mai bine din înaltul majestății tale şi pentru ca poporul, cetățenii, să-ți simtă cu adevărat dumnezeiasca putere. Bănuim cu toții, cei de față, adânca-ți tulburare, ca Părinte al Imperiului, dar ce nu face un Tată, cu adevărat iubitor, pentru fiii săi?

În noaptea ce a trecut, noi, episcopii din Imperiu, ne-am rugat neîncetat pentru liniştea deplină a împăratului, căci Sfânta Evanghelie ne învață să ne rugăm unul pentru celălalt. Primeşte deci, mărite Sapiens, îmbrățişarea dumnezeiască a învățăturii Mântuitorului, crucificat la Hierosolyma spre a salva din păcat omenirea. Primeşte, Sapiens, mesajul lui Dumnezeu, ca astfel, prin tine şi cei ce-ți vor urma, să coboare Cetatea Lui pe pământ. Primeşte, Sapiens, să conduci lumea cu voia Atotputernicului şi cu ajutorul nostru, fiindcă astfel vei fi curatorul ales de Dumnezeu şi nimeni nu va îndrăzni să se atingă de tine, căci tu – prin noi – vei fi porunca Lui pe pământ. Sfântul Spirit pluteşte deasupra noastră".

Nobilă Marcia, am trecut eu prin multe, dar cuvintele bătrânului mi-au dovedit că posibilitățile perfidiei umane sunt infinite. Ca atare, ştiind că se aşteaptă imperialul meu răspuns, m-am gândit să nu rămân mai prejos, cu atât mai mult cu cât mă simțeam tot mai creştin la ideea că-i voi stăpâni pe toți. M-am ridicat şi am rostit astfel:

„Venerabil conciliu, distinşi aleşi ai lui Dumnezeu, sunt copleşit de tot ce mi-ați adresat; dacă până nu demult aveam dureroase îndoieli în legătură cu cetățenii creştini, venirea mea, în mijlocul vostru, mi-a risipit orice tenebre. Venerabilul episcop a vorbit cu atâta dumnezeiască grație, încât cuvintele mele sunt aproape nedemne. Nu numai că accept îmbrățişarea divină a învățăturii lui Iesus, dar trebuie să vă mărturisesc că în noaptea care a trecut am renăscut; iar aceasta o înțeleg abia acum ca pe o întâmplare mirabilă.

În prima parte a nopții, cam până la încheierea vigiliei secunde, mi-au dat târcioale demonii remuşcării, ai penitenței. După miezul nopții am adormit; visul pe care l-am avut era premoniția renaşterii mele, iar acum înțeleg deplin că-l datorez rugăciunilor voastre, necontenite de-a lungul nopții, urmând cu sfințenie episcopală pilda Evangheliei. Mi s-a arătat o lumină, o strălucire inefabilă în mijlocul căreia stătea Iesus; m-a privit blând şi

mi-a spus URMEAZĂ-MĂ! Am pornit după El; părea să fie pe calea lui Appius, de-a lungul căreia sfârşiseră atâția țintuiți pe cruce. La un moment dat, s-a oprit şi, când s-a întors spre mine, am văzut că nu mai era Iesus, ci un creştin purtând însemnele crucificării; acesta mi-a spus: CONDU-NE! Şi astfel, am înțeles, generoşilor episcopi, că, începând cu dimineața zilei de azi, eu sunt Sapiens, renăscutul; vă cer deci îngăduința să-l primiți pe împăratul vostru Sapiens, Renatus prin voința lui Dumnezeu şi rugăciunile episcopilor săi".

După ce am încheiat, amicul, adică episcopul Marcus, mi-a făcut un semn discret, certificându-mi purtarea excelentă, chiar peste aşteptări. A urmat semnarea edictului prin care le ofeream creştinilor deplină libertate (altfel spus, posibilitatea de a nu mai respecta legile Romei), iar eu îmi recunoşteam noua religie, evident fără vreo penitență publică sau intimă, căci eram nou-născut de o zi, deci pur.

După toate acestea, nobilă Marcia, am revenit la sănătosul nostru pragmatism, trecând împreună cu episcopii la stabilirea unor bune principii de acțiune pentru viitor. M-am arătat oarecum îngrijorat de perspectiva coercitivă pe care o oferă extinderea creştinismului, opulent sufleteşte, dar nesemnificativ material.

A luat cuvântul însă intransigentul episcop între două vârste – pe nume Philippus –, un grecotei foarte abil şi inteligent, probabil stră-strănepot de-al lui Ulixes. Explicațiile lui liniştitoare erau o dovadă că episcopii se gândiseră la toate:

„Mărite Sapiens, împărat Renatus prin voia Atotputernicului, temerile tale le voi risipi de îndată, căci Sfântul Spirit aflat deasupra noastră ne-a luminat calea spre a şti să procedăm corect în treptata înlocuire a cetății păcatelor cu Cetatea lui Dumnezeu. Nu-i vom lăsa pe cetățeni fără lăcaşuri sacre, căci templele idolatre le vom schimba în biserici de ale noastre, pentru început e suficientă sfărâmarea statuilor dinăuntru şi aşezarea unei cruci pe fronton; vor veni aceiaşi oameni, dar vor învăța să se roage altfel.

Va trebui însă, împărate Renatus, să interzici spectacolele de circ în care atâția creştini şi-au găsit sfârşitul; desigur că, fără acestea, calendarul nostru ar avea multe goluri, dar acum e cazul să se termine cu martirii mărunți. Îmi vei spune că lumea cere asemenea spectacole; aşa este, iar noi îi vom oferi, căci aceia care persistă în a ne blasfemia şi a nu recunoaşte simbolul crucii (chiar şi cei cu păcate mai mici) vor fi executați în public (cât mai numeros), de preferință prin ardere pe rug, ca procedeu purificator. Şi, cred, împărate, că vom avea destui.

De asemenea, cât de curând, să dai un edict de interzicere a întrecerilor olimpice din Grecia; bărbații să nu-şi expună goliciunea lucind a ulei şi sudoare, după lupte şi alergări fără înțeles, ci să gonească întru spirit, devenind atleți ai lui Christus. Nici Mântuitorul nu şi-a arătat niciodată partea ce duce în păcat, chiar dacă şi-a dat şi cămaşa de pe sine. Creştinii să nu alerge după glorii deşarte, ci să trudească pe pământurile pe care, sunt sigur, împărate, că ni le vei da în marea ta bunătate.

Şi, pentru că am amintit de păcat, îți cer, Renatus, să desființezi, pentru eternitate, instituția divorțului. Ştim că te gândeşti la consecințe, la faptul că o anumită imoralitate

latentă – adulterul, în fond – se va dezvolta nemăsurat. E adevărat, dar oamenii trebuie să simtă că noi le dirijăm viețile până în intimitate. N-au decât să ne urască, dar să le fie teamă (neașteptat de înțeleaptă e această vorbă a lui Cizmuliță). Și apoi, tacit, lupanarele le vom lăsa în viață, căci și noi suntem bărbați, iar dosnicia exagerată va trebui să o anatemizăm. În aceeași ordine a ideilor, distinse împărat, vom urmări femeile care, după un mârșav obicei, nu-și duc sarcina până la capăt; și ele, și moașele care le ajută vor fi acuzate de vrăjitorie și arse pe rug; vei spune, împărate, că vom fi acuzați de interes exagerat față de pântecele feminin; nici asta nu contează, căci Dumnezeu însuși a ales o fecioară spre a-L face Tată. Și apoi, ți-am mai spus, împărate Renatus, important e ca fiecare creștin să se simtă urmărit din pat până în fața altarului; trebuie să-i facem pe oameni să se simtă vinovați din naștere, căci învinovățirea, neîntemeiată și de neînțeles, e cea mai bună metodă de a-i domina.

După cum ai aflat, împărate Renatus, baia publică urbană va fi definitiv închisă de mâine; așa va trebui să se întâmple în tot Imperiul, căci nu putem tolera aceste bordeluri diurne în care se practică toate perversitățile posibile. Grija pentru propriul corp trebuie să dispară din mintea cetățenilor simpli. Corpul îngrijit devine puternic, atrăgător – de ce să nu recunoaștem – și constrânge sufletul, rupându-i aripile către Dumnezeu. Vom înlocui deci inutila bălăceală, cu flagelări purificatoare, prin care ajungem la nevăzuta spălare a spiritului.

Legat tocmai de spirit, mărite împărat, spectacolele să fie interzise, încetul cu încetul: întâi cele histrionice (așa-zisul teatru), apoi cele muzicale. Vom schimba fabulele scenice cu reprezentări din viața lui Iesus, mergând până la răstignirea din Hierosolyma, iar dacă dintre credincioșii fervenți se vor oferi câte unul să fie realmente întins pe cruce, va fi foarte bine, atât ca dovadă a puterii credinței, cât și ca o continuare a realismului cu care a fost obișnuit înainte poporul spectator. Cât despre muzică, lucrurile sunt la fel de limpezi: într-adevăr, e atât de sacră, încât cine cântă se mai roagă doar o dată, dar depinde ce cântă; adică psalmi și imnuri, spre mai marea glorie a lui Dumnezeu, urmând ca toate celelalte creații să fie anatemizate.

Oricum, față de muzicieni, altminteri destul de nepământeni, e bine să manifestăm toleranță spre a nu le tăia divina inspirație închinată nouă. Nu la fel se va întâmpla însă cu literații, împărate Renatus: sunt cei mai tenace în a contesta și a răstălmăci o doctrină. Iată de ce va fi nevoie de multă vigilență față de aceștia. Dacă Vergilius, Cicero, Seneca ne sunt dragi și, mai ales, folositori, peste alții va trebui să se aștearnă uitarea cititorilor de rând. Că vom continua, poate, să-i citim în intimitate și pe cei repudiați, asta ne privește pe noi și nu vulgul, căci rolul nostru este și acela de păstrători ai eredității, indiferent că e bună sau rea.

În mare, distinse Sapiens și împărat Renatus prin voia lui Dumnezeu, acestea sunt marile griji pe care ți le-ai asumat ascultând mesajul dumnezeiesc, ajuns la tine prin neobosita rugăciune a episcopilor tăi.”

După ce l-am ascultat pe Philippus, mi-a fost absolut limpede că am procedat corect

venind la conciliu şi semnând edictul, căci zarul – ca să-l parafrazez pe Caesar – a fost aruncat mai demult. Am mai aflat că, după moarte, voi fi sanctificat şi trecut în calendar, iar mâna mea dreaptă, cu care am semnat edictul, va fi păstrată pentru eternitate într-un relicvariu de aur.

Şi astfel, distinsă şi nobilă Marcia, închei această ultimă epistolă a discipolului tău Sapiens (sau, poate, prima a creştinului Renatus) cu vorbe de spectacol histrionic: „povestea s-a sfârşit".

EPILOG

Însemnările onestului arhivar pontifical Giovanni Pietro Salvatorini, adresate Sfântului Părinte, în Cetatea Vaticanului

Sanctitate,

Nu contenesc în a-I mulțumi Atotputernicului pentru faptul că ți-a condus privirile apostolice către neînsemnata mea persoană – florentinul pierdut printre palimpseste – găsindu-mă demn de o operă atât de importantă precum ordonarea Arhivei Pontificale şi chemându-mă în Cetatea Sfântă şi Eternă. Atât ziua, cât şi în noapte, mă rog, Sfinte Părinte, ca Dumnezeu, în nemăsurata Lui bunătate, să-şi croiască astfel divinul plan, încât să ne dea sănătate: Sanctității Tale, spre a-I împlini voința pe pământ, iar mie, spre a duce la bun sfârşit cele ce mi-au fost încredințate prin apostolica-ți autoritate.

Nu aş vrea, Sfinte Părinte, să crezi vreo clipă că arhivarul – în care ți-ai pus încrederea – în loc să ordoneze cele deja existente, sporeşte nerânduiala scriptelor prin noi însemnări, dar, conform înțelegerii noastre inițiale, atunci când trebuie să cumpănesc, te consult de îndată. Iată despre ce este vorba, Sfinte Părinte.

În săptămâna care a trecut, am ordonat feluritele epistolarii existente. Tocmai când credeam că încheiasem această delicată operațiune, am observat că pe un raft de jos, uitat de timp şi de mine, se mai află câte ceva. Cercetând cu atenție, am găsit în spatele raftului o nişă, precum columbariul în care-şi aşezau cei vechi urna funerară. Am descoperit un număr de cincisprezece epistole imperiale, care au fost reunite sub titlul *Epistolar Imperial*, aflat la începutul celei dintâi. Trebuie să fie copii scrise şi numerotate de autor însuşi, căci altfel nu-mi explic cum au rămas la un loc, ele fiind adresate unor persoane din cele mai felurite colțuri ale Imperiului Roman. Doar epistola însemnată cu VII mi-a pus la încercare puterea gândului şi răbdarea, căci tăblițele cerate prezentau ştersături numeroase. M-a intrigat şi, în acelaşi timp, mi-a incitat ambiția de a le reface cumva, faptul că parcă autorul însuşi ar fi voit să le şteargă, nefiind însă suficient de hotărât întru

aceasta. În cele din urmă am reuşit în stăruința mea.

Iar acum să trec, Sfinte Părinte, la ceea ce m-a adus la cumpănire: după ce am parcurs cu mare atenție, de câteva ori chiar, amintitele epistole, mi-am dat seama – fără dificultate – că au fost scrise de împăratul Sapiens, cel pe care Biserica noastră Apostolică îl venerează cu numele Sfântul Renatus. Atrag atenția însă, Sfinte Părinte, că doar ultima epistolă îl anunță pe viitorul Sfânt a cărui dreaptă, ce a semnat edictul, reprezintă una din relicvele fundamentale pentru Sfânta noastră Biserică Apostolică. Dar, parcă nici această epistolă nu ar trebui citită de oricine.

În concluzie, Sanctitate, eu cred că *Epistolarul Imperial*, esențial pentru noi, nu trebuie, în nici un caz, să ajungă la îndemâna oricui. Există situații, precum aceasta, în care, dincolo de orice, are întâietate mai marea glorie a lui Dumnezeu, spre care s-a străduit de altfel şi Sfântul Renatus, ocrotitorul creştinilor şi alesul celui Atotputernic.

Nu cred că săvârşim un păcat – ci dimpotrivă – dacă acest epistolar îl vom păstra, în cele mai bune condiții, printre lucrările intangibile, accesibile doar Sanctității Tale şi celorlalți urmaşi apostolici ai Sfântului Petrus. În acest sens, Sfinte Părinte, am găsit şi o motivație a gândului meu, într-o lucrare a necanonicului Abailard (celebrul scopit întru iubirea-i necurată pentru frumoasa şi preaînțeleapta Hélod'se), ce se numește „Cunoaşte-te pe tine însuți". Deci, cele propuse de mine ar fi spre binele Sfintei Biserici, pentru că, într-o astfel de situație, trebuie să primeze „teama rațională de a nu păgubi Biserica, decât propria faimă". Nu vreau să par prețios, Sfinte Părinte, dar e bine să vezi că înaintea gloriei descoperitorului, eu o aşez pe cea a lui Dumnezeu.

Toate acestea sunt motive întemeiate care mi-au dat îndrăzneala să-ți întrerup sfânta rugăciune apostolică, aducătoare de grație divină. O dată cu aceste însemnări îți ofer, Sfinte Părinte, şi copia amintitului epistolar, rugându-te să o citeşti pentru ca apoi, trimițându-mi înapoi toate acestea, să am rezoluția ta pontificală pe care, sunt sigur, Sfântul Renatus o va insufla din împărăția cerească a Atotputernicului şi Atoateştiutorului Dumnezeu.

Creatorul să ne vegheze sub apostolica oblăduire a Sfântului nostru Părinte.

Cu filiale simțăminte întru Iesus Christus, al Sanctității Tale arhivar pontifical, Ioannes Petrus Salvatorinus.

Rezoluția Sanctității Sale în legătură cu Epistolarul Sfântului împărat Sapiens Renatus

Iubite fiu şi prețuit arhivar, am cercetat atent toate cele trimise de tine.

Mă rog Creatorului Atotputernic să-ți țină mereu treaz discernământul în fața vechilor scrieri. Ai cugetat întocmai cum se cade într-o asemenea situație, atât spre gloria Bisericii Mântuitorului, cât şi a Sfântului său atlet Renatus.

Procedează nesmintit, precum ai scris; vei împlini şi astfel învăţătura Sfintei Evanghelii, căci nu se cade să risipim mărgăritarele în faţa porcilor.
Cu pontificală benedicţiune.

ÎNSEMNĂRILE SFÂNTULUI RENATUS

NOTĂ:
Însemnările Sfântului Împărat Sapiens Renatus au fost descoperite şi transcrise de către Ignatius Blandus Exquisitor la aşezământul Sancta Gratia Nullius Loci, în secolul X.

Însemnare titulară:
"Căci de la El, şi prin El şi întru El sunt toate: glorie Lui, în veci. Amin."
(Romani, XI, 36)

I

ÎNSEMNARE DESPRE VICTORIE

Trebuie să-mi mărturisesc, de data aceasta lăsând ceara deoparte (terenţian cugetând,

de vreme ce te poți pedepsi pe tine însuți, decurge limpede că te poți minți, cu bună ştiință, pe tine însuți, sau, dimpotrivă, te poți recompensa, după cum poți fi sincer cu propriu-ți sine, deşi - aceasta din urmă - nu ştiu la ce ar folosi?), că întregul spectacol conciliar, prin care am devenit veghetor suprem al Ecclesiei, a fost lucrativ: am salvat Imperiul şi mi-am consolidat locul.

Sunt şi acum plăcut impresionat de puterea pe care o poate avea minciuna când îmbracă veşmântul visului divin, iar dacă e spusă de un imperator, începe să devină (virtuală) realitate. Fapt este că m-au proclamat Sapiens Renatus, cu atributele sacralității, aşa încât, încetul cu încetul, cred ceea ce aş fi putut visa, iar dacă nu a fost astfel, nu contează, căci am de gând să dorm încă multe nopți de acum încolo.

Un lucru e cert: statutul pe care Iesus îl oferă celui ce conduce mă face să cred tot mai mult, până la convingere de sine, că doctrina (în fond) marelui iudeu va da rezultate incredibile, poate deja sub chiar înțeleapta mea vigilență imperială.

Egregia, într-un acces de noblețe, specifică ei (dar la care va trebui să renunțe în viitorul apropiat), mi-a reproşat, destul de neconvingător, că i-aş fi uitat pe zei, cam repede; în fapt, nu aveam ce uita, pentru că de mult nu mai credeam în aşa ceva (presupunând că vreodată am crezut în ei). Iar de imperiala mea consoartă, ce să mai zic? Cred că singura zeitate căreia i s-ar fi închinat vreodată ar fi fost Rațiunea, dacă şi Ea n-ar urma uneori lunecoasa cale a stelei căzătoare.

Pe undeva, înțeleg totuşi discretul ei reproş, mai ales că eu însumi afirmam odinioară că nici un om integru nu-şi schimbă credința. Dar, voiam să spun că nu o face *fără o motivație*. Când e vorba însă de a salva o lume, nu mai există convingeri intime. Şi apoi, eu nu am mărturisit, niciodată în public, nici o credință, nici pe cea veche, nici pe cea nouă, pentru că denudarea sufletească mi se pare ceva de prost gust. Doar debilii care nu-şi găsesc puterea în propriul sine simt nevoia exanimării în for.

Perfidul Philippus, episcopul ianuaric - cum îi spun eu - (deşi numărul fețelor lui a trecut de două), insistă tot mai mult - ca să nu zic tot mai impertinent - să-mi devină un fel de confesor [dacă nu aş şti că îi curg ochii şi sacrele bale atât după oile (încă) rătăcite, cât şi după cele recuperate, mai că l-aş numi Philovervex]. Altfel spus, ar urma ca, periodic, într-o intimitate duală, deci cu două fețe, a mea şi a(le) lui, lăsându-mi deoparte imperialitatea, să-i mărturisesc toate faptele şi cugetările mele, mai cu seamă pe cele cu aspect condamnabil (din nu ştiu al cui punct de vedere). Îmi vine să râd ca de sfințenia lui Seneca şi de fecioria codoaşelor din Ostia.

De înțeles sigur că îl înțeleg perfect pe Philippus: ca stâlp al Ecclesiei, îşi doreşte puterea într-un mod delirant-tremurător, dar totuşi pueril, uitând că supremul capitel de sub boltă e capul meu, pe când al lui devine unul tot mai ornamental (va trebui chiar să îl întreb pe Silvius Maximus cum se împacă cu schimbările arhitectonice din temple). Că arde în dorința de a-i domina din Constantinopolis pe toți episcopii din orientul Imperiului, asta e o altă poveste pe care tot eu i-o voi împlini, sau nu. Oricum, pretenția de a-mi penetra sufletul, cu duritatea falică a violatorului, mi se pare un semn clar al

pierderii echilibrului în fața prea doritei puteri pe care o reprezint eu.

De altfel, toată ideea confesării mi se pare atât impie, cât şi năstruşnică: cine îmi dovedeşte că acela, căruia îi atârn în față cârpele soioase ale sufletului meu chinuit, nu e mai zdrențăros şi mai împuțit lăuntric decât mine? Cum să mă absolve Philippus pe mine - împăratul care şi-a dat eul pentru binele Imperiului - când însumi îi cunosc câteva perfidii pentru care nu ar merita să-i spun nici cine mi-au fost părinții, dară-mi-te ce cuget sau simt. Desigur, dacă în viitor se va considera că ar fi bine ca eu, împăratul Sapiens Renatus, să reprezint un exemplu pentru cetățenii credincioşi ai Imperiului, confesându-mă periodic, vom putea anunța public că şi supremul veghetor al Ecclesiei îşi are ora mărturisirii. În acea oră voi putea afla, eventual, ce ticăloşii au recunoscut alții şi mă voi ruga pentru victoria împotriva necredincioşilor.

Ca metodă de tragere a limbii, confesiunea pare într-adevăr utilă, în măsura în care prezbiterii şi episcopii vor şti să scoată ceea ce trebuie de la credincioşi. Nu cred că se vor opune sau că nu o vor face - poate ici-colo câte unul mai convins de mărunta-i providențialitate -, căci cine nu-şi doreşte o turmă mai mare, mai înstărită, un lăcaş mai arătos, cine nu-şi doreşte ascensiunea? Apoi, a mi se opune înseamnă a I se opune, căci doară ei m-au declarat „curatorul lui Dumnezeu pe pământ, Porunca Lui pe pământ”. Tocmai de aceea confesiunea mea animată ar fi fără noimă, ar fi ca şi cum L-ai trage pe El la răspundere. În sfârşit, eu nu pot cădea în eroare, nu am cum, căci toate îmi vin de la El, iar El nu greşeşte. Este unul din motivele esențiale pentru care Îl prefer pe El în locul zeilor.

Nimic de zis, au fost şi ei buni, în spectacolul cotidian imperial, dar acum e nevoie de altceva, mai puțin uman, dar mai imperios şi pătrunzător. Mi-am dat seama cel mai bine de aceasta zilele trecute: întors de la conciliu la Roma, treceam victorios - ca după o luptă magnifică - pe Calea Sacră, în cvadriga mea imperială. Poporul, în înțelepciunea-i proverbială - ca pilon inform, dar masiv al vremurilor - începuse deja (vai, cum zboară timpul şi zvonurile!) să clameze nu doar „Glorie lui Sapiens!”, ci, tot mai insistent şi (nu ştiu cât de) convins, „Glorie sfântului împărat Renatus!“, „Glorie împăratului Lui!”. Vizitiul meu, creştin, din câte am aflat deunăzi, îmi spuse în goana triumfală că, în mod cert, Dumnezeu mă priveşte mulțumit. Nu ştiu de unde-i venea stupida siguranță, dar ultimele cuvinte parcă nici nu le-am auzit, căci din mulțimea frenetică răzbătu până la mine un țipăt, ca un vaier ce îți sfârtecă auzul. Precum din gura unei vrăjitoare egiptene, am auzit doar atât: “Fereşte-te...” În acel moment, întorcându-mi capul, nu eram Renatus, ci Sapiens, cel obişnuit să-şi teamă victoriile, păstrându-şi zâmbetul imperial în timp ce sortitul sclav îi repeta obsesiv cu o şoaptă sfredelind în adâncul creierului cezaric: „Fereşte-te să nu cazi, fereşte-te să nu cazi, fereşte-te să nu cazi...”.

În spatele meu însă nu era nimeni, căci încă un obicei dispăruse, de la o zi la alta, în fond spre binele meu. Am înțeles, pe loc, ce înseamnă să vadă toți că nu-l ai la ureche pe un sclav - nenorocit căruia oricum i se va smulge limba - ci să-l creadă pe El, iar pe tine - *al Lui.*

II

ÎNSEMNARE CU RUGĂCIUNE

Toți roiesc în jurul meu, cu hărnicia albinelor hiblee, dar, evident, nu şi cu productivitatea lor meliferă, ci, dimpotrivă - am impresia -, cu sterilitatea bondarului umflat, dornic să fie observat şi rânduit apoi curator al stupului. Ce urmează? Bineînțeles înțepătura dată veghetorului suprem, adică mie.

Chiar şi imperialul meu fiu, convertitul (din motive desigur venusiace) Prudens, a devenit tot mai circumvolant, nepierzând nici o ocazie de a mă numi "Sacre al meu părinte", cum, chipurile, i-ar fi spus mica ticăloasă, Lucia Pulcheria, că aş merita să fiu clamat şi aclamat. Credeam că unicul meu născut mă ştie mai bine, dar, de vreme ce - constat - niciodată nu ne cunoaştem îndeajuns progeniturile, nu văd de ce ar face-o ele cu genitorii lor?

Misiunea mea a fost, neîndoielnic, dintru început, una mult transpersonală şi - sub oricare formă şi cu orice preț - va trebui dusă până la pieire, adică până întru sfârşitul drumului meu.

La ultima-i înfățişare, ca să nu spun (z)batere din aripi, Prudens mi-a adus în dar o scriere, recomandabilă - susținea el - pentru structurarea mea cea nouă, de suprem creştin al Imperiului. O cugetase unul, pe care am înțeles că va trebui să-l prețuiesc în mod deosebit, Aurelius, sau Augustinus, sau amândouă nume, cunoscute parcă mie.

Da, acum îmi amintesc, a făcut cel mai uman lucru posibil, adică un copil (fără a-i frământa aluat nupțial lui Iuppiter - trebuie cumva să dau uitării numele acestea) pe care l-a ridicat în brațele-i paterne.

Ce fac şi creştinii mei cu limba noastră?

Amicul meu într-ale cuvintelor, Varronianus, îmi spunea chiar că termenul *solilocvii* (adică ziceri de unul singur), cum se numeşte darul primit de la Prudens, ar fi o invenție a creştinului.

Pe de altă parte, cuget eu, important e că folosesc şi ei tot limba mai marilor noştri în timp, chiar dacă o mai siluiesc pe ici, colo. Copiii se nasc şi din violuri, fără a purta nici o vină, ba dimpotrivă, pot fi însemnul supraviețuirii. (În sfârşit, bine că mai vorbeşte şi altul de unul singur, nu doar imperatorul.)

Recunosc că am cules cu ochii doar începutul scrierii, căci, oricum, eu sunt (şi) acum

deasupra tuturor. Am reținut totuşi că, înainte de a întreprinde ceva, e benefic să înalți o rugăciune către Dumnezeu. În cazul meu însă nu ştiu dacă e absolut necesar: fiind eu brațul Lui terestru, e de la sine înțeles că, în tot ce fac, Îi împlinesc cugetarea omnipotentă şi voința ubicuă, astfel încât posibilitatea (-Ne) aberației este exclusă, iar neîmplinirea, cu atât mai mult.

Şi totuşi, cugetând mai în profunzime, constat că e necesar să-mi alcătuiesc o cuprinzătoare rugăciune omnivigilentă, căci voința Lui o împlinesc aici pe pământ, cu cei nenumărați ce nu înțeleg întotdeauna lucrarea rațiunii divine pe care o încorporez eu, dincolo chiar de imperiala-mi voință terestră.

Deci rugăciunea mea îşi îndreaptă umila bunătate nu către El, căci nu am cum să nu-I împlinesc planul divin, ci spre înțelegerea semenilor mei, care adesea lunecă în măruntele erori ale neştiutoarei vreri de sine.

Şi astfel cuvintele-mi rugătoare, Dumnezeul meu, nu sunt pentru împlinire, ci spre suprema ei perfecțiune.

Dumnezeule, care pe toate le-ai făcut, le-ai dat, le dai şi le vei da celor creați de Tine, ajută-mă să Îți servesc, trecând de cele ce se văd şi sunt simțite de oameni, căci Însuți m-ai ales să o fac.

Dă-mi, Dumnezeule, înțelepciunea Ta divină, să trec de acum dincolo de plăsmuirea seculară ce se înfățişează în bine sau în rău, pentru ca tot ce fac eu dumnezeiesc să fie şi de nejudecat de cei mulți şi supuşi.

Fă astfel, Dumnezeule, Atoateştiutorule, ca ochii minții mele să-i vadă pe cei ce nu înțeleg lucrarea Ta prin mine, şi cu toții, simțindu-şi păcatul, să şi-l mărturisească, fie nemijlocit, fie acelora ce cu devoțiune mă înconjoară.

Şi astfel, eu, întru divina-mi înțelepciune, cu necruțare atotpărintească, să curm răul din oameni, atât de necesar întru zărirea binelui.

Căci, Dumnezeul meu, cum ar putea să vadă umilul credincios ce este binele, de n-ai fi avut suprema dărnicie de a plăsmui, spre împlinire, răul?

Dumnezeule, Atoatevăzătorule, putere dă-mi să îndrept privirea tuturor spre mine, iar astfel către Tine, Imaginea supremă.

Acelora, Atoatevăzătorule, ce au vederea necurată, lunecoasă, li se vor scoate ochii ce, încă fremătând de al culorilor păcat, vor fi zvârliți în căldări de aramă, spre a clocoti-n fiertura deşartei plăsmuiri.

Şi astfel, Dumnezeul meu, pe mine chiar de nu m-or mai vedea, îmi vor simți adânca bunătate, căci ochii sufletului li se vor deschide şi astfel fi-vei Tu văzut, prin mine.

Dumnezeule, ce ne îmbrățişezi pe toți, ajută-mă să discern - spre măreția-Ți - prin desişul mulțimii de brațe ce se ridică - glorificându-mă - spre cer.

Dă-mi tăişul minții spre a şti ce braț se-nalță către mine, în semn de slăvire, mânat în fapt de regretul că nu strânge un pumnal.

Dă-mi puterea de a-i lumina pe toți neştiutorii sperjuri, ce uită că, lovind în mine, Te fac să sângerezi în veşmântu-Ți ceresc.

Căci retezându-le din coate braţele şi aşezându-le, spre arătare, în coşuri, vom da de mulțumirile celor descătuşați din îmbrățișările furiei oarbe, înțelegând şi ei mirabila putință a înălțării sufletului spre veghetorul lor, cât şi spre Tine.

Dă-mi, Dumenzeul meu, cuvântul Tău divin, Tu ce ai fost întâi Cuvânt, ca eu să-i pot afla pe hulitorii mei, ce, poate fără a şti, sunt şi ai Tăi.

Ajută-mă ca, vorbindu-le - eu sau servii mei cei de credință -, să-şi dea afară răul toți cei în blasfemie, pentru ca apoi înşişi să ceară să li se smulgă limba, dorind, în regăsită pietate, să nu mai aibă decât limba minții curățite.

Ajută-mi să aduc sacra liniştire a piei împliniri, de-ar fi chiar să hrănesc cu limbi însângerate-n neputință nenumărate haite de şacali şi de feline din Egipt.

Căci astfel vor ajunge toți la rugăciunea lămurită, ce singur cugetul o poate înălța-n mutenie.

Dumnezeule, Atothotărâtor, să-mi dai înțelepciunea de a-i vedea pe toți nedemnii de sufletul ce l-au primit, pe cei ce loc nu vor avea în a Ta Cetate, spre a cărei înălțare pe mine m-ai ales, al Tău Renatus şi împăratul Sapiens al providențialului Imperiu.

Străbunii mei, adesea-n neştiința lor, ardeau morții în loc să îi întoarcă în pământ.

Dar, Doamne, ce sunt cei nedemni de suflet? Sunt corpuri moarte ce trebuie date focului, ca apoi, prin bunătatea-Ți ce nu încape în cuvinte, să ajungă spiritul printre cei drepți şi preacurați.

Dă-mi bunătatea celui ce aprinde rugul, spre liniştirea şi împlinirea sufletului lănțuit de trupul cadaveric.

Ajută-mi blândețea părintească, să-Ți trimită suflete neprihănite, să curme chinurile rătăcirilor în cei ce nu înțeleg.

Fă, Dumnezeule, ca bunătatea mea să o înțeleagă toți cei ce vor vedea acestea, şi aceiaşi să dobândească, prin demna mea lucrare, vederea lăuntrică, mutenia înțeleptului, dar şi îngenuncherea rugătoare prin care - ascultând de mine - se ajunge la Tine.

Dumnezeule, ce eşti Cuvânt şi nu poți fi încuvântat, ascultă-mi rugăciunea zi şi noapte, căci numai Tu puteai să mi-o trimiți, de vreme ce sunt toate de la Tine, prin Tine şi întru Tine.

.....

Cred că nu se cuvine să mai adaug nimic. Deocamdată.

III

ÎNSEMNARE LA

MOARTEA LUI CADAVERINA

Hortativ îmi revine în memorie - niciodată nu m-a părăsit în fapt - doctrina nobilei Marcia (e absolut necesar să-i fac o vizită spre a fi, măcar preț de câteva ore, eu însumi?): despre ticăloşi să spunem adevărul, chiar şi după descinderea lor la Cei de jos.

Observ că bunii mei creştini nu prea agreează veridicitatea nici după moarte; chipurile, cei duşi ar fi devenit "drepți". Asta de parcă şi-ar bate capul cineva, cu sinceritate, ce a devenit cutare scursoare umană, după ce a plecat dintre semeni. Cui îi pasă dacă s-a îndreptat "dincolo" sau s-a încovoiat mai tare? Important e că a dispărut. Strâmbătatea-i terestră rămâne de neschimbat.

Pe de altă parte, recunosc din nou mirabilele oportunități oferite de Christus pentru ca un conducător să poată deveni "sfânt". Deh, măcar în însemnări să fiu nemânjit cu ceară... (şi totuşi, dacă vreodată cineva le-ar găsi...)

Perfidul episcop Philippus încerca (nu fără aparent succes, numai că eu nu sunt atât de naiv încât să-l cred pe vreun creştin, mai ales ierarh, şi cu atât mai puțin pe el) să-mi explice, ca unui semidoct că de fapt înțeleptul spartan Kilon afirmase prima dată că despre morți să spunem numai de bine (nu poate ieşi nicicum din sfătoşenia senilului obsedat de simplitatea lămuririlor oferite gregarei mulțimi creştine de fericiți întru propria stupizenie). Cunosc desigur ticăloasa cugetare a grecului, după cum nu pot să nu remarc că similitudinea, fie şi de neam, atât de neimportantă în fond, îi apropie pe oameni.

Şi apoi, nu înțeleg de ce ar trebui să adopt eu cugetarea cutăruia sau cutăruia, numai pentru că are un nume răsunător... În fapt, bine se zice că timpurile se schimbă, iar noi ne schimbăm după ele. În sfârşit, ce crede fiecare despre moarte poate fi cel mult o convingere intimă şi fără rost, pentru că tot nu schimbă nimic, iar despre morți, la fel, fiindcă oricum nu învie nimeni. Şi atunci de ce să dăm putere doctrinară unui gând personal? Desigur, el poate suna frumos, impresionant, dar îi aparține celui care îl emite, mai ales că, repet, nu aduce nimic nou.

În zadar încerc să-i spun amicului Marcus Minucius - ajuns vicar al Romei şi prin vigilența mea - că moartea nu e nicicum, ci pur şi simplu *este*, că el insistă în a mă determina să meditez asupra ei, de parcă asta ar modifica vreodată ceva. Mă miră atitudinea lui: l-a citit inutil pe Horatius. Marcia, Marcia, cât eşti de înțeleaptă...

Deunăzi mi-a fost remisă o epistolă prin care sunt înştiințat că marele Caius Philo Cadaverina a ieşit din scenă, păşind în rândurile celor "drepți" (cam greu de imaginat, având în vedere cât de strâmb - să nu zic contorsionat - a fost în timpul vieții).

Ştirea m-a impresionat. Plăcut.

Este desigur o mare pierdere pentru literele latine şi - în ultima vreme - pentru doctrina creştină căreia i s-a raliat marele literat, cu aceeaşi fervoare pe care o manifestase înainte față de sângerosul meu predecesor, iar apoi, ceva mai atenuat, în fața generozității mele.

Parcurgând epistola - venită din Asia, de la Ephesus - sunt consternat de fatalitatea

conaturală unei nevinovate şi sincere apucături umane: mă gândesc la faptul că, în imensa-i indiferență față de tot ce scriau sau făceau alții, marele Cadaverina adormea ostentativ la toate manifestările confraților săi pe care le prezida cu autoritatea-i impusă (aproape) tuturor în timp, mai mult sau mai puțin justificat. La finele manifestării colocviale, în admirația generală a trepăduşilor, atât de dragi lui, după un vis frumos sau neutru, concluziona cu o senină siguranță - uneori chiar dojenitoare - asupra disputei din care nu auzise nimic şi care, oricum, nu-l interesa de vreme ce nu viza propria-i creație.

Aflu că distinsul Cadaverina se găsea la Ephesus, într-o vizită de purificare, nu a propriei persoane - vecină cu perfecțiunea -, ci a divinei biblioteci a lui Celsus, intrată în atenția devastatoare a creştinilor din Orient, atât de refractari la tot ce înseamnă generozitate a spiritului.

Uneltirile penibile ale lui Philippus şi ale altora de teapa lui au condus la formarea unui praesidium investit cu maligna putere de a stabili care dintre mirabilele scrieri latine sau eline folosesc sau nu doctrinei lui Iesus, ba chiar care-i sunt nocive. Că l-au cooptat şi pe plurifacialul Cadaverina la redactarea acestui oribil index, nu mă miră.

Dimpotrivă, creştinii mei au dat dovadă de perspicacitate, căci era firesc să-l fi ambiționat, adică să-i fi dat târcoale celui cunoscător în domeniu. Oricât aş fi de malițios, recunosc că (defunctul - de acum) Cadaverina era un mare înțelegător al literelor noastre. Atâta doar că exegezele sale despre ele stăteau fatalmente - înțeleg aceasta acum şi mai bine - sub o zodie soporifică. Un somn al înlemnirii te cuprinde parcurgându-le, adeverindu-se înțelepciu-nea cugetării alexandrine: o scriere voluminoasă e o voluminoasă nenorocire.

Deci marele literat, mai creştin decât episcopul Romei, sfârteca indexul nobilului lăcaş al lui Celsus, când rotundu-i pântec îşi ceru eliberarea. Cuprins de panică - după cum îmi scrie distinsul curator librar din Ephesus -, marele Cadaverina luă la întâmplare un volum gros şi plecă în grabă către marmoreea vespasiană urbană, aflată pe latura opusă a forului. Probabil sub impulsul beneficei deşertări, dar şi sub farmecul pârâului cu apă trandafirie ce străbate incinta, în sfârşit, fidel vechiului obicei, Cadaverina adormi cu volumul desfăşurat pe genunchi. Nimeni, dar absolut nimeni - scrie înfioratul curator din Ephesus - nu-şi poate explica prin ce mişcare ajunsese marele literat să cadă în cloaca vespasianei, înecându-se instantaneu şi lamentabil.

Oribilă confirmare a vechii cugetări: somnul şi moartea sunt frați. A rămas sus doar cuprinzătorul volum: la o cercetare atentă s-a vădit că era tocmai o exegeză a lui Cadaverina *Despre pioasa statornicie a eroului vergilian.* Nedumerirea persistă, mai ales că în vespasiană se aflau şi alți bărbați, unii deplin lucizi, pregătindu-se să se îndrepte pe calea subterană către alesul lupanar, aflat peste drum şi frecventat de lumea bună a urbei.

Cugetând atent la cele întâmplate şi cunoscându-l suficient pe îmbătrânitul (şi în rele) literat, eu cred sincer că Philo Cadaverina, prin moarte, s-a împlinit întru fericire. Pentru el a fost un dar divin să moară parcurgându-şi propria operă, singura care l-a interesat vreodată, dar care, iată, şi-a adormit ucigaş genitorul. Câte lucruri cutremurătoare s-ar

putea scrie despre măreția tragică a autorului ucis de propria operă... Asta, desigur, presupunând că nu ai ceva mai bun de făcut sau de redactat.

Apoi, îmi amintesc că mărețul Caius Philo adora discursurile funerare. În special dacă decedatul fusese mai tânăr decât el, elogiul funebru vădea o anumită satisfacție a lui Cadaverina, pe aceea de a mai fi înmormântat un confrate. Pentru mine rămân memorabile discursurile bătrânului patron la moartea piosului Fabius Amicalis şi a blândei matroane Fausta Sempronia. Nu pot uita culmea, comună celor două discursuri, în care, cu o sfătoşenie neruşinată, bătrânul orator explica marea satisfacție a morții prin care omul tânăr ajunge mai repede la eternitatea ideilor. Într-adevăr, dacă astfel stau lucrurile, Cadaverina e în sfârşit împlinit, deşi cam tardiv, numărându-i anii.

În fine, dincolo de ceea ce cred eu sau nu despre Cadaverina, trebuie să mă bucur sincer de moartea lui, în calitatea mea de creştin, căci, dacă e să-i cred pe bunii mei episcopi, moartea e o binefacere supremă. Nu pentru oricine însă, căci mai marii mei în timp se întrebaseră deja ce ar face membrele în absența capului? Într-adevăr, ce s-ar întâmpla cu mărețul Imperiu, dacă Dumnezeu nu ar veghea la integritatea mea?

Sunt cuprins de o incitantă curiozitate, gândindu-mă la ce magnifice manifestări voi fi invitat de distinsu-i discipol Fellator Sugens, în memoria marelui dispărut.

IV

ÎNSEMNARE DESPRE PÂNTECUL DEŞERT

Un lucru este limpede: Roma nu o voi părăsi niciodată în favoarea Ravennei, chiar dacă unii au făcut-o deja. Motivele-mi sunt absolut fundamentate: aici mă simt puternic, aici ştiu tot, iar un imperator al Imperiului trebuie să conducă din Roma, altminteri ce roman ar mai fi?

Întregul sistem pe care mi l-am creat aici nu poate fi transpus aiurea, căci - sunt convins - şi-ar pierde eficacitatea.

Fără Geniul Urbei moare totul.

Desigur, nu e mare lucru să dau un edict imperial, prin care să reaşez Curia în alt loc, sau orice instituție administrativă, deşi menirea lor este să fie sub înțeleapta şi vigilenta

mea observație.

Dar cum să mut din Roma *Țâța Caprei?* mirabilul han întemeiat de străbunicul mărețului Festus Ventricola Venerabilis, pe consacratul loc în care voluptuoasa Uberrima (deja) legendară s-a împreunat, în timpul păscutului vesperal, cu un țap negru, vestind astfel opulența spațiului aflat undeva pe malul tiberin, dincolo de zidul divinului Aurelianus.

(În fine, nu știu dacă s-a întâmplat chiar așa, dar Ventricola fabulează atât de atrăgător, în timp ce-și provoacă masaje guturale cu conținutul amforelor, încât îmi face de-a dreptul plăcere să-l cred.)

Oamenii și așezarea dau valoare hanului.

Tibrul tocmai iese din Roma, astfel încât anumite cadavre (adică ale celor decedați peste noapte în pivnița sau în odăile primitoare) nu ajung să le pună semne de întrebare (inutile) celor ce admiră de pe frumoasele noastre poduri învolburările atotascunzătoarei ape.

Chiar și acum mă întreb de ce nefericiții Grachi - ceea ce rămăsese din ei - au fost aruncați în Tibrul perimetrului urban, oferindu-li-se apoi romanilor un jenant spectacol de pescuit, când totul s-ar fi putut aranja mult mai discret și curat...? Dar, pentru asta, ar fi trebuit să existe un han precum *Țâța caprei* și o mulțime de oameni aparent mărunți, anonimi, dar esențiali pentru un conducător.

În calitate de imperator, de principe, niciodată nu ucizi, ci pur și simplu elimini dintr-o necesitate obiectivă, pentru a-i păstra pe cei ce te înțeleg până la supunere (inclusiv).

Ba, uneori, spre binele Imperiului, chiar și dintre supuși trebuie să dispară câte unul, doi, sau mai mulți, pentru a te dovedi imparțial, slujitor doar al Providenței imperiale și, mai nou, al lui Dumnezeu. Și această eliminare face parte efectiv tot din metabolismul celui aflat în frunte.

Alături de nomenclatorul Omnisciens (spre surprinderea Egregiei, dar și a mea, a refuzat categoric eliberarea - eu l-am înțeles lăuntric, adică, decât liber, dar cu viscerele goale, mai bine în familia imperatorului căruia să-i șoptești discret ce canalie i-a mai ieșit în cale), Festus Ventricola Venerabilis este a doua persoană de la care am preluat multe sugestii spre rezolvarea unor situații delicate (aprobate inclusiv de subtila Egregia și de venerabila Marcia, atunci când binele Imperiului o cerea).

Ventricola sunt sigur că nu m-ar trăda noilor credincioși, care tare ar dori să știe în permanență ce gândesc.

Supărarea lui e cu totul lumească și o înțeleg: Cu câțiva ani buni în urmă, după ce le dădusem dezlegare “celor mai blânzi”, devenind eu însumi împărat sfânt (dubiile mi-au dispărut, nu puteam face altfel), o întâmplare jignitoare îl pusese, pentru prima dată, față în față, pe generosul Ventricola cu intransigența dementă a unui creștin.

Trecea pe lângă porticul lui Ianus, când auzul îi fu zgâriat de sunete umane, dar neplăcute. Un bărbat de etate medie gesticula și răcnea în fața unui grupuscul de gură-cască.

Curios din fire, măreţul Ventricola se apropie de izvorul sonor al locului, înţelegând că era vorba de un creştin care încerca să-i convingă pe ceilalţi cât e de vulgar şi neplăcut lui Dumnezeu să spui că întâi trebuie să trăieşti, adică să te îmbuibi, iar apoi să filosofezi, adică să cugeţi.

Oratorul arăta într-adevăr ca un simulacru, iar privirea lui înlătura orice dubii: era un mare consumator de elebor, prin urmare un dement, un epileptic sau, mai curând, ambele morburi reunite în aceeaşi persoană.

Festus audia fără implicare (unii gemeau şi lăcrimau, semn că într-adevăr la creştinii mei cine seamănă se adună; ce l-o fi făcut pe nobilul Galenus, odinioară, să creadă că demenţa nu se ia? Tot grecoteiul avusese dreptate în fabula lui, ştia el ce ştia despre limbă...), când, pe neaşteptate, reboantul orator întinse braţul drept cu arătătorul ameninţător spre nevinovatul ascultător şi răcni:

“Iată, iată, dar nu Omul, cum spune sacra Evanghelie, ci semnul îmbuibării necugetate, căci ce altceva să fie un asemenea pântec nemăsurat?”

(Ventricola corespundea într-adevăr formal numelui său, fiind chiar mândru de semisfera cu care-l dăruise natura după maturizare, şi pe care o mângâia satisfăcut în timpul prelungilor lui fabulaţii de la *Ţâţa caprei.)*

„În iad cu el, căci nu poate fi de-al nostru!” urlă epilepticul cuvântător în timp ce primii bulbuci de spumă demenţială îi umezeau gura informă.

Distinsul Ventricola nu ştiu pe moment dacă să râdă sau să se înfurie, dar, când văzu câteva arătări zdrenţăroase zâmbind cam necurat şi apropiindu-se de el, cugetă că e bine să se retragă cu rapiditate - ceea ce şi făcu, - nu înainte însă de a-şi fi folosit eminentul abdomen pe post de maşinărie defensivă.

În seara aceleiaşi zile am aflat de aparent nefireasca întâmplare, din care am dedus încă o dată, dacă mai era nevoie, că o inedită dorinţă de putere îi mână pe creştinii mei. Îmi este absolut clar că Cetatea lui Dumnezeu pe care, chipurile, o vor ei, e mai pământeană decât toate cele de până acum.

Acest aspect mi l-au relevat, nu de mult, “amicii” mei, episcopii, printr-o doleanţă care m-a stupefiat prin conţinut şi prin tonul ultimativ al prezentării.

Au venit la mine pe Palatinus, fără să se fi anunţat în prealabil, bătrânul Urbanus Vermiculatus (numit astfel de cei ce îl suspectează de tenii netratate, căci şi în timpul predicilor îşi plimbă degetele printre fese), episcopul Romei, dar şi nelipsitul Philippus, ajuns cap al creştinilor din Constantinopolis.

Erau probabil încântaţi de ultima lor găselniţă, căci, fără nici un exordiu pentru captarea bunăvoinţei imperiale şi sacre (în fond), îmi pretinseră, prin gura parşivului grec desigur - căci Urbanus se cam bâlbâia, prin forţa împrejurărilor şi lipsa de forţă a vârstei -, ca toţi episcopii să fie numiţi senatori, cel puţin onorifici pentru început, pe viaţă.

Mai mult chiar, continuă isteţul ierarh - în timp ce colegu-i întru măreţie îşi începu morbidul scărpinat -, ei cugetaseră deja la forma în care aş putea eu prezenta, în faţa senatului şi a poporului roman, grandioasa iniţiativă: precum odinioară, când ei se

rugaseră întreaga noapte pentru luminarea divină a lui Sapiens, tot astfel, să zicem, aceiaşi (şi cei care mai apăruseră), înălțând rugi pentru limpezirea cugetului sfântului imperator Renatus, au determinat visarea lui dumnezeiască.

(Mă gândeam, în timp ce unul pretindea, iar celălalt îşi alina teniile, ce eroare e să-ți povesteşti până şi visele plăsmuite cu ochii deschişi spre binele viitorimii; dar atunci nu avusesem încotro, trebuia să vin şi eu cu o minciună divină.)

L-am ascultat pe neruşinatul constantinopolitan cu o uimire probabil atât de vădit crescândă pe chipul meu, încât tot el încheie, pentru moment, căutând să mă "liniştească":

"Nu te lăsa pradă tulburării, sfinte imperator, noi cugetăm din timp la tot ce trebuie..." Cu alte cuvinte, eu eram cam în urmă.

Totuşi i-am explicat că, în primul rând, nu înțeleg (im)posibila legătură dintre Senatul roman şi Dumnezeu, nici pe cea dintre aceeaşi instituție şi învățătura lui Iesus.

Am mai adăugat că ideea prezentării mele din nou sub scutul visării sacre mi se pare năstrușnică, riscând să creez impresia unuia pentru care somnambulismul ar fi suprema sursă de cugetare.

Ca şi cum n-aş fi spus nimic, Philippus îi cedă locul oratoric senilului Urbanus, care, înseninat de propria-i importanță, dar neuitând nici o clipă să-şi aline digital jena colonială, îmi aduse la cunoştință că, având în vedere etatea şi experiența lui, el se consideră îndreptățit să îi domine pe ceilalți episcopi, mai ales că păstoreşte pe locul sfântului apostol Petrus.

L-am ascultat, nu fără mirare, constatând - în sinea mea - cât de bizară ființă e omul: Vermiculatus vădea o sprinteneală de-a dreptul juvenilă a minții, de parcă îşi scărpina neîncetat cerebelul şi nu partea cea mai neinspirată a îmbătrânitului său corp.

Aici apăru însă adevărata surpriză ce avea să ducă la împlinirea unei sugestii a bunului meu hangiu Festus Ventricola Venerabilis.

Pretenția bătrânului trebuie să-i fi fost necunoscută chiar şi atoateştiutorului Philippus, căci abia îşi încheie Urbanus Vermiculatus peroraţia, că mai tânărul episcop se şi repezi la el, fără cruțare, uitând de virtuala senatorizare a colegilor lui, mai ales că problema adusă în discuție de (aparent) senilul păstor roman țintea mult mai sus.

Să devii un fel de întâiul printre egali, era mult mai mult decât senator, ba chiar reprezenta primul şi decisivul pas către o conducere supremă în numele lui Iesus şi al lui Dumnezeu.

Fără ocolişuri, Philippus, vădit tulburat şi în fine (spre bucuria mea) scos din calmu-i sigur, îi răcni veteranului coleg întru episcopat:

"Asta niciodată, venerabile Urbanus, ca să nu-ți spun Vermiculatus. Va domina, cu înțelepciune desigur, ierarhul din Constantinopolis, adică eu, căci, oricum ai întoarce-o, sunt mai aproape de Galileea lui Iesus decât tine.

Şi apoi, iartă-mă, n-aş fi zis-o de față cu sfântul nostru împărat Sapiens Renatus, dacă nu m-ai fi stârnit, dar cum ar arăta fie şi la Roma sau aiurea un episcop prim, un arhiepiscop deci, frecându-şi veşnic şezutul de sacrul jilț apostolic, spre a-şi astâmpăra

nesăţioasele tenii??”

Bătrânul Vermiculatus nu numai că nu se vădi deloc impresionat de duritatea aproape vulgară a grecoteiului, dar, întrerupându-şi din nou scărpinatul, lansă o idee amuţitoare, care însă îmi readuse autoritatea în prim plan:

“Distinse Philippus, de vreme ce îl avem printre noi pe cel ales de Tatăl Ceresc, să ne conducă, pe cel ce e Dreapta lui pe pământ, mi se pare firesc ca acesta să decidă, căci e cel mai apropiat de El şi Îi aude vocea fără smintire.

Aşadar, sanctitate, împărate Renatus, ultimul cuvânt să fie al tău”.

Mărturisesc că bestia îmbătrânită a brodit-o bine: l-a plesnit pe Philippus, care mă cam uitase, iar pe mine m-a înălţat corespunzător.

Simţind că stăpânesc situaţia cu detaşare, dar nu indiferent, le-am spus din culmea imperialei mele sacralităţi:

“Venerabililor părinţi episcopi, nu cred că e momentul pentru certuri ce nu îi pot fi plăcute lui Iesus şi pe care Tatăl Ceresc Atotştiutor le aude cu mâhnire acolo sus, spre a mă dojeni apoi pe mine, vicarul lui pământean, pentru că nu îmi ordonez mai aspru turma.

Dar nu vreau severitate, nu vreau asprime, nu vreau dezbinare, ci doar supusa ascultare cerută de El prin mine. Poate că şi venerabilul Urbanus are dreptate, poate şi distinsul Philippus, dar, într-adevăr, veridicitatea ultimă nu-mi poate aparţine decât mie, după ce am ascultat cuvântul Lui.

Iată de ce, înţelepţii mei episcopi, întoarceţi-vă fiecare în singurătatea cugetului său, rugaţi-vă pentru mai marea glorie a lui Dumnezeu, iar eu voi găsi calea cea mai decentă, de data aceasta nu în somn, căci El m-a aşezat în fruntea tuturor spre a veghea zi şi noapte.”

Deja în timp ce le spuneam toate aceste vrute şi nevrute, mă gândeam cu deplină plăcere la vizita nocturnă pe care aveam să o întreprind, însoţit de Omnisciens, la *Ţâţa caprei.* Egregia era prea ocupată cu orfelinatele, cu reabilitarea prostituatelor şi cu agapele femeilor creştine, iar eu aveam nevoie, dacă nu de un sfat, măcar de o sugestie.

Ori, aceasta, simţeam că va veni de la iscusitul meu Festus Ventricola.

.....

Făcliile se aprindeau una câte una, născând mişcătoare jocuri de umbre când, înveşmântat fără ostentaţie, am pornit spre mirabilul han, urmat de nomenclator şi, la o distanţă apreciabilă, dar oricând eficientă, de câţiva pretorieni.

Am ajuns către vigilia secundă, căci pe drum m-am lăsat furat, pentru a nu ştiu câta oară, de divinitatea Romei, tot mai schimbată însă, şi totuşi atât de tulburătoare.

Deşi, într-un fel, eram cel ce legiferase schimbările, nu-mi puteam reţine nici acum strângerile de inimă, când vedeam temple purtând semnul crucii, unele nici măcar atât - deşerte şi ruinate, Colosseul din a cărui magnificenţă parcă muşca periodic un monstru creştin petrofag, spre a construi apoi tot soiul de mărunţişuri meschine în umbra lui.

Duhorile nopţii erau tot mai pregnante: curatorul apelor încearcă disperat să întreţină

sistemul de canalizare, dar în părțile sfărâmate recondiționarea e mai problematică.

Apoi, după închiderea termelor (nici acum nu înțeleg totuşi cum am putut subscrie la o asemenea monstruozitate), oamenii au devenit tot mai neglijenți, mulți ajungând efectiv să pută ca nişte latrine bipede (asta şi sub influența malefică a unor demenți precum cel care îl molestase pe Ventricola).

Ilustrul hangiu m-a şi ne-a întâmpinat cu binețea-i cunoscută, simțind că şi de data aceasta grația imperială va fi în largul ei. La *Țâța caprei* prefăcătoria nu-şi are locul.

Sunt împăratul Sapiens în mijlocul supuşilor mei amici, închinători la Iuppiter, Priapus, Saturnus şi Bachus, la toți zeii cu chip şi apucături de oameni.

Ca întotdeauna, au venit să-mi prezinte omagiile lor gloriile hanului, mai cu seamă femei distinse, de la care mereu era ceva de aflat. Parcă reînvie de fiecare dată ultima întâlnire.

Iat-o pe frumoasa Gaia Vinibula, în fond atât de virilă, când se însoțeşte cu licoarea bahică, încât lasă şapte bărbați sub masa de stejar a hanului.

Mă cuprinde apoi cu o lascivitate firească - pe care însă trebuie să mă prefac că nu o observ - o fostă celebritate a lupanarului imperial, atât de frecventat de senatori, distinsa Fulvia Tibicina, o adevărată magiciană a sănătoasei lubricități, care afla totul (pentru mine, desigur) printr-o nevinovată şi plăcută joacă lingual sub toga severei demnități. La rândul ei, îmi spune că, deşi oarecum trecută, îl va termina pe Fellator Sugens fără dificultăți.

O mângâi pe față zicându-i (aproape părinteşte) că farmecul ei venusiac nu-mi pare deloc stins (şi într-adevăr cred ceea ce spun).

Între timp mărețul Ventricola aduce personal vinul cel mai bun şi mâncărurile mele preferate. În han sunt doar cei ce trebuie să fie - oamenii împăratului Sapiens.

Tocmai îmi apropiam de buze pocalul cu Falernum, când, în admirația tuturor, păşiră maiestuos către mine, cu o demnă aură a senectuții, Cornelius Vappa şi însoțitoarea-i de o viață Valeria Vaginula Atra. Era o pereche atât de impunătoare, încât, la apariția lor, toți amuțiră, iar eu am simțit nevoia să-i venerez ridicându-mă şi adresându-le câte un respectuos “Ave Valeria”, “Ave Cornelius”.

El fusese odinioară unul dintre cei mai eficienți culegători în cugete ascunse, punându-şi întreaga pricepere în slujba Imperiului şi implicit a mea, fapt pentru care creştinii - care tare l-ar vrea acum de partea lor - i-au dat nemeritatul cognomen pe care însă îl poartă ignorându-l. În ciuda senectuții sale, îmi e de mare folos şi acum.

Distinsa şi venerabila Valeria, deosebit de activă şi acum, îşi merită cu nemăsură numele şi cognomenul, căci şi azi e ascuțită, ascunsă şi diafană ca teaca spicului.

Ştiind cât de mult țin la mine, i-am îmbrățişat pe rând, transmițându-i ei admirația mea: “dreaptă şi demnă, până la focul cel din urmă...”

Fără a schița vreun semn de emoție, onorabila Valeria m-a întrebat dacă sunt mulțumit de moartea exemplară a lui Cadaverina.

La răspunsul meu afirmativ, îmi spuse însă, cu nedisimulat regret, că meritul nu-i

aparține ei, ci episcopului Philippus, care a considerat că bătrânul - deşi trecuse fățiş la învățătura lui Iesus - nu îi mai era util. Aflând de moartea din Ephesus, îşi dăduse seama imediat că nu era efectul celor pregătite de ea.

Valeria se gândise la o extincție lentă, picurată zi cu zi în mâncarea nesățiosului literat, astfel încât, după câteva decade, carnea să i se desprindă de pe oase, încet, dar sigur.

Auzind de accidentul din vespasiană, Valeria nu precupeți nici un efort spre a ajunge urgent la Ephesus, ca să poată vedea cadavrul înainte de a fi preparat pentru călătoria finală.

Astupându-le gurile câtorva bețivi de la templul Libitinei - care funcționa în continuare -, avusese timp să cerceteze cele întâmplate.

Cadavrul marelui Caius Philo se subțiase în aşa măsură, încât nici nu e de mirare că alunecase în cloaca vespasianei. Cadaverina era atât de suplu, încât concura cu mumiile faraonice, fapt care avea să confirme bănuielile Valeriei, cum că moartea subită a bătrânului fusese provocată de scurgerea intempestivă a viscerelor. Însemna, fără dubiu, că o altă mână precipitase lucrurile.

Cu ascuțimea-i recunoscută, Valeria află că, înainte de a ajunge la Ephesus, Cadaverina trecuse prin Constantinopolis, unde fusese convivul episcopului Philippus, care-l îmbuibă pe bătrân cu delicatese din cele mai felurite şi bine condimentate, tocmai pentru a şterge gustul ucigaşului laxativ pe bază de ricin şi boabe negre similare piperului. Efectul a fost cel dorit.

În fond - am cugetat eu în sinea mea -, important e că totul s-a încheiat cu bine.

I-am spus Valeriei să nu se lase copleşită de regrete, căci abia de acum încolo va fi cu adevărat nevoie de ascuțimea soluțiilor ei.

După ce încheiasem, în fine, toate îmbrățişările amicale, am rămas doar cu intimii: Ventricola, Valeria, Cornelius şi, desigur, Omnisciens.

Le-am prezentat pe scurt şi concret vizita celor doi episcopi cu pretențiile lor, cerându-le sugestii cu efect lucrativ pentru mine.

Valeria Atra, credincioasă metodelor ei, optă pentru otrăvire lentă:

“Termină-i, Sapiens, termină-i...” îmi zise, dar, i-am spus - cu tot respectul pe care i-l port - că de data aceasta nu merge, sunt prea mulți şi prea puternici. Ar putea fi o eliminare fatală pentru mine, nu pentru ei.

Mărețul Ventricola însă gândise deja ideea optimă, izvorâtă, de bună seamă, din nestinsa lui supărare față de cei ce-l numiseră odinioară semn al îmbuibării.

Întins pe un soi de lectică imensă, deasupra căreia vegheau straniu tigva întemeietoarei Uberrima şi o copită a țapului consort, stăpânul hanului începu cu îndătinatu-i calm respectuos şi proverbiala-i adâncime a gândului:

“Mărite imperator, Sapiens al nostru, cugetând eu la cele expuse de tine cu puțin înainte şi trezit fiind de înțelepciunea vârstnicului Falernum, cred că i-ai putea umili pe aceşti episcopi într-un fel care le-ar mai rări rândurile şi ți-ar aduce binemeritata linişte

din partea lor.”

Şi îmi relată apoi în amănunt cum să procedez.

.....

Către dimineață, o pâclă potrivită pentru a fi complice, trimisă de apele tiberine, făcea să plec de la *Țâța caprei* fără temerea de a fi văzut sau recunoscut.

Ajuns la palat, am redactat personal actul imperial prin care îi convocam la Roma pe episcopii Imperiului, pentru a statua, prin consens, dacă vor fi conduşi în viitor din Roma sau din Constantinopolis, arătându-le că existau printre ei pretendenții Philippus şi Urbanus Vermiculatus, că eu, deşi sunt Dreapta Lui pe pământ, nu pot decide, căci şi Iesus îşi întreba apostolii, iar urmaşii acelora sunt tocmai ei, părinții ierarhi.

Menționarea pretendenților era o bună modalitate de a vârî zâzania printre ei, deja înaintea faptului edictat.

Le-am dat ca termen de prezentare în Urbe, jumătatea lunii mărețului Iulius, adică atunci când căldurile estivale îşi făceau simțite efectele asupra celor debili şi nu numai.

Între timp am mai perfectat o întâlnire la hanul lui Ventricola, chemându-l pentru consultări şi pe distinsul meu amic arhitect Silvius Maximus, fără de care o soluție pragmatică era de neconceput.

I-am expus lui Silvius toată povestea care urma să aibă loc, precum şi ce doream eu să se întâmple. Ca atare, aşteptam să-mi spună, în calitate de arhitect, ce incintă recomandă - adică una impresionantă, dar uşor de închis, încât nici şoarecele să nu mai poată fugi, în schimb eu să pot urmări nestingherit tot ce se petrece.

Cu tactu-i specific, cunoscut mie încă din copilărie, marele arhitect imperial cumpăni situația, apoi zise:

“Sapiens, cred că efectele cele mai spectaculoase le vei obține uzând de mărețul Pantheum, dedicat în trecut tuturor bunilor noştri zei de fericitul Agrippa, adevărat cetățean roman.

Oricum, aud că ei, creştinii, insistă tot mai mult să-i pună cruce şi aceluia, căci nu scapă nimic din ce le-ar putea servi prin măreție.

Intrarea se poate zidi în câteva clipe, aer vor avea aproape suficient, prin luminatorul cupolei, iar tu îi vei putea urmări din mai multe puncte pe care ți le voi semnala eu”.

Cu acestea, nu-mi mai rămânea decât să aştept luna lui Iulius şi pe părinții ierarhi ai Imperiului.

.....

A sosit şi mult aşteptata - de mine, dar şi de alții - zi a conciliului.

Nu-mi venea să-mi cred ochilor, cercetând veşmintele episcopilor: de la o simplitate aproape suspectă şi grotescă, ajunseseră unii să se împleticească - mai cu seamă cei în etate - sub povara aurului şi a pietrelor scumpe brodate pe mantiile groase. Cu atât mai rău pentru ei, mi-am zis eu atunci.

Până şi amicul Marcus Minucius, în calitatea-i de vicar însoțitor al nesuferitului Vermiculatus, strălucea nefiresc pentru un (fost) roman sobru.

Poporul Romei, deşi obişnuit cu spectacolele cele mai variate - căci nu le uitase încă -, stătea în uimire, simțind parcă tot mai mult o anume apăsare venită din partea celor cărora trebuia să li se închine vrând-nevrând.

O adevărată uşurare se simți în momentul apariției mele, fireşti, neostentative, purtând toga imperială ca pe un veşmânt simplu, iar în mâna dreaptă un mic sceptru, semn mai curând al veghei părinteşti decât al severității cezarice. Doar cruciulița din vârful lui însemna ceva nou, iar eu, oricum, nu o puteam considera mai mult decât un talisman.

Pătrunzând în mărețul nostru Pantheum, auzul mi-a fost izbit de o fornfăială neplăcută: am aruncat o privire cuprinzătoare, mulțumit totuşi, căci de data aceasta avea să fie invers, adică ei vor face precum vreau eu.

După o rugăciune magnifică rostită sub conducerea lui Minucius, ca reprezentant al ospitalierei Biserici din Roma, am luat eu cuvântul. Înnebuniți de-a dreptul (fiecare în parte) la gândul preluării puterii supreme, n-au dat prea mare importanță celor spuse de mine, dar şi dacă ar fi făcut-o, oricum nu mai aveau nici o scăpare:

“Venerabili şi sfinții părinți episcopi, Dumnezeu mi-a călăuzit astfel cugetul încât să vă chem în fața mea şi implicit în văzul Lui, spre a vă decide, cu înțelepciunea ce v-a fost dată de El, care dintre voi e cel mai bun pentru a deveni întâiul dintre egali.

Deşi ştiu că rugăciunea şi bunătatea alcătuiesc noima vieții voastre, iar gândul întâietății vă este cu totul străin, necunoscut chiar, El mi-a trimis celesta cugetare de a vă îndemna să alegeți dintre voi, uşurându-mi mie, servului său, povara vegherii împrăştiate.

Desigur, strivitoarea stâncă a puterii îmi rămâne mie, celui însemnat de El, dar, dacă bunătatea credinței e precum pâinea frântă şi împărțită din mâinile dumnezeieşti ale lui Iesus, putința conducătoare se cade să fie una, cum o doreşte El.

Nevoind să vă tulbur, distinşilor părinți, eu mă voi retrage spre a mă ruga lui Dumnezeu, ca acela pe care-l ştiți a fi cel mai mare şi cel mai bun (când te gândeşti că sunt atributele lui Iuppiter) să fie ales.

Ştiind cât de puțin prețuiți tot ce e lumesc, m-am străduit să vă aduc aici unde nimic să nu vă abată din calea dreptei elecțiuni. Veți fi departe de tot ce ar putea însemna sămânță a tentației, căci, cum bine ştim cu toții, doar creaturile josnice se gândesc întâi să trăiască, pe când voi sunteți ai eternei cugetări sacre, ce nu cunoaşte timp şi loc.

Gândindu-mă că veghea e cea mai bună conducere, voi aştepta în oratoriul imperial decizia voastră care - neîndoielnic - va fi cea divin inspirată.”

Iar după aceasta am ieşit, căci zidarii recomandați de Silvius Maximus se pregăteau deja să-şi împlinească temeinic misiunea, fără a le trezi măcar o undă de suspiciune celor dinlăuntru.

Plictisit de cât îi văzusem, am decis să merg până la Tusculum, unde îşi avea noua reşedință nobila mea Marcia, departe de trecătorul tumult iscat în temporare izbucniri umane. Pentru ea rămăsesem Sapiens, poate chiar mai mult decât pentru cei de la *Țâța caprei*.

Mă întâmpină cu paradoxala ei severitate blândă, din care atâtea învățasem în timp şi - ştiind totul dintr-o discuție anterioară - îmi spuse:

“Fiule, puterea pură nu are culoare, religie, sentimente, amici sau ani. Treci peste toate şi vei ajunge la ea. Eşti pe calea cea dreaptă”.

Am însoțit-o apoi până în Lararium, lăsând-o să cugete la mai marii ei, plecați demult acolo unde, în fapt, nu e nimic.

Pe înserate am revenit la Roma, îndreptându-mă plin de curiozitate spre Pantheum. Spectacolul era încă departe de ceea ce doream eu, dar, după semnele pe care începeau unii să le dea, devenea limpede că nu-mi vor pune răbdarea la grea încercare.

Conform previziunilor (mele) Philippus era unul dintre cei mai înverşunați pe poziție, ajutat nu numai de incontestabila-i inteligență, ci şi de vigoarea proprie vârstei (cred că era prin al nouălea lustru al vieții, dacă nu l-a şi împlinit ...), dar mai cu seamă de o dorire a puterii rar întâlnită.

Oricum, nu mă aşteptasem ca părinții episcopi să şi găsească vreo soluție viabilă pentru unitatea Ecclesiei, căci, obiectiv cugetând, Imperiul însuşi e ca şi împărțit (cel puțin) în două; asta şi mulțumită lor.

Apoi, poate că noi ne-am întins prea mult în dorința împlinirii providențialei îndatoriri de a-i civiliza pe barbari, iar acum suferim de propria-ne întindere şi generozitate.

Şi atunci pentru ce mă mai zbat eu? Pentru ideea de Imperiu sau, poate, pentru puterea pură de care îmi vorbise Marcia?

Tocmai când “amicul” Philippus părea să câştige teren, în mod decisiv, un amănunt, evident mărunt, strică totul: bătrânul Urbanus, principalu-i adversar, se ridică spunând că ar cam fi, după calculele sale - sau ale teniilor lui, cum ziseră câțiva râzând - ora cinei, pe care în mod cert sfântul împărat Renatus abia aşteaptă să le-o ofere.

A fost primul moment al acelei zile în care, instantaneu, toți, indiferent de vârstă sau loc păstorit, îşi dădură seama că se întâmplă ceva nefiresc.

Începeau, instinctual, să simtă acea izolare de cele lumeşti, pe care le-o pregătisem eu şi pe care ar fi putut să o intuiască de dimineață, dacă ar fi urmărit, cu minimă atenție, discursul imperial. În fapt, am şi mizat pe indiferența lor, aproape impertinentă.

Veşmintele îşi făceau din plin efectul termic, după cum digestia îşi cerea drepturile complexe, amintindu-le tuturor că, oricât ar cugeta şi indiferent la ce, o genune o cheamă pe alta, adică, în acest caz, spus mai explicit, bucătăria şi vespasiana îşi adevereau implacabila complementaritate, dincolo de toate speculațiile dogmatice şi noematice.

Îi priveam din observatorul meu, cum fremătau toți cu o nedumerire ascendentă, până ce unul dintre ei veni cu incredibila ştire că erau ziditi din ordinul meu, până în momentul în care vor da semn că şi-au împlinit rostul pentru care fuseseră convocați.

Omnisciens le comunicase oribila veste printr-o fantă lăsată în zid tocmai în acest scop. Le mai spuse că împăratul, în sacra lui bunătate, ca veghetor al purității Ecclesiei, s-a gândit ca, în spiritul dreptei doctrine şi spre a-i feri de o eroare, să-i despartă de lume

tocmai pentru ca spiritul lor electiv să nu sufere vreo stricare.

Le-a fost remis, prin aceeaşi fantă, şi un mic volum, conținând pe scurt considerațiile mele, încheiate cu “întâi trebuie să cugetați, părinți episcopi, spre mai marea glorie a lui Dumnezeu, iar apoi să viețuiți întru deşertăciunea corpului”.

Mi-am mai aruncat o dată privirea peste lumesc înfometatul conciliu electiv, după care m-am retras spre a profita de liniştea unei nopți ce promitea spectacularele împliniri ale zilei secvente.

Cu totul impacientat de soarta subordonaților mei, dis-de-dimineață mă aflam deja în intimitatea observatorului din Pantheum.

Totul era peste aşteptări, astfel încât, fără modestie, am exclamat asemenea marelui Tullius (dar în sinea mea) “Mirabilă privelişte!”.

Doar Minucius şi Philippus se vădeau integri. Ceilalți sforăiau şi gemeau în cele mai bizare poziții, unele chiar lubrice, confirmându-mi suspiciunile legate de dosita virilitate a unora. O umezeală cu iz de sudoare nocturnă, sămânță bărbătească, urină şi excremente, domina marea incintă, dovedind încă o dată, prin absență însă, măreția civilizației apei, balneare sau latrinale. Dar aici, desigur, se aflau mai mult decât oameni, erau cei care viețuiau eminamente cugetând, adică întru spirit...

Am aflat prin Omnisciens că nu au ales pe nimeni (după cum era de aşteptat), ba dimpotrivă, după ce au aflat ce se întâmplă, a început o ceartă ca în forul de vite.

Se pare că şi Minucius era nedumerit, deşi, dacă era atât de inteligent pe cât îl credeam (şi avea să se dovedească ulterior), şi-ar fi putut da seama că e şi în interesul lui ca Urbanus să-şi ducă definitiv turma de tenii în lumea umbrelor, sau, în fine, în paradis, în infern... cum cred ei, lăsându-i lui jilțul Romei (cel episcopal, evident, şi nu altul).

Le-am trimis un nou mesaj scris, în care m-am arătat surprins că, deşi am înălțat rugi toată noaptea, pentru cel mai bun dintre cei buni, oricine ar fi el, ei totuşi nu l-au identificat.

I-am asigurat că mă rog necontenit, aşteptând verdictul lor electoral, că în continuare nimic lumesc nu îi va tulbura, pentru ca alegerea lor să vină din puritatea spiritului înălțat deasupra mizerabilei condiții corporale.

Primind rândurile imperiale, toți s-au înviorat vociferând. Nu înțelegeam prea bine, dar Omnisciens, care vizionase spectacolul deja în seara trecută, îmi spuse că frecvența cea mai notabilă o au cuvintele “foame”, “sete”, “bătaie de joc”, “nu se supune” şi multe altele care oricum nu mă afectează cu nimic.

Am stabilit să revin abia peste o zi.

Aşa am şi făcut.

De data aceasta lucrurile primiseră o înfățişare gravă, semn că în curând va fi necesară intervenția grației imperiale. Nu puteam rămâne cu turma episcopală chiar înjumătățită.

Spectacolul era mi(ze)rabil: ierarhul din Sicca lingea o coloană de marmură, în căutarea umezelii, Urbanus horcăia, cu greu, în timp ce Minucius, îngenuncheat lângă el,

se ruga cu nemişcate buze (exact cum recomandă subtilul Augustinus pe care l-am lecturat şi eu) pentru a-i uşura chinurile (adică, bănuiesc, pentru a-i aduce o mai rapidă expiere) superiorului său şi - sper - cu gândul la posibila-i înălțare ierarhică.

Episcopul din Pictavia (câte nu flecărise el împotriva mea....) zăcea chircit într-o nişă (nefiresc pentru a mai fi viu), înspumat la gură ca un Incitatus biped, parcă privindu-şi cu ochi sticloşi propria limbă însângerată, căzută pe pardoseala purpurie, după o muşcătură de sine pedepsitoare (nici nu ştiam că fusese epileptic).

Cel din Lugdunum nu arăta nici el mult mai bine cu veşmintele-i sfâşiate. Într-o stare incalificabilă îşi rodea cureaua sandalei stângi, căci dreapta nu o mai avea.

Nimeni nu părea să-i mai reziste acestei desăvârşitoare încercări.

Şi totuşi, pentru ca Dumnezeu să-i poată selecta în voie pe cei mai buni, le-am mai dat încă o zi şi o noapte de cugetare pură, după care devenea imperios(-al) necesar să-i scot la lumina zilei, căci şi poporul - pe care nu e deloc greu să-l convingi de ceea ce vrei - era deja nerăbdător, de parcă s-ar alege vreodată cu ceva din faptul că ierarhii şi conducătorii îşi împart puterea.

Dar, aşa e bine.

Mulțimii de gură-cască (unii nici nu ştiau ce ar fi un episcop, cu atât mai puțin cine e) i-a fost prezentat un comunicat imperial în care erau aduse la cunoştința tuturor profundele temeri ale sfântului Sapiens Renatus în legătură cu prelungirea nefirească a conciliului electiv.

Textul, foarte inteligent redactat, insinua (de aceea l-am şi considerat necesar) că imperatorul depune toate eforturile posibile (rugăciuni nocturne şi diurne, tămâieri, rugămințI directe, implorări pentru unitatea Ecclesiei), în timp ce episcopii nu reuşesc să ajungă la un consens.

După prezentarea publică a învolburatei stări sufleteşti ce-l apăsa pe primul creştin al Imperiului, a sosit în secret la palat distinsul Cornelius (Vappa), aducându-mi o plăcută ştire.

Venea din mijlocul cetățenilor care murmurau satisfăcuți (cu siguranța uşor stupidă specifică omului de rând, care atunci când e în mediu gregar se şi crede important) laude la adresa imperatorului, singurul ce cu adevărat se gândeşte la binele Imperiului (în fond, cam aşa şi e).

Instantaneu mi-a venit o idee de o generozitate cu adevărat imperială, dar urmând să o punem în practică şi ca pe una creştină. I-am spus, uşor interogativ, lui Cornelius, bătrânul înțelept:

“Ce-ar fi, distinse amic, să le împărțim celor ce aşteaptă inutil la Pantheum, ceva grâu, sau făină, chiar şi ceva vin, mai acru desigur, ca pomană din partea împăratului care se roagă pentru poporul său şi pentru luminarea episcopilor săi...”

Vappa îmi răspunse doar atât:

“Dacă Dumnezeul lor există, cea mai bună dovadă este că tu ai rămas împărat; dacă nu există, cea mai certă probă este că tu eşti împărat”.

Apoi adăugă totuşi:

“Ar fi bine să fii de faţă la împărţirea pomenilor, chiar îngenuncheat - lângă cei care dăruiesc - şi simulând o adâncă rugăciune (măcar la început, căci mai târziu oricum se vor îmbulzi), lupte în circ nemaiputându-li-se oferi, din păcate”.

Propunerea mi s-a părut deosebit de eficientă, deşi genunchiul drept mă mai supăra uneori, după accidentul din iarnă, când nobilul meu patruped Sonipes alunecase într-o viroagă, în timpul dificilei inspecţii pe care o efectuam la legiunile dinspre Rhenus.

L-am chemat pe Va1erius Sanifer, medicul meu cu îndreptăţit cognomen, care mi-a spus că îmi va aplica, înaintea spectacolului, o discretă genunchieră din lână rustică neboită, ce va face întru totul suportabilă temporara (şi - sper eu - lucrativa) îngenunchiere.

Totul a decurs providenţial: la apariţia mea, mulţimea intră în delirul specific unor asemenea momente. Urlete, ţipete, dar mai cu seamă urări de bine mângâindu-mi - recunosc - auzul:

“Sănătate împăratului nostru”, “Glorie sfântului Renatus” şi altele auzite de mine altădată, în varii ocazii, exprimări ce, deşi absolut iraţionale şi gregare, fac parte în mod necesar din structura manifestării.

Am ridicat braţele către cer (ideea Egregiei de a-mi scoate brăţările şi inelele se dovedi salutară) arătându-le tuturor un chip obosit de griji, pentru ca apoi să mă las în genunchi, luând poziţia umilului rugător şi închizându-mi ochii.

Toţi amuţiră, după care îngenunchiară, deşi cel puţin jumătate, poate mai mulţi, nu erau creştini. Dar merita, căci pomana era pentru toţi. Îi priveam printre gene, fără ca ei să observe şi mă gândeam, cu o îmbinare de scârbă şi satisfacţie, unde îi dusese pe supuşii mei învăţătura episcopilor: la cea mai abjectă cerşetorie şi obedienţă pomanagescă.

Brusc, o săgetare, din genunchiul convalescent şi până în călcâi, mă scoase din sterila meditaţie, făcându-mă să deschid ochii de-a binelea şi să gem cu adevărat.

Câteva femei mature, aflate în primul rând, isterizate deja în prealabil, îşi scoaseră gluga (nu înţeleg cum o suportau în căldura aceea) şi izbucniră în hohote de plâns, ţipând:

„Imperatorul suferă pentru noi... Sfântul geme de durere pentru noi... Renatus, sfinte, vrem să ne doară şi pe noi...”

În sinea mea îmi spuneam că nu le-aş dori căzătura de pe cal suferită de mine, mai ales că violenţa fizică mi s-a părut întotdeauna neplăcută şi sterilă, iar aplicată femeilor - ceva imbecil.

M-am ridicat în timp ce câţiva liberţi de încredere începuseră deja să împartă grâu şi vin, cu măsurile utilizate în timpurile când mai ofeream şi câte un spectacol de circ.

Aceleaşi posedate - căci nu le pot numi altfel - şi câţiva pe măsura lor urlau că vor să fie lăsaţi să mă atingă - măcar veşmântul - şi să-mi sărute picioarele de sfânt şi mâinile.

Iată ceva cu totul neprevăzut (în fapt, un mare succes), aşa că eram sincer stingherit, mai ales că nu înţelegeam nimic: picioarele şi mâinile i le sărutam eu Egregiei în cubiculum, dar să vină alţii să mi-o facă în public mi se părea aberant, deşi auzisem deja

ceva despre aceste apucături insalubre.

M-a salvat din nou Omnisciens, care, însoțit de un pretorian, m-a luat de subsuoară ducându-mă ca pe un sfânt epuizat de sacra comuniune, după ce anunțase că bunul imperator se retrage în oratoriu pentru rugăciunile vesperale şi de noapte.

Am dormit soporific, după toate cele petrecute, ba chiar cu un plăcut simțământ de plutire celestă, generat probabil de sentimentul împlinirii terestre.

În zorii zilei reveni Cornelius Vappa, după o cercetare nocturnă a Urbei: efectul depăşise intenția.

Toți sporovăiau despre generozitatea imperatorului şi sfințenia lui, despre (asta mă interesa cel mai mult) infinita lui răbdare față de episcopii care prin nesfârşitele lor trăncăneli nu dovedesc altceva decât că fiecare ar vrea puterea pentru sine. Cârciumile şi lupanarele avuseseră o noapte memorabil de lucrativă prin veniturile realizate.

Am decis, de comun acord şi cu înțeleptul Cornelius, că azi ar fi bine să încheiem conciliul electoral sau ceea ce devenise acesta.

Înainte de spargerea peretelui ce despărțise zile şi nopți în şir spațiul cugetării divin inspirate a episcopilor de abjecția lumească a celor condamnați la împlinirea cotidiană a pântecelui, am mai aruncat o privire, neştiută, înlăuntru, pentru a mă asigura de înțelepciunea hotărârii mele.

Zeci şi zeci de corpuri sau cadavre (urma să constatăm) în cele mai groteşti poziții, cu veşminte sfâşiate, murdărite de efectele unui metabolism uitat deja, zăceau pe marmura perfect şlefuită a mărețului templu al tuturor zeilor.

Răsuflarea grea a unora era semnul vitalității lor. Putoarea locului devenise insuportabilă, dând indicii că unii intraseră în inevitabilă putrificare.

Viabili, în adevăratul înțeles al stării, rămăseseră doar Marcus Minucius şi Philippus. Vigoarea spiritului şi a corpului, ajutată de o indelebilă ambiție, îşi spunea cuvântul. Era clar că nici unul din cei doi nu va ceda, ba mai mult, că va contribui fiecare, la locul lui, la înjumătățirea Ecclesiei.

Zidul fiind dărâmat, i-am chemat întâi pe cei doi la mine.

Minucius era deja episcop al Romei, deşi îi venea greu să creadă că ceilalți îl şi acceptă ca primul între egali.

Philippus se impusese printre orientali, dar nici el nu spera într-o facilă recunoaştere a autorității întâiului printre colegi.

Eu le-am cerut un singur lucru, pe care l-au acceptat: în timp ce templul se goleşte - supraviețuitorii, fericiți că au scăpat, reuşind să plece către ținuturile lor pastorale - şi este curățit de cadavrele celor sucombați, să redactăm, fără nici o amânare, un act prin care Ecclesia şi imperatorul aduc la cunoştință poporului credincios că marele conciliu electoral, chiar dacă nu şi-a atins integral scopul, cu toată străduința sfântului conducător Sapiens Renatus, a constituit o probă a demnității celor puşi să păstorească în numele lui Iesus.

S-a văzut în aceste zile că doar cei pioşi au rezistat încercării, pe când cei nedemni de

măreția dumnezeiască au mers în calea păcătoşilor, părăsind cetatea ce se înalță spre mai marea glorie a lui Dumnezeu.

Această magnifică încercare a vădit cine este cu adevărat fericitul bărbat ce n-a stat în calea păcătoşilor şi nu a mers în sfatul celor fără de pietate, după cum spune şi Psalmistul.

Am căzut de acord în toate mai repede ca oricând.

Marcus Minucius îmi sugeră să-i cedez marele Pantheum, spre a-l transforma în bazilică creştină.

I-am spus că sunt de acord - oricum suntem şi amici - cu condiția să nu devină vreodată lăcaş de comemorare a celor decedați zilele acestea, chiar dacă în calendar mai este loc pentru martiri.

Dimpotrivă, răspunse subtilul meu amic din tinerețe, va fi spațiul sacru în care Dumnezeu l-a ales pe cel mai bun dintre cei buni. De asemenea îmi spuse că tot mai mulți dintre episcopii supraviețuitori îl alintă numindu-l tată, dar în limbajul familiar, adică papa.

Şi Philippus era mulțumit, căci numeroşi orientali l-au recunoscut în el pe cel mai puternic dintre ei.

După despărțirea de cei doi, m-am declarat satisfăcut în sinea mea.

Mai rărisem rândurile sfinților părinți, cei rămaşi mai făcuseră un pas pe dificila cale a sacralității, putând fi mai bine supravegheați spre a nu fi necesar un nou conciliu.

În fine, supărarea mărețului Ventricola putea să dispară după ce şi corola creştinilor simțise pe propria piele câtă dreptate este în vechea cugetare despre întâietatea trăirii.

V

ÎNSEMNARE ACCIDENTALĂ

O noutate plăcută la ore matinale poate transforma ziua într-o încântare, chiar dacă cele aflate se referă la vreo nulitate pentru care trebuie să scormoneşti asiduu în cotloanele memoriei spre a-ți da seama despre cine se povesteşte.

În fapt încântul îl poate provoca şi zoritul purtător al ştirii.

Frumoasa şi distinsa Gaia Vinibula a fost în trecere pe la palat, la incerta oră a sărutului dintre noapte şi zi.

Am îmbrățişat-o cu grație amicală mai mult decât imperială, în timp ce ea îmi şoptea delicat că acela care îl supărase pe Ventricola, un oarecare Scabidus (vai, cât de mică e lumea - mi-a străfulgerat prin minte) pluteşte precum un burduf, umflat cum n-a fost niciodată - nici chiar când îşi debita invalidele revelații de escroc mărunt - către Ostia,

deja de ieri noapte, probabil că s-a şi vărsat în mare cu generoasele unde tiberine.

I-am mulţumit frumoasei Gaia pentru preaplăcuta înştiinţare, semn - şi acesta - al începutului unei necesare purificări a lumii ce mă înconjoară. Stipendiul, i-am spus, va fi ca de obicei pe măsura graţiei mele şi a priceperii ei.

Nu puteam accepta ca un păduchios nesemnificativ, precum acel respingător Scabidus, să atenteze la măreţia lui Ventricola Venerabilis.

Şi apoi, după cum prevăzusem eu mai demult, aceşti predicatori, "revelaţi" atoateştiutori, adică nişte debili impostori neîmpliniţi, trebuie treptat eliminaţi. Nu-mi fac rău mie, celui aflat atât de sus, cât mai ales, de la un moment dat, Ecclesiei, deasupra căreia tot eu sunt.

VI

ÎNSEMNARE DESPRE CEI NEÎNSEMNAŢI

Din nou - pentru a nu ştiu câta oară - mi s-a adeverit mai vechea-mi convingere: lumea e Imperiul, iar în afara lui nimeni nu poate reprezenta ceva, astfel că pe cât îi este cuiva mai mare străduinţa de a se individualiza, pe atât devine aceasta mai similară cu încăpăţânarea debilă a imaturului care a dat prea devreme de plăcerea afrodisiacelor, iar acum nu ştie cum să scape de efectul lor.

Bine spunea înţeleptul (probabil din proprie experienţă) că după împreunare orice fiinţă este tristă.

Nu înţeleg apoi ce poate fi acela un popor liber?

Simţământul libertăţii sau îl ai în sinele tău (deşi am dubii până şi în legătură cu această formă), sau nu. E ceva care, generalizat, devine vocabulă sterilă, ca multe altele.

Pe de altă parte, e drept că în timp s-au petrecut anumite schimbări, încât Imperiul, spre binele lui, nu mai are nevoie de toţi cei pe care îi cuprindea odinioară.

Din păcate, îndepărtatul Orient, cel de dincolo de Iudeea şi Assiria, ne-a vădit existenţa unora cu care va trebui să împărţim puterea orbitală. Asta însă nu mă deranjează în mod deosebit, pentru că, în fond, vorba lui Flaccus, diversitatea delectează.

Esenţială rămâne integritatea Imperiului, aşa cum este acum, şi un anumit suflu viguros, purtat dincolo de fruntarii, spre a nu se uita totuşi că lumea civilizată e condusă de la Roma.

În rest, trebuie să le las de lucru şi zeilor, şi lui Dumnezeu, căci asupra Imperiului veghez eu, iar ce e dincolo de el le rămâne lor. Asta nu înseamnă că din când în când nu-L ajut şi eu să îi strunească pe cei rămaşi în grija Lui, sau a zeilor lor.

Spre binele Imperiului însă, aceia nu pot fi cercetați decât în ansamblu, ca neînsemnați, eventual - la insistențele lor - potențial lucrativi.

Greu de înțeles şi inutil de explicat de ce numai Roma poate fi providențială, în timp ce restul e nesemnificativ.

E foarte adevărat că, după cum ne învață Iesus, oamenii sunt egali în fața Tatălui Său, dar până să ajungă la El (dacă e aşa? Iar dacă nu, tot nu se schimbă nimic) inevitabil trec prin viața terestră, unde ordinea o facem noi, cei sortiți să conducem, adică Eu.

Iată, a şi trecut o decadă de când am fost solicitat de o legație a locuitorilor transdanubieni.

Întrevederea, lungă cât o clepsidră mare, deşi oneroasă prin inutilitatea ei, a constituit fără îndoială un imens succes - ca spectacol - pentru mine. Mai exact, am simțit din nou ce înseamnă să fii cel mai puternic.

Mi se confirmă tot mai mult că puterea pură e, precum mi-a spus Marcia, adică - adaug eu - precum un nud feminin perfect.

Mi-am consultat în prealabil apropiații din varii domenii, spre a şti cât mai multe despre cei ce urma să fie primiți prin imperiala-mi generozitate. (Nu că m-ar fi interesat într-adevăr totul despre ei, căci în asemenea situații, diplomatice - cum li se spune - mai relevant şi convenabil poate fi ceea ce nici nu există, decât ceva ce e cu adevărat. Ca imperator, în general, ca Dreaptă a Lui pe pământ - mai nou - n-am înțeles şi nu înțeleg ce rost pot avea tratativele despre ceea ce este, atâta timp cât Eu statuez totul?)

Vrând-nevrând, sunt constrâns fie să-mi trimit interlocutorii la plimbare - există atâtea locuri strălucitoare în Roma -, fie, din urbanitate, să le dau o reprezentație gratuită, spunându-le cu convingere tot ceea ce de fapt nu cred. (Vai, de câte ori mi s-a-ntâmplat...)

Pe de altă parte, nici nu le poți spune în față că pur şi simplu, în afară de propria-ți putere, adică Imperiul care ți-o reprezintă, nu te interesează nimic altceva. (Ce m-aş face fără posibilitatea acestor însemnări...?)

Am fost informat de către Omnisciens că legația este una semibarbară, din provincia părăsită de divinul Aurelianus.

Remanenții s-au bucurat deci, la timpul potrivit, de cetățenia dată de mărețul Caracalla, aşa că ar putea fi cercetați cu oarecare interes de către bunăvoința imperială. Însă, în raport cu ceea ce doresc ei, există o serie de semne interogative (şi inutile - cum aveam eu însumi să constat).

Legația îl avea în frunte pe un oarecare Lucius Uterinus Incertus, conducător local, individ într-adevăr civilizat, superior multor concetățeni de-ai săi care, din păcate, reveniseră la putoarea şubei ovine pare-se, totuşi ceva mai bine argăsită decât cea sardă, atât de întristătoare prin tot ce emană (dar, ce să-i faci, sarzii sunt în mijlocul Imperiului...).

Ca întotdeauna, Omnisciens nu mi-a lăsat nici un dubiu onomastic.

Lucius îşi luase numele de Uterinus cu bună ştiință, pentru a sublinia că are aceeaşi mamă cu noi, romanii, deci că locul i-ar sau le-ar fi în Imperiul unde s-au născut.

(Foarte interesant aspect, chiar incitant, numai că în contextul actual nu are relevanţă pentru mine, căci conducerea e ştiinţa interesului propriu şi nicidecum a drepturilor istorice, atât de discutabile, încât fac bună vecinătate cu ficţiunea.)

Cognomenul de Incertus - clarifică acelaşi Omnisciens - i l-au dat (pe drept, după cum o va dovedi purtătorul însuşi) cei din ţinuturile tangente fostei provincii a divinului Traianus, tocmai din cauza unei evidente nestatornicii: când le vorbeşte supuşilor săi - ce au început să cam uite şi ei de băi publice şi private, de vespasiene, de drumuri pavate, de scripte rânduite în tabulariu - se mândreşte cu epitetul de Dacus; când convorbeşte cu cei din afară, este nesmintit Romanus.

Considerând că Omnisciens fusese cam maliţios, amicul Varronianus, cu privirea umezită şi vocea tremurând de emoţie, îmi atrase totuşi atenţia asupra unui aspect mirabil, anume că transdanubienii rostesc cea mai curată şi nestricată latină dintre foştii barbari, ceea ce ar fi de luat în seamă.

E într-adevăr strălucitor şi ce-mi spune acest curator al limbii: încă o dovadă cât de providenţială e latina noastră şi cum i-a scos pe mulţi din neluminã...

Sunt adânc impresionat... numai că nu văd nici o legătură cu ceea ce mă interesează pe mine în ziua de azi, cu puterea mea.

Bineînţeles că nu le-am spus-o amicilor mei, mai ales lui Varronianus, atât de sensibil când e vorba de ştiinţa limbii, încât e în stare să se isterizeze la auzul unui accent greşit, sau să lăcrimeze vestalic, precum în cazul acestor semibarbari.

Oricum, în domeniul său e măreţ şi imbatabil, în al meu - inutil, dar şi impresionant, căci mi-e aproape amic.

I-am primit pe Lucius Uterinus Incertus şi ai săi, a doua zi.

M-a intrigat, la prima vedere, aspectul pestriţ al legaţiei: Lucius purta o togă din lână de un colorit nu tocmai impecabil, era ras destul de proaspăt, dar cam neîndemânatic sau cu un instrument de proastă calitate (după urmele faciale).

Ceilalţi patru însoţitori vădeau un amestec vestimentar cam supărător pentru ochii şi nările mele. Erau neraşi până sub priviri, ceea ce le conferea o oarecare ferocitate, inutilă, de vreme ce ei aveau nevoie de mine şi nu invers.

S-au înclinat respectuos în faţa mea - ceea ce nu mi-a displăcut -, dar nu era cazul să fiu impresionat de un gest pe care mulţi l-ar face, însă nu apucă din cauza faptului că nu pot să-mi irosesc timpul imperial cu primiri nelucrative sau smintite.

După prezentări - de asemenea inutile, căci fiecare ştia pe cine are în faţă - i-am dat cuvântul lui Lucius, rugându-l să-mi expună direct pentru ce venise(ră).

Cunoşteam, evident, motivul, căci a1tfel nu-i primeam, dar trebuia să mimez un interes patern-interogativ pentru frământata lor problemă.

(Ce plicticos e - dar şi ce liniştitor - când ştii dinainte răspunsurile; dar şi ce satisfacţie estetică îţi dă interpretarea impecabilă a unui mare rol.)

Lucius spuse solemn, într-o latină într-adevăr demnă de lacrimile lui Varronianus al meu, că doreşte în numele locuitorilor transdanubieni să fie reprimiţi în Imperiu, ai cărui

cetățeni nu au încetat o clipă să se considere şi a cărui limbă o vorbesc cu toții genetic.

Opinia lor este - continuă acelaşi cu sobrietate - că ei nu poartă nici o vină pentru decizia lui Aurelianus, pe care îl consideră pe mai departe ca unul din părinții lor, dar şi frate, alături de divinul Traianus, desigur.

În timp ce Uterinus perora pe nobila noastră zicere, nu numai că nu simțeam deloc invocata noastră comaternitate, dar mă gândeam cu (aproape) sincer regret la faptul că din tot ce auzeam lipsea un lucru esențial: interesul meu şi al Imperiului.

Continuă cu un gest impresionant: bărboşii din spatele lui depuseră la picioarele mele, cu o solemnitate stângace, cam potrivită - ce-i drept - cu vestimentația lor barbarizantă, patru coşuri mici cu împletitură destul de delicată.

Mi-au plăcut.

După ce fură dezvăluite, Lucius - cu vădită satisfacție, aproape sigur de victorie - îmi clarifică simbolistica darurilor trimise de poporul său în dorința revenirii în Imperiu.

În primul coşuleț era o bucată de pământ transdanubian care parcă fremăta; mi-a trezit sincer curiozitatea: un şoricel nu ştia cum să se afunde mai bine, dar teama şi nervozitatea îl făceau puțin eficient. Lucius spuse solemn:

“Împărate Sapiens Renatus, e semn că poporul îți închină ție şi mai marilor noştri părinți şi frați romani, pământul său cu tot ce viețuieşte în el”.

Indubitabil, eram impresionat. Dar, nu ştiu cum - probabil pentru că nu-mi pot permite pierderea uzului rațiunii - mi-am amintit de poematicii munți ce se screm pentru a naşte un ridicol şoricel.

Şi totuşi, gestul era admirabil în chiar inutilitatea lui, făcându-mă să cred că mai marii mei au născut un popor sensibil la frumos.

Al doilea coşuleț conținea un peşte de mărime mijlocie, pescuit, după cum am aflat, în ape de munte. Obişnuit cu asemenea daruri, mi-l imaginam deja preparat cu alese condimente pentru cina intimă cu Egregia, când aflu că sunt tot în fața unui simbol:

“Divine Sapiens, poporul meu îți dăruieşte apele sale cu tot ce mişcă şi viețuieşte în ele...” continuă Uterinus.

Eram din nou impresionat, dar şi lucid gândindu-mă că, dacă ei ne dau aproape tot ce au, cui mai dăm noi ce ne prisoseşte?

Al treilea coş era acoperit cu o plasă dincolo de care se zbătea - vădit speriată - o păsărică, semn că transdanubienii îmi sau ne cedau şi văzduhurile lor cu tot ce fâlfâie în ele. Având în vedere că nu cred în plăsmuirile creştinilor mei despre înaripatele armate angelice, cu văzduhul nu prea am ce face, deocamdată.

În fine, din ultimul se vedea un mănunchi de săgeți, amintindu-mi instantaneu şi nu prea plăcut de securea din mănunchiul de nuiele al lictorului. Simbolul însă era unul minunat.

Umflându-şi pieptul, Lucius Uterinus spuse:

“Mărețule imperator, victorios Părinte al Imperiului, săgețile noastre din coş sunt semn că poporul meu îți oferă întreaga lui putere de luptă împotriva tuturor celor ce ating

malefic Imperiul. Primeşte-ne deci, divinule Sapiens, cu tot ce avem.”

Iată - mi-am zis - o prezentare mirabilă.

Tocmai când era să mă cuprindă slăbiciunea momentului, Iulius Fictor, singurul meu amic istoric - e nevoie şi de aşa ceva -, îmi şopti discret că aceleaşi simboluri le folosiseră barbarii transdanubieni în timpul lui Domitianus şi al divinului Traianus, dar exact invers, în deşarta speranță că ne vor pune pe fugă; adică atunci, noi, stăpânii lumii, ar fi trebuit să fugim de săgeţile lor, precum şoarecele sub pământ, peştele în adâncul apei şi pasărea în înaltul cerului.

Interesant ce-mi spune Fictor, aş zice chiar că probează subtilitatea simbolului, iar Uterinus avea să mi-o confirme în continuare.

Pentru a certifica toate cele patru coşulețe, Incertus îmi spuse fără dubii că, dacă i-o cer, este dispus să-şi abandoneze toți aliații de până acum, spre a-şi dovedi onestitatea față de Imperiu.

Mărturisesc că mi-a plăcut această declarație de posibilă fidelitate, căci mă punea, în fine, față în față cu cineva care înțelegea că puterea şi conducerea nu au nimic în comun cu aşa-zisa tărie de caracter, oricum, inutilă.

Dar, acelaşi Fictor îmi şuieră cu perfida-i limbă de istoric să nu-mi manifest satisfacția, pentru că, de la Aurelianus încoace, transdanubienii nu-şi respectaseră aici o alianță.

În ciuda avertismentului şoptit, îmi plăcea acea flexibilitate remarcabilă a lui Incertus, ce-l dovedea a fi un subtil şi lucid conducător, numai că în acelaşi timp mă gândeam la posibilitatea ca următorul trădat să fiu eu, adică Roma, ceea ce era inacceptabil.

Şi, oricum, era clar că nu am nevoie de ei în Imperiu.

Am reținut totuşi oferta săgeților, adică a potențialului de luptă, ceea ce mi-a uşurat misiunea.

Cugetând la faptul că se aflau între Imperiu şi barbarii dinspre Orient, că însuşi preabunul şi divinul Traianus supusese spațiul transdanubian tocmai pentru a avea un limes cât mai confortabil, i-am răspuns lui Incertus:

“Distinse Lucius Uterinus, ascultându-te am simțit cum creşte în mine simțământul fratern. Dorința celor pe care îi reprezinți este pentru noi semnul împlinirii Imperiului, aşteptat de mult timp.

Transmite-i poporului tău încântarea imperatorului în fața darurilor primite. Voi veghea ca ținutul transdanubian - ce mi s-a oferit cu atâta generozitate - să fie parte a Romei, în viitorul pe care Dumnezeu îl va stabili, căci eu, Sapiens Renatus, sunt doar dreapta Lui pe pământ.

Ca imperator şi curator al celui Atoateştiutor, mă voi ruga zi şi noapte pentru ca El să-mi dea cât mai limpede şi cât mai curând semnul cuprinderii voastre în deplina-mi stăpânire.

Nobile Lucius, din dorința de a vă şti de pe acum sub a Urbei protecție, transmite-i gloriosului tău popor divina mea binecuvântare imperială şi sacra misiune de a apăra cu

necruțătoarele-i săgeți fruntariile Imperiului, spre a accede la siguranța păcii romane, atât de necesară tuturor."

Dacă m-a crezut sau nu, asta nu are nici o importanță, în schimb cred că am obținut un intermediu destul de eficace între Imperiu şi barbarie.

Oricum, e limpede că îi pot domina şi fără să le ofer nimic.

Va fi necesar să le trimit periodic câte un mesaj imperial în care să le comunic iminența reprimirii în Imperiu. Mi se pare preferabil, decât să-mi vină prea des la Roma acest Incertus făcân-du-mă să-mi pierd timpul.

După o întrevedere ca aceasta nu pot decât să-l îngân cu plictis pe divinul Titus "mi-am pierdut ziua".

Tocmai când speram să-i văd înclinându-se spre a pleca, insistentul Lucius îmi spuse cu nedisimulată plăcere că cei mai mulți dintre ei au îmbrățișat deja odinioară doctrina lui Iesus, că, deci, şi din acest punct de vedere ei urmează calea Imperiului, considerându-mă de pe acum cap al credinței lor.

Mărturisesc că această ultimă declarație l-a făcut pe Uterinus tare sărman în ochii mei, desigur independent de intenția sa. Am început chiar să mă îndoiesc de subtilitatea inteligenței lui.

De unde să fi ştiut acest neînsemnat transdanubian cu togă incertă (deşi, dacă ar fi un adevărat conducător, ar trebui s-o bănuiască) că nici propria-mi credință nu mă interesează (poate aici nu există...), dară-mi-te aceea a vreunui popor. Cui i-ar folosi?

I-am spus că mi-e cunoscută şi apreciez imens pioşenia poporului său, că rugăciunile mele se înalță şi pentru ai lui, trezindu-mi de fiecare dată alese sentimente paterne. (Bine spunea Cotta: ce uşor e să vorbeşti despre ceea ce nu există...)

În fine, interlocutorul meu mai adăugă într-o generoasă pornire distructivă că, dacă eu consider necesar, el este gata să culce la pământ şi ultimele vestigii ale timpului în care ai săi nu Îl urmau încă pe Iesus.

Eram deja atât de sătul de tot ce auzisem, încât m-am prefăcut neatent pe moment, nu fără a cugeta la faptul că mai bine ar utiliza puținul care le-a rămas, decât să-l distrugă. I-am răspuns:

"Nobile Lucius, du-i neamului tău îndemnul sfântului imperator Sapiens Renatus: luptați pentru Imperiul care va fi odată şi al vostru şi înălțați din ruine cât mai multe bazilici spre mai marea glorie a lui Dumnezeu."

Ce să le fi spus, dacă asta voiau să audă?

Până la urmă veni şi ora despărțirii.

Se înclinară parcă mai respectuos decât la venire. I-am înmânat lui Lucius Uterinus Incertus o epistolă către glorioasa lui gintă - redactată bineînțeles înaintea convorbirilor noastre - abundând în tot ceea ce voiau transdanubienii să afle din partea mea, adică a Romei, dar presărată şi cu termeni îndoielnici, adică numai bună spre a fi dusă de unul cu cognomenul Incertus.

Că el s-ar putea să nu prea creadă în mesajul meu, asta nu mai contează, căci nu i se

adresează lui, ci poporului în numele căruia pretinde că a venit.

Depinde cât de inteligent va şti să-şi îmbrobodească supuşii. Apoi, promisiunile nu costă nimic, iar a nu spune un lucru până la capăt nu înseamnă a minți.

Şi iarăşi mă întreb ce m-aş face fără aceste însemnări?

Ce hidoasă devine lumea...

VII

ÎNSEMNĂRI DESPRE GRAȚIA MINCIUNII

În seara trecută am simțit parcă o anume teamă din partea distinsului Varronianus. Îl convocasem, după apusul soarelui, la mine în oratoriul imperial, iar sărmanul bătrân crezuse că vreau să-i pun la încercare credința, suspiciune cu atât mai înfricoşătoare pentru el cu cât nu trecuse la doctrina lui Iesus şi nici nu intenționa.

L-am primit cu o sinceră îmbrățişare amicală - şi nu altfel - lămurindu-l că în locul unei rugăciuni - oricum prea puțin credibile pentru mine - prefer un colocviu cu un roman inteligent şi nepervertit, iar ca spațiu, cel mai potrivit mi se pare cel în care ne aflăm, căci nu ne vede (în mod cert) şi nu ne aude (probabil) nimeni (desigur în afară de Cel pe care Îl reprezint eu).

Mi-a explicat întâi temerile sale: simțindu-se pesemne tot mai întemeiați, creştinii, de fapt numeroşi ierarhi, susțin din ce în ce mai mult că doctrina lor ar fi cea oficială, a Imperiului; ceea ce ar însemna că tinde către unicitate.

Se teme - continuă bătrânul - ca nu cumva şi edictul divinului Constantinus să fie răstălmăcit în sensul transformării lui dintr-un act de toleranță, într-unul de impunere generală, aşa cum auzise din gura unui episcop tare dornic de putere (deci, m-am gândit eu, tot nu s-au liniştit).

În asemenea condiții - mi-a mai mărturisit Varronianus - preferă o ultimă baie cu venele deschise, căci nu concepe ca la vârsta, ce se vrea a demnității, să-şi schimbe credința, ca un măscărici debil, chiar dacă alții au făcut-o (aluzia nu era la persoana mea, căci Varronianus era printre intimii care înțelegeau formala mea adeziune la doctrina lui Iesus).

Am încercat să-l potolesc.

(Intrase într-o nervozitate aproape morbidă şi, în ciuda răcorii din oratoriul imperial, îşi ştergea fruntea şi ceafa cu o cută din toga candidă precum respectabila-i barbă întotdeauna atent tunsă şi amintindu-mi permanent de divinul imperator cugetător Aurelius.)

I-am spus că atâta timp cât eu conduc Imperiul, fiecare va fi liber (măcar în sinea lui - dar m-am ferit să o şi exprim) să creadă ce şi în cine va voi.

Şi apoi, ar fi ridicol ca tocmai intimii să se teamă, când ştiu ce crede (sau, mai curând, nu crede) imperatorul.

În concluzie la această neplăcută introducere, Varronianus mai adăugă doar că el nu poate să mintă.

Observația m-a uluit tocmai pentru că, fiind un eminent orator şi nu numai gramatician şi stilist, spusese la viața lui - de până acum cel puțin - atâtea neadevăruri, încât, dacă ar fi fost luat în serios, murea demult înecat în scuipatul auditoriului din for.

O făcuse însă întotdeauna în numele plăsmuirii artistice (e drept - uneori şi la cererea mea) cu atâta grație şi suavitate, încât până şi adversarii săi mârâiau interogativ dacă nu cumva e acest Varronianus o reîncarnare a rostuitului Tullius...?

După aceea colocviul nostru o luă pe alte căi, neprotocolare, dar anoste, astfel încât în toiul nopții, după plecarea temătorului meu amic, m-am întrebat dacă n-ar fi fost totuşi mai plăcut să stau singur în oratoriu, simulând rugăciunea imperială în care poporul (partea lui credincioasă desigur) avea atâta încredere, şi amintindu-mi-i când pe cei de la ***Țâța Caprei,*** **când pe cei ce trebuie eliminați.**

Ce m-a iritat mai mult în afirmația lui Varronianus a fost faptul că mi-a readus în memorie ceea ce învățasem tocmai de la el.

Îmi reamintesc fidel dimineața în care m-a plesnit de cinci ori cu vergeaua de alun (am meritat-o, recunosc şi acum), pentru că de pe tăblița mea cerată lipsea explicația despre posibila legătură intimă dintre cuvintele *minte* şi *a minți.*

Îmi răsună din nou în urechi reproşul său magistral:

“Dacă nu ştii că până şi la nivelul vocabulelor se vădeşte o strânsă legătură între minte şi a minți, nu vei fi niciodată un adevărat conducător!”

(Când mă gândesc că o asemenea problemă nu mi-o pusesem nicidecum atunci, fiind doar un discipol ascultător şi eminent. Doar în după-amiaza acelei zile, începând să mă ardă palma dreaptă - care nu scrisese ceea ce trebuia - am avut o străfulgerare neroniană - puerilă desigur - zicându-mi în sinea mea că, dacă aş ajunge imperator, l-aş trimite pe Varronianus pe urmele bătrânului Anneus.)

În sfârşit, am aflat ulterior că etimologia impusă atunci cu vergeaua - deşi sună atrăgător - nu ar fi tocmai corectă, ceea ce - imperial cugetând acum - nu are importanță. Şi totuşi am reținut-o ca pe o parte esențială în educarea unui viitor imperator.

Să fi ajuns acolo încât să renege el însuşi frumoasele învățături despre mirabila noastră limbă? E greu de crezut, dar oricând posibil.

În fond, de vreme ce intriganta legătură poate exista, înseamnă că trebuie să fie spre folosul omului, în virtutea faptului că toate sunt de la El. Doctrina lui Iesus îmi este într-adevăr de mare utilitate în direcția aceasta.

Nu numai că înțeleg foarte bine ce voia să-mi transmită distinsa Marcia la una din recentele întrevederi (fiind cam răguşită, mi-a spus în legătură cu dubiul meu doar atât

“minţeşte, Sapiens!”), dar am aflat de curând de la noul episcop al Romei, amicul Marcus Minucius, că însuşi discipolul lui Iesus, pescarul Petrus, a mințit - şi încă nu o dată şi nu în legătură cu oricine - afirmând că nu-şi cunoaşte magistrul.

Ecclesia se străduieşte din răsputeri să repare eroarea acestui intim al nefericitului iudeu, vorbind elegant de “lepădarea” lui, ceea ce mi se pare un sofism penibil, căci tot minciună trădătoare mi se arată a fi fost.

Mai zic unii că ar fi făcut-o spre binele Ecclesiei. Mă întreb eu însă al cărei Ecclesii? Căci cea de azi nu exista.

Trebuie să accept însă că acel Petrus - în ciuda umilei sale condiții - a fost un mare vizionar. Iată, trecând peste reproba-bilu-i gest, mulți îl consideră azi ca fiind primul episcop al Romei.

Din punctul meu de vedere, a făcut un lucru util: dacă ar fi rostit adevărul ce ducea la năruirea puținului existent, atunci pe cine aş mai fi înfometat eu şi cine m-ar fi numit Dreapta Lui pe pământ?

Apoi, evoluția spectaculoasă a pescarului (aud că nu se simțea prea bine în prezența doctului Paulus) este încă o dovadă că acela care minte pentru un bine general şi de viitor trebuie înălțat (evident, nu pe cruce, căci până şi pe el l-au țintuit cu capul în jos).

Rezultă logic de aici că adesea clamatorul adevărului - mai ales dacă devine supărător pentru utilitatea publică - trebuie sacrificat (nu o dată chiar spre satisfacția şi împlinirea lui).

Şi astfel am ajuns să înțeleg mai bine justețea făptuirii mele din vremea când Dumnezeu încă nu mi se arătase spre a-mi încredința viitoarea-I Cetate.

Altminteri, puterea nu are nimic comun cu adevărul, căci, în fond, distinsul Pontius - poate doar în treacăt, fără conştiința dimensiunii - a formulat o interogație zguduitoare prin universala absență a răspunsului şi deci prin inutilitatea ei.

Deşi admir modul corect în care s-a spălat pe mâini, totuşi a te întreba şi a întreba “Ce este adevărul?” înseamnă a nu fi un conducător adevărat, a nu simți puritatea puterii. În ultimă instanță, a fost şi el un provincial şi nu imperator.

Ceea ce nu pot eu pricepe însă este dorința imperativă a unora de a fi crezuți de subiecții lor, indiferent ce spun.

Îmi explică regişorul Armeniei - un aliat pe care demult nu mai contez, fiind prea departe - că nu a reuşit să-i convingă pe ai lui de necesitatea unui nou pact cu Roma, prea puțin credibil chiar şi pentru el, dar pe care - având în vedere darurile primite din partea noastră, pentru a lupta împotriva barbarilor - s-a obligat în fața mea şi a Senatului să-l încheie.

Exprimându-mi mirarea față de pretenția lui, mi-a replicat că simte nevoia să fie crezut întotdeauna, pentru că el reprezintă puterea.

Ca (virtual) aliat mai puternic, mi-am permis să-i spun în față că are apucături puerile şi că, dacă ar fi un adevărat conducător, nu s-ar frământa cu propria-i credibilitate, asemenea cugetătorului debil, tocmai pentru că reprezintă puterea, mai exact deoarece

este puterea.

Şi, ca să-i ofer o lecție, i-am dat un exemplu prezent:

Deşi ştiu că el nu crede aproape nimic din frazele mele spuse în calitate de imperator, eu nu-mi fac nici un fel de probleme, fiind cel mai puternic, atât de puternic încât sunt însăşi puterea, ba chiar, de la o vreme, voința divină pe pământ.

Dacă acum l-aş trimite instantaneu la Carcera Mamertină, chiar fără nici un motiv plauzibil, nu mi-aş face griji în privința credibilității actului ordonat, ci în legătură cu îndeplinirea lui cât mai rapidă şi eficientă. Ce le-aş spune celorlalți? Vechea fabulă: a fost un trădător.

Nu ştiu ce şi cât a înțeles din lecția mea micul şi frământatul rege, dar sunt sigur că a părăsit curând Roma (deşi nu mă gândeam la nimic rău, fiind un individ nesemnificativ).

Am constatat însă, cu oarecare tulburare, că există totuşi momente în care cad şi eu pradă morbului măruntei doriri de a fi crezut. Deunăzi am pățit-o precum Ennius şi Naevius.

Amicul episcop Marcus Minucius mi-a trimis o invitație la un intim conviviu - ca în timpurile trecute - ce urma să se țină la domiciliul său. Mă asigura în hortativa-i epistolă că nu vom fi imperator şi episcop, ci amicii Sapiens şi Minucius.

La ora convenită am intrat în vestibul împreună cu nelipsitul meu pretorian şi îi spun servului care m-a întâmpinat să mă anunțe celui ce trimisese invitația.

Acesta dispăru după o draperie groasă, într-o altă încăpere.

După câteva momente de tăcere s-a auzit - destul de ostentativ - vocea lui Minucius, care printre ciripiturile Venusiei - frumoasa-i amantă de care ştiam cu toții - zise: “Spune-i că nu sunt acasă...”

Mesagerul se conformă, iar eu, în calitate de amic înțelegător, m-am întors la palat.

A doua zi, deja de dimineață, Omnisciens mă anunță că sunt căutat de episcopul Marcus Minucius. Eram fericit că pot să i-o plătesc atât de repede, deşi probabil venise să-şi ceară scuze (pe undeva îl înțelegeam că preferase voluptuoasele nebunii ale Venusiei).

I-am ieşit în întâmpinare spunându-i:

“Minucius, eu nu sunt acasă”.

Începu să râdă cu plăcere în timp ce eu mă îndreptam deja către încăperea din care venisem.

Văzând că sunt foarte serios, veni după mine zicându-mi:

“Bine, Sapiens, dar nici chiar aşa, pe toți zeii, sau în numele lui Dumnezeu, fă-o şi tu mai discret, ca şi mine în seara trecută...”

La acestea însă i-am răspuns cu calm:

“Adică, eu, amice Minucius, doar auzindu-ți vocea, am crezut că nu eşti acasă, iar tu, deşi afli pe față de la mine că nu sunt acasă, tot nu vrei să crezi??”

Simțeam tot mai intens că sunt totuşi imperator şi nu amic, iar neîncrederea lui mi se părea culmea insolenței.

VIII

ÎNSEMNARE

DESPRE CARITATEA EGREGIEI

Nu contenesc să-i aduc laude împărătesei pentru modul exemplar, chiar sublim, în care a înțeles şi înțelege neîntrerupt necesitățile Imperiului şi, deci, implicit pe ale mele.

Recunosc cu îndreptățită satisfacție că, fără acțiunile Egregiei, sacralitatea mea ar fi mult mai palidă în ziua de azi.

Am urmărit-o pe împărăteasa mea la unul din actele-i caritabile de răsunet în rândul creştinilor din Roma: le-a distribuit sărmanelor vechi bucăți de țesătură, spre a-şi acoperi deplin corpul, căci, conform sacrei doctrine, femeia nu trebuie să-i ofere nimic vederii (câtă perversitate în acest gând: cu cât e mai învăluit ceva, cu atât devine mai incitant şi mai atrăgător).

Mă întreb doar cum să mai interpretezi atunci cuvintele tulburatului (în fapt excitatului) Septimius Florens, atât de înverşunat încât, din ceea ce spune, ajungi să înțelegi tocmai normalitatea (deşi el este tare departe de ea.)

Pătimaşul african nu vrea să audă de podoabe, de pomadă, ba chiar ordonă ca femeia să nu aşeze nimic peste ce a dat Dumnezeu. Iată o cugetare imperativă căreia, deşi creştină, îi subscriu cu întreaga mea ființă, precum uneia imperiale, căci ce poate fi mai frumos decât nudul feminin? (Mi-a confirmat-o inclusiv în artă Silvius Maximus, un atât de fin cunoscător al frumosului.)

Vedeam în ochii tinerelor creştine - dar şi în ai celor mai în etate - atâta recunoştință față de binefăcătoarea lor, încât o lacrimă mi s-a prelins pe fața emoționată, pierzându-se discret printre firele bărbii.

La primirea darului, unele femei, deşi mature (adică, tocmai de aceea, după cum aveam să aflu, amintindu-mi de cele ce voiseră să-mi sărute picioarele), izbucneau într-un plâns cam necontrolat, morbid aproape.

Una dintre ele, într-adevăr atrăgătoare - ochioasă şi cu forme împlinite -, primind din mâinile Egregiei bucata de țesătură, țipă scurt:

“Fecioara... Împărăteasa...” după care căzu în leşin.

O luară în primire câteva dintre pomenite, dar, în loc să o stropească cu apă rece, îi încrucişară mâinile pe piept şi începură să se roage în jurul ei. După câteva boscorodeli de-ale coreligionarelor, frumoasa leşinată începu să-şi revină.

Am tras cu urechea la primele ei cuvinte, căci era firesc să nu prea înțeleg exact

legătura dintre fecioară şi împărătească, mai ales că împreună cu Egregia am format (aproape) dintotdeauna un cuplu natural, poate cam zbânțuit uneori, dar normal.

Gâfâiala creştinei îmi amintea pe moment de cea a Sibilei apăsate pe piept de frumosul Appollo, deşi, în cazul acesta, nici nu putea fi vorba de o asemenea plăcută tortură.

Le spuse cu greu rugătoarelor din preajma ei - care mai mult îi luau aerul - că o văzuse pe mama lui Iesus, pe Maria, în clipa când degetele ei atinseseră accidental mâinile darnice ale Egregiei.

În ochii suferinzi de neîmpliniri ale celor care o ascultau licărea tot mai evidentă flăcăruia invidiei.

În timp ce Egregia constata cu uşurare că mai are doar câteva bucăți de împărțit (sub aceeaşi privire imperială şi conjugală admirație), ştirea măreței viziuni se răspândi fulgerător prin mulțimea de femei. Se auzeau în rumoarea incintei tot mai insistent voci clamând:

“Sfânta Egregia... Sfânta noastră mamă... Sfânta Egregia...”

Am fost într-adevăr mulțumit de modul în care a reuşit totul.

.....

De când fusesem declarat sfânt, la acel memorabil conciliu, aveam un simțământ de parțială (ne)împlinire văzând străduințele Egregiei în a-i conferi plinătate noii mele personalități.

I-am spus răspicat amicului Minucius, după cele întâmplate în Pantheum, că, de vreme ce l-am ajutat cu atâtea sacrificii să devină episcop al Romei, să facă bine şi să găsească un procedeu prin care să o sanctifice cât de curând şi pe împărătească (acum apreciez plenar ingeniozitatea ierarhului meu).

De fapt, tot ce s-a petrecut a fost rezultatul beneficei îmbinări între două cugetări pragmatice menite conducerii.

Minucius a coordonat naşterea mirabilei viziuni: îmi spusese inițial că avea nevoie de producerea unei minuni care să o aşeze pe Egregia sub semnul sacrului. Faptul că fusese şi până atunci Mamă a Imperiului nu era suficient.

Brusc mi-am amintit de adoratoarele mele (genunchiul mi s-a vindecat complet) şi i-am propus să apeleze la ele.

Minucius îmi replică însă că e nevoie de o femeie integră, nu de sărmane isterizate care au uitat demult să mai cânte la flautul lui Priapus (sănătos cugetă amicul meu şi în timpurile acestea, mi-am zis în gând).

Incertitudinea o rezolvă tot el la sugestia frumoasei lui Venusia.

Trimise după o amică de a ei, la refugiul fostelor prostituate maltratate, al cărui curator binefăcător era de mulți ani tocmai Egregia.

Frumoasa ochioasă cu forme împlinite fu instruită de însuşi Minucius, cum să leşine şi când să-şi revină.

Placita - nu m-am putut abține să-i aflu numele - îşi manifestă încântarea de a o servi

pe împărătească, căreia îi datora ieşirea din cloaca trecutului. Îşi putea manifesta de asemenea voluptatea interpretării, căci făcuse parte în copilărie dintr-o familie de histrioni.

Problema darurilor pe care urma să le împartă generoasa Egregia am rezolvat-o eu.

Auzisem că în erariul lui Saturnus mai zornăiau nişte sesterţi pentru noile cămăşi ale legionarilor de pe limesul oriental (sunt oricum atât de îndepărtaţi, încât nu cred că principala lor grijă este vestimentaţia).

Am mai aflat, prin Omnisciens, că o parte din rezerva de ţesătură - la mijloc fiind neglijenţa curatorului militar - fusese roasă de şoareci, devenind deci optimă pentru ceea ce doream eu, mai ales că sărmanii creştini detestă tot ce e bun, frumos şi strălucitor.

Echivalentul pecuniar l-am scos deci din erariu şi i l-am oferit lui Minucius pentru a-l ajuta să acopere unele cheltuieli făcute în numele Ecclesiei, ţesăturile i le-am dat Egregiei, iar pe curatorul militar l-am trimis în judecată pentru fatală neglijenţă în gestionarea bunurilor armatei, adică pentru trădare. Trebuia decapitat înainte de viziunea frumoasei Placita.

Spre surprinderea mea, tocmai Minucius - în calitate de episcop - îmi sugeră că şi Placita ar trebui să dispară fără urmă, pentru ca apoi el să o sanctifice ca vizionară înălţată la ceruri.

De data aceasta l-am contrazis: era prea atrăgătoare şi inteligentă această femeie, ca să piară ca un mărunt creştin. Am decis să o fac însoţitoarea unei alte frumoase, a priceputei Gaia Vinibula.

Minucius nu avu încotro şi acceptă.

.....

După “revigorarea” ochioasei vizionare, cele care o readuseseră la “suflare” îngenunchează în faţa Egregiei, cerându-i cu ochii tulburi de lacrimi să accepte darul sfinţeniei pe care frumoasa leşinată îl citise pe chipul ei, precum şi graţia conducerii tuturor femeilor creştine.

Egregia, realmente impresionată (deşi i-am atras atenţia să nu se lase furată de spectacol), le spuse (precum o instruise amicul nostru ierarh) că doar mâinile episcopului cuprinzătoare de Sfânt Spirit pot decide aceasta.

Să meargă deci, cu credinţa în frunte, şi să-i povestească aceluia minunea petrecută; ea nu poate hotărî, căci, deşi împărătească, în faţa Ecclesiei e doar femeie, fiinţă umilă.

(Altă stupizenie phalusocrată a bunilor mei creştini, cugetam eu în timp ce împărăteasa dovedea un talent uluitor.)

Lucrurile îşi urmară calea firească prestabilită. Minucius convocă un conciliu episcopal italic (cei mai mulţi erau de-ai noştri - aşa speram - adică supravieţuitori din Pantheum) în faţa căruia lectură referatul cuprinzând amănuntele mirabilei viziuni.

După discuţiile necesare, s-a statuat sanctificarea împărătesei, ca împlinire a mesajului trimis de Dumnezeu şi de Fecioara Mamă a lui Iesus, prin apariţia chipului Ei peste cel al Egregiei.

Secretarul episcopal Acerrimus, un foarte bun observator, îi transmise însă - după dezbateri - lui Marcus Minucius lista celor care avuseseră discrete ezitări în privința sanctificării. Nu erau mulți, dar - aprecie just episcopul meu - devenea imperios necesară eliminarea lor într-un mod exemplar (fapt care avea să aibă loc cât de curând, căci o ciocnire a puterilor nu e niciodată de dorit).

Mărturisesc că am un simțământ de plinătate. Femeile creştine se află acum sub o certă supraveghere, deşi, îmi spune Egregia - la rândul ei fericită -, îi trezesc mai curând sentimentul mizericordiei, căci multe dintre ele, uitând de demnitatea matroanei romane, s-au lăsat târâte în mocirla umilinței, predicată cu atâta perfidie de toți neîmpliniții vieții.

Cercetându-le, a constatat că unele suferă cu siguranță de tulburări mintale, căci până şi cele măritate refuză să-i mai ofere corpului plăcerea dată de legiuirea naturii. Doar astfel îşi explică izbucnirile nefireşti ale unora. Probabil că trecerea anilor le va mai potoli.

Utilitatea lor însă este mai presus de orice dubiu: dovedesc o fidelitate incontestabilă. Acest lucru l-au vădit chiar acum câteva zile.

Ca Mamă Sfântă, Egregia a decis, după sanctificare, să transforme orfelinatul de fete şi refugiul fostelor prostituate maltratate în aşezăminte monahale (împărăteasa era de acord cu mine că sunt prea multe, dar deocamdată acestea erau cerințele), urmând ca femeile care vor sta pe viață acolo, să fie eternele mirese ale lui Iesus.

(Egregia se dovedea mai ştiutoare şi mai pricepută chiar decât mine...)

Spre surprinderea (aproape) generală, s-a constatat că nu toate năpăstuitele vieții doreau să rămână, ba unele au declarat cu insolență şi ironie că nu vor să devină nici un fel de mirese, preferând logodna periodică.

Împărătesei şi mie ni se dădeau peste cap anumite planuri, căci intenționam să scăpăm de frumoasa Lucia Pulcheria - amica fiului nostru Prudens - “măritând-o” cu Iesus şi nu cu cine dorea ea.

Cu această ocazie însă am putut vedea ce înseamnă benefica - pentru noi - fidelitate a celor trecute în negura abstinenței dincolo de pragul minții.

Într-un delir (amintindu-mi mai curând de cel al bacantelor), mulțimea isterizatelor începu să le lovească pe cele ce refuzau ostentativ caritatea sfintei împărătese şi mame. Lapidarea provocă şi câteva victime, facilitând acțiunea vigiliei urbane, venit curând la fața locului. Situația era atât de gravă, încât, în consens cu episcopul Romei, am decis ca persoanele recalcitrante să fie închise spre a fi judecate şi condamnate.

Am acceptat ideea lui Minucius după care o exemplară curățire prin foc se impune tot mai mult.

Oricât ar fi de dureros (am şi consensul Egregiei), vom organiza o pie procesiune solemnă prin care să fie purificați atât episcopii eretici cât şi femeile rătăcite.

Uneori puterea necesită caritate, dar simțământul caritabil fără sacrificii nu are înțeles.

IX

ÎNSEMNARE

DESPRE DOUĂ LUCRURI BUNE

Nu încape nici un dubiu asupra alegerii făcute de mine în trecutul mai îndepărtat sau mai recent: Marcus Minucius rămâne un amic adevărat şi un episcop care înțelege rațiunea puterii.

Proaspăta sa inițiativă mi-a reconfirmat că pentru un statut temeinic al puterii imperiale e nevoie de apropiați şi intimi. Cine se leagănă în iluzia că îşi poate înălța forța de unul singur comite o gravă eroare.

Cel puțin până ajungi în punctul suprem ai nevoie de o întreagă armătură umană bine selectată, de care însă trebuie să ştii să te îndepărtezi rațional şi elegant, căci acolo sus nu este loc decât pentru unul singur, iar acela sunt eu - puterea supremă.

(Vai... cum mă pierd în mărețe cugetări...)

Marcus Minucius, în calitatea-i de ierarh, a exprimat deunăzi o idee magnifică: mi-a spus că, gândindu-se la augmentarea legăturii dintre sfântul imperator şi Ecclesie, a avut o revelație.

Parcă văzuse chipul imperial apărând pe un perete al bisericii în care se întâmplase el meditând.

Rezultă clar din această viziune că Dumnezeu îi trimisese dezlegare să inițieze noua modalitate de onorare a Dreptei Lui pe pământ.

Ar urma, continuă episcopul Romei, ca în marile bazilici ale Imperiului să fie reprodusă imaginea mea, cu atât mai mult cu cât în ultimul timp dovedeam o dărnicie crescândă în a le ceda temple creştinilor, uneori chiar şi modice sume pecuniare. (Dar asta oricum nu prea frecvent, căci la cât de eficienți se dovedeau în arta cerşitului spre mai marea glorie a lui Dumnezeu, cugetam tot mai intens cum aş putea pune mâna măcar pe o

parte din încasările lor. Eventual un nou impozit, dar asta rămâne de văzut.)

Fiind între patru ochi, i-am confirmat amicului Minucius că a plăsmuit-o strălucitor şi că sunt de-a dreptul încântat de spiritul său vizionar, absolut necesar în edificarea Cetății Lui.

L-am întrebat direct ce doreşte în schimb, căci doară nu născuse o idee atât de grandioasă uitând de sănătosul nostru "îți dau ca să îmi dai".

Serios cum îl ştiu, Minucius mi-a solicitat fără ambiguități să-i cedez Ecclesiei, pentru eternitate, colina lui Vaticanus (unde s-ar afla şi mormântul pescarului Petrus), spre a-şi fixa acolo sediul.

În fond, mi-am zis în sine, pentru a-l şi a-i avea sub supraveghere, nu era rău, dar mi se părea cam mult.

Tot el adăugă pe un ton glumeț, purtând însă certitudinea reuşitei:

"Nu pierzi nimic, Sapiens, căci până şi vinul vatican e atât de prost, încât poeții îi spun venin!"

Spre a evita totuşi o victorie prea facilă a episcopului meu, i-am dat de înțeles că e cam mult deodată. Îi cedez spațiul din jurul presupusului mormânt, urmând ca extinderea Ecclesiei să se facă progresiv, în timp.

Cu inteligența-i caracteristică, amicul ierarh se arătă mulțumit, spunându-mi că acela care nu apreciază mărunțişul nu merită punga plină.

I-am dat dreptate, bineînțeles.

După câteva zile, revelația întâistătătorului Romei a fost dată publicității. Poporul s-a bucurat ca de obicei fără să ştie de ce, dar e clar că întotdeauna celor mulți le plac minunile cu atât mai mult cu cât sunt mai stupide şi mai inutile pentru ei.

Vedeam fețele lor, în forul divinului Traianus, când un homuncul al Ecclesiei, diacon sau aşa ceva, le aduse la cunoştință revelația episcopului Marcus Minucius; toate erau precum acelaşi volum desfăşurat şi multiplicat în mii de exemplare, lectura fiind identică: radiau plăcerea de a mai sta inutil câteva ore în loc public, ascultând inepțiile cuiva, pentru a avea apoi subiect de însuflețite conversații în cârciumi şi lupanare.

Şi, ceea ce era mai grav, se aflau printre auditori numeroşi legionari, creştini desigur, ce de mult trebuie să fi uitat de nobila obligație a întreținerii şoselelor din Imperiu.

S-au găsit - din păcate - şi câțiva mârâitori, cum se mai întâmplă, dar au fost repede identificați, urmând să fie cercetați pentru marea procesiune de purificare pe care o aveam în vedere împreună cu Ecclesia, către începutul primăverii.

Tot Marcus Minucius propuse - cu îndreptățire - să fie începută de urgență materializarea viziunii sale, pentru a li se putea spune celor mulți că, în fapt, în unele cazuri chipul sfântului imperator apăruse instantaneu pe pereții sacrelor bazilici, pictat nu de mână umană, ci angelică.

Asemenea locuri vor fi declarate consacrate, iar vizitarea lor şi rugăciunea în fața mirabilului portret de origine divină se vor face contra unei modeste sume pecuniare, totalul periodic fiind împărțit între punga Ecclesiei şi erariul imperial.

Ascultându-l atent pe măreţul episcop al Romei, eram efectiv inundat de fericire: eu, Sapiens Renatus, am fost cel ce a intuit minunata faţă ascunsă a acestui om şi amic. Ceea ce spunea era atât de frumos - şi de lucrativ în acelaşi timp - încât ca imperator, ca sfânt, ca tot ceea ce sunt, cuprindeam o inedită împlinire. Simţeam că, de data aceasta, trebuie să înalţ o rugăciune de mulţumire în oratoriu.

Momentul însă nu era consonant cu aşa ceva, căci timpul trecea fără parcimonie.

L-am convocat pe amicul Silvius Maximus împreună cu nobila-i consoartă Sobria Lilifera, cea dătătoare de soluţii echilibrate şi distinse precum numele-i şi meritatul cognomen.

Eram de faţă cei cu adevărat amici: eu cu Egregia, Marcus Minucius, Silvius cu Lilifera.

După ce a fost expus totul, pornind de la viziune şi terminând cu urgentarea pictării portretului (pe ascuns în unele locuri), distinsa Lilifera, pătrunzând dincolo de semnificaţiile imediate, propuse ca în bazilicile mari portretul să fie făcut din mozaic, având o mai pregnantă tentă a eternităţii, căci, în fond, e vorba deja de un sfânt. Soluţia ni se păru tuturor bine argumentată.

S-a mai pus problema locului în care să fie aşezată sacra imagine.

Silvius Maximus avea desigur soluţia optimă: pe un perete lateral, după intrare, în aşa fel încât credincioşii să dea cu ochii de ea, inevitabil, atât când pătrund cât şi când ies din bazilică.

Marcus Minucius îl completă amical pe Silvius, adăugând că şi din punctul lui de vedere soluţia apare ca amiabilă: credinciosul intră în bazilică cu sfântul chip al imperatorului, pe care nu-l uită cât timp e înăuntru, pentru ca apoi să iasă tot cu el, purtându-l deci în ochii minţii şi afară. Ştiindu-l Dreapta Lui pe pământ, credincioşii - prin aceasta - se vor gândi mereu la Dumnezeu, fără a uita însă cine Îl reprezintă.

Iar eu, în gând, i-am completat - desigur tot amical - şi pe Marcus, şi pe Silvius, zicându-mi că, de vreme ce pe El tot n-au cum să-L vadă vreodată, e bine ca şi la intrarea şi la ieşirea din bazilică creştinilor mei să li se fixeze temeinic în cap - şi pe calea ochilor - cine îi conduce aici pe pământ şi de cine să le fie teamă neîncetat.

Profitând de moment, l-am întrebat pe amicul episcop dacă nu s-ar cuveni să facem - alături de al meu - portretul Egregiei, de acum şi ea sfântă împărătească.

Marcus însă propuse să nu ne grăbim. Revelaţia va fi extinsă în timp.

Adică, voia să spună, pe măsură ce voi extinde eu dreptul de proprietate al Ecclesiei asupra colinei lui Vaticanus. (Într-adevăr, ştie să-şi apere inteligent interesele, cu ajutorul meu, desigur.)

Mărturisesc din nou un simţământ de împlinire. Ideea portretului sacru mi se pare la fel de bună ca şi aceea cu schimbarea numelui în momentul creştinării.

Cum să nu ai tot mai mulţi adepţi când printr-o simplă mutaţie onomastică îi faci pe oameni să creadă (sau să încerce să se prefacă) ceea ce nici tu nu crezi, că sunt absolviţi de toate nelegiuirile precedente, că sunt precum nou-născuţii.

Desigur, trebuie fie să fii tributar unei mari debilități mintale ca să subscrii sincer la așa ceva, fie - ca în cazul meu - să fii slujitorul providențial al rațiunii supreme care e Imperiul... Puterea, sau, în sfârşit, să fii un mare ticălos.

Mă întrebam nu demult ce s-ar întâmpla însă dacă şi în noua mea calitate - aceasta de sfânt imperator - în virtutea statutului meu şi pământean, aş acumula în timp noi erori (presupunere evident absurdă, căci El nu poate greşi, iar eu, încetul cu încetul, devin El), ajungând să mă ruşinez de mine însumi?

Răspunsul a venit firesc tot din divin inspirata-mi cugetare:

Aş convoca iarăşi un conciliu spre a le înfăţişa tuturor revelația avută în oratoriul imperial, după care, de bună seamă, mi-aş schimba numele simțind probabil fericirea sugarului împlinit.

X

ÎNSEMNARE DESPRE O PROCESIUNE

De comun acord cu distinsul episcop al Romei, sacratissimul Marcus Minucius, am decis ca în această primăvară să dăm o consistență deosebită sărbătorii pascale, marcând astfel Resurecția lui Iesus printr-o procesiune solemnă care să se imprime pentru mult timp în memoria vulgului credincios şi în general a tuturor, dar care să fie şi un semn luminos şi fierbinte că puterea Lui pe pământ o reprezintă Ecclesia avându-l în frunte pe veghetorul suprem, adică pe mine, Sfântul imperator Renatus.

Parcă totul a fost precugetat în mod divin spre a se potrivi cu intențiile mele. Sugestia-mi de a se alege o dată semnificativă a fost mirabil concretizată de Minucius.

În actul episcopal adresat Urbei şi lumii se arată că ziua în care Iesus a fost crucificat va fi una de maximă purificare, prin foc, încât pătimirile celor căzuți în păcat să fie pe măsura celor ale marelui Învățător şi astfel cei atinşi de flăcări să fie ajutați în strădania de a ajunge mai repede şi mai curați în împărăția Lui.

Erorile săvârşite de păcătoşii noştri nu trebuie să se mai vădească în momentul înfățişării la Judecata Lui. Tocmai de aceea Ecclesia şi supremul ei veghetor, în marea lor bunătate vigilentă, au datoria de a împlini curățirea acelora în drumul lor spre suprema fericire care e moartea dătătoare de înviere în lumea Lui, a celor drepți în eternitate.

Deplin înțelegător al sacrelor sale îndatoriri față de El - Cel Atotputernic, Cel Atoateştiutor -, sfântul imperator îi cheamă pe toți cei ce simt vreo necurăție în cugetul lor, să vină să se confeseze, spre a primi apoi flacăra pie a rugului.

(Așa suna mesajul prepascal al lui Minucius şi - aveam să constat în scurt timp - amicul meu ştia ce spune, sau scrie, chiar dacă pe moment reuşise să mă intrige.)

Procesiunea avea să se desfăşoare lângă Câmpul lui Mars, semnificând de data aceasta lupta victorioasă pentru purificarea sufletelor dusă de Ecclesie, în frunte cu Supremul Veghetor.

Când mă gândesc ce bâlci ordinar a ajuns justiția Romei de când le-am încredințat-o şi creştinilor, parcă nu-mi vine să cred. Şi totuşi vremurile sunt de asemenea natură încât nu se poate altfel.

Au ajuns să spurce jurisprudența noastră cu nişte aserțiuni demențiale, doar pentru a nu-şi contrazice absurdităţile zise dogmatice.

Îmi spunea recent amicul Iustus - cel îmbătrânit în dreptatea legilor vechi - că fusese aproape la un pas de lapidare în preajma Saturnaliilor creştine - sau Creațiunea, cum îi spun ei - când izbucni într-un râs sincer, auzind noua maximă - presupusă ca juridică de către nişte monahi cam urduroşi şi încuiați - conform căreia - râdeți, zeilor! - fecioarei însărcinate i se dă crezare.

Ce poți să mai spui? mă întrebă acelaşi Iustus. Tot el adăugă, cu o notă de tristețe, confirmându-mi că e ultimul nostru jurist adevărat:

„O voi repeta până la focul din urmă: când argumentul suprem e sacrul, încetează orice logică şi orice rațiune. Oricine poate fi învinuit de orice crimă."

Venerabilul Iustus avea perfectă dreptate, numai că tocmai dementul adus de el în discuție îmi era mie favorabil în păstrarea şi întărirea puterii în timpurile mai noi.

Minucius şi monahii săi (refularea sexuală a unora îi ducea la nişte perversități mentale aproape incredibile) studiind vechea legislație inventară un nou delict, cel de crimă de lezare a sacralității, oarecum asemănător formal şi nominal celui de crimă de lezare a maiestății. Diferă însă probatoriul, căci acum, fiind vorba de lucrarea diavolului, nu mai sunt necesare probe în adevăratul sens al cuvântului şi nici martori.

Vinovatul în sine, implicit păcătos, se constituie în probă şi martor. Dacă mai şi recunoaşte, atunci totul este perfect. Iar dacă nu, va fi ajutat să o facă spre uşurarea sa sufletească. Procedeul - ca să nu zic procesul - e într-adevăr uluitor. Ce poate fi mai simplu decât să judeci pe cineva, invocând ceea ce nu se vede.

Mi se pare uneori că inventarea şi implicarea diavolului reprezintă o realizare mai mare decât toată cartea iudeilor despre Dumnezeu sau fabulele pilduitoare ale lui Iesus.

În fond, dacă o fecioară poate fi însărcinată (până şi grecii, capabili de multe minuni, l-au pus pe Zeus al lor să nască prin țeastă şi nu prin ce nu avea) şi mai trebuie şi crezută, înseamnă că orice devine posibil.

De fapt, nu jocul minții e periculos, ci impunerea absurdităților lui.

Dar ce să mă mai mir, când neguțătorul meu de mirodenii, cu care conversez adesea plăcut după întoarcerea-i din țara inzilor (tare m-a încântat fabula despre măseaua canină a Învățătorului lor), îmi relata că îl ascultase la țărmul îndepărtatului Ganges pe un înțelept al locului care încerca din greu să demonstreze că acesta e fiul femeii sterpe.

Iată o problemă care nu mă frământă deloc tocmai datorită depărtării la care se află. Oricum, pe inzi nu intenționez să mi-i supun vreodată.

Să revin mai bine la fiii mei, cei căzuți în eroare.

Au fost aduşi la judecată întâi episcopii care au cârtit discret (dar fatal pentru ei) împotriva sanctificării Egregiei.

Procesul îi convenea şi lui Marcus Minucius de minune, pentru că erau tocmai cei ce refuzau să-i recunoască întâietatea printre toți ceilalți ierarhi.

Am convenit cu episcopul Romei să împărțim pe din două dificila lucrare: Ecclesia nu putea trimite pe nimeni la moarte, căci, prin Iesus, era dătătoarea vieții eterne în perspectiva căreia trebuia să judece. Dar, cum pentru a ajunge la nemurire era nevoie de eliminarea corpului, am stabilit ca actul condamnării (şi implicit al execuției) să-mi aparțină, ca unuia aşezat deasupra tuturor, dincolo chiar de sacralitatea terestră.

Neinspiraților episcopi li s-a adus la cunoştință, prin lectura unui monah (nu-mi plac, dar sunt utili) - erau zece (şi mai marii noştri le sacrificau zeilor al zecelea ou, pe cel mai mare, ei fiind însă toți la fel de mari, vor avea aceeaşi soartă) - că au devenit purtători ai diavolului astfel încât, orbiți de el, s-au făcut maliționi, respingând mesajul divin venit şi prin Marcus Minucius, întâiul dintre episcopi.

Diabolica cecitate i-a împiedicat să vadă cu ochii sufletului sacralitatea sfintei Egregia, aducând astfel supărarea lui Dumnezeu. Diavolul lucrează dolosiv, tocmai de aceea e necesar acest proces prin care se va decide purificarea lor, căzuți în erezia nerecunoştinței.

Focul va distruge carcera corpului, iar astfel sufletele lor vor fi libere, căci diavolul nu va rezista sfântului proces care i-a fost intentat. În calitate de ierarhi vor înțelege că li se oferă - prin grația Ecclesiei - calea cea mai sigură de a accede la El, curați, pregătiți spre a intra în marea oaste a nemuritorilor.

Eu îi crezusem mai inteligenți pe episcopii supraviețuitori în Pantheum.

Deşi din actul de acuzare era limpede că nu au nici o şansă (doară nu pregătisem cauza, împreună cu Minucius, ca să le probăm nevinovăția), unii încercară să vocifereze, negând că ar avea relații diabolice.

Li s-a atras atenția că totul se poate dovedi prin ei înşişi. Parcă îşi chemau tortura cu propria voce.

După ce s-au mai potolit, tribunalul a concluzionat că, de vreme ce nu au curaj să mintă, înseamnă că dincolo de adevărul clamat atât de ostentativ (încât s-ar putea să nu fie adevărat) se ascund lucruri mult mai grave. Procedeul elongației se dovedi benefic în provocarea confesiunii juridice. Deşi, în general, aveau încheieturi viguroase, după câteva pârâituri ale gleznelor şi umerilor, au recunoscut hidoasa legătură pe care o întrețineau cu diavolul, satisfăcându-i neagra lubricitate cu aceeaşi parte a corpului cu care luau loc în sacrul jilț episcopal.

Oribila apucătură a fost confirmată de secretarii lor aduşi ca martori, corpul delictului reprezentându-l pernița protuberantă pe care şi-o punea fiecare, de la o vreme, înainte de a se aşeza.

Dată fiind gravitatea celor consemnate, s-a decis, spre uşurarea drumului către focul

sacru, emascularea celor în cauză.

Sentința finală a fost cea firească: purificarea prin rug pentru a-i ajuta să ajungă pioşi în fața Lui. Dacă nu s-ar fi încăpățânat unii, totul ar fi decurs mai repede, dar, din păcate, cel căzut în eroare persistă în neînțelegere tocmai când i se vrea binele.

Deşi sufleteşte era o imensă povară, am convenit cu Marcus Minucius să continuăm în aceeaşi zi cu judecarea cauzei femeilor care o înfruntaseră pe Egregia în divina ei caritate. Îndatoririle mele ca sacru constructor al Cetății Lui nu permit ezitări sau oboseli.

Şi totuşi, de data aceasta mi-a fost mai greu.

Deşi mi-am depăşit demult umila condiție umană, brutalitatea față de frumosul feminin mă întristează şi mă revoltă în continuare. Iar libidinoşenia bărbaților neîmpliniți - cu atât mai mult.

Dar, cum puterea pură, spre care sunt chemat să tind, nu are nici o determinare, am trecut şi de acel nefericit moment care mi-a fost oferit tocmai în virtutea supremației mele.

Au fost aduse câteva zeci de persoane, fete şi femei. Deşi cam zdrențăroase unele dintre ele, toate erau frumoase, dar uşor tulburate.

Oare de ce nu s-au supus la momentul potrivit? Pe de altă parte, le şi înțelegeam: după o viață liberă, chiar libertină, acceptarea vieţuirii într-un aşezământ monahal apărea ca o debilitate monstruoasă.

Le regret sincer, dar procesiunea din săptămâna pascală trebuia să-mi evidențieze puterea şi nu compasiunea.

Cu aceeaşi durere am observat-o printre cele din față pe Lucia Pulcheria (dacă aranjam acum câțiva ani să fie ucisă discret, nu ajungeam aici şi nu trebuia să-mi exilez propriul şi unicul fiu, atât de imbecil încât niciodată nu-mi va ocupa locul).

Actul de acuzare era aproape identic cu cel prezentat episcopilor.

Acelaşi monah îl lectură, arătându-le că toate au lezat sacralitatea împărătesei tocmai atunci când caritatea ei se revărsa asupra lor prin voia divină. E limpede că numai prezența diavolului putea provoca aşa ceva.

Nevoind să fie miresele lui Iesus, şi-au trădat necurata legătură cu diavolul, atracția către acest blestemat mire al întunericului şi răului.

Şi mai grav era faptul că în ziua precedentă au refuzat toate să se confeseze monahilor trimişi prin carcere spre a le uşura sufletele oricum pierdute.

Lectura fu întreruptă intempestiv de vocea Luciei Pulcheria, care strigă spre a fi auzită de toți:

“Sunteți o adunătură de porci... iar scursoarea asta monahală care ne prezintă aşa-zisa acuzare a venit noaptea trecută la mine, pe furiş şi m-a pus să îngenunchez în fața lui, după care şi-a ridicat veşmântul punându-mi-l peste cap şi spunându-mi că mă va ajuta dacă îi încânt fluierul dintre picioare. Bineînțeles că i l-am scuipat, căci pute mai rău decât şuba sardă...”

După un moment de mutenie generală, şi celelalte începură să vocifereze confirmând

că o păţiseră cu confesorii cam la fel.

Eu mă uitam însă la turma de monahi aflaţi de faţă: aveau chipurile atât de contorsionate de o murdară libidinoşenie - amintindu-şi toţi de scabroasa neîmplinire nocturnă din carcerele acestor nenorocite - încât urmărindu-le mişcările mâinilor ascunse, îmi era evident că se masturbau aţintindu-şi ochii spre ele, cu o ferocitate dornică de a le vedea pe rug, dacă altfel nu reuşiseră.

Evident că Marcus Minucius, cu specifica-i autoritate, potoli zgomotele, după care fu invocat argumentul irefutabil: toate cele spuse de ele dovedesc în plus, dacă mai e nevoie, prezenţa diavolului, căci şi presupunând prin absurd că blasfemiile proferate aici ar fi adevărate, tot probă diabolică ar constitui pentru a deturna cugetarea sacrului tribunal.

Deci, dacă recunosc că i-au ademenit pe pioşii monahi cu chemări satanice, graţia divină îndeamnă judecătorii la clemenţă: nu vor arde de vii, ci vor fi strangulate în prealabil, spre a nu fi nevoite să-şi vadă pieirea neruşinatului corp.

S-au arătat mai înţelepte, mai demne decât episcopii şi mai realiste. Au strigat că nu recunosc nimic, după care au început să arunce în dreapta şi în stânga invective nu tocmai plăcute neîmplinitilor bărbaţi.

Urma să fie purificate după cei zece episcopi.

În fine, a venit în faţa tribunalului o pereche între două vârste, Vacerrosus şi Vacerrosa.

De cum şi-au deschis gurile, mi-am dat seama că sunt debili mintal (conform cu numele purtate), dar erau tocmai potriviţi pentru ceea ce dorea Marcus (am înţeles îndemnul din mesajul său prepascal): au îngenuncheat, fără să le-o ceară cineva, şi delirând şi-au exprimat fericirea de a-şi mărturisi înfiorătoarele păcate săvârşite.

Ambii făceau spume la gură, iar de la un moment dat nu se mai înţelegea nimic. El parcă grohăia, în timp ce ea şuiera; un spectacol dezgustător, dar necesar. Nu ştiu de unde i-au cules pioşii monahi, dar îmi trezeau impresia mizerabilei decăderi a lui Gaius şi Gaia.

După ce căzură în leşin, monahul judecător le cercetă balele, anunţând că începeau să se înverzească, semn incontestabil al unei respiraţii satanic inspirate.

Deşi cei doi apucaseră înainte să-şi mai exprime dorinţa de a fi răstigniţi, tribunalul respinse cererea ca necanonică în măsura în care Vacerrosa era femeie, deci nu putea beneficia de graţia crucii. Şi, oricum, crucificarea nu mai era demult punitivă, ci recompensatoare.

S-a decis purificarea lor alături de ceilalţi, cu sublinierea publică a faptului că ei vor ajunge primii în faţa Fiului divin, căci înşişi şi-au mărturisit această pie dorire.

.....

Pregătirile de la Câmpul lui Mars fuseseră cumplite deja înainte ca sacrul tribunal să-şi fi încheiat lucrările, încă o dovadă că sănătosul pragmatism roman supravieţuia, fiindu-i chiar util Ecclesiei.

Trupele vigiliei urbane îi mobilizaseră exemplar în primul rând pe locuitorii

periferiei, dar şi pe ceilalți, căci era bine să (mă) vadă cât mai mulți.

Cei mari veniseră în număr mulțumitor, semn pentru mine că nu mai aveau dubii legate de sacralitatea maiestății mele.

Zeci (chiar centurii - cred că fuseseră incluşi în numărătoare şi mârâitorii contra imaginii mele revelate precum şi o sumedenie de mărunți anonimi intrați în atenția Ecclesiei) de stâlpi țâşneau din mormanele de crengi uscate şi butuci, anunțând un magnific spectacol purificator, atât pentru cei ce-şi mărturisiseră păcatele, cât şi pentru cei care, privindu-l, urmau să o facă în viitor, căci acesta e doar începutul.

La urcarea pe tribună (aveam o față tristă şi îngândurată, apăsată de oneroasa răspundere paternă a condamnării propriilor fii şi fiice), poporul începu să se roage cu voce ridicată, pentru uşurarea sufletească a sfântului imperator. Au fost instruiți prin intermediul monahilor să nu mă aclame (e drept că mă şi plictiseau deja cu aceleaşi urări), căci eram pradă celei mai adânci dureri sufleteşti resimțite vreodată de un părinte.

Condamnații erau deja legați.

Marcus Minucius nu le putu ierta episcopilor săi nesupunerea, astfel încât, pentru ca umilința finală să fie desăvârşită, ordonă ca la picioarele fiecăruia să-i fie aşezate pe crengi propriile testicule.

Spectacolul îmi cam depăşea imperiala imaginație, dar în planul puterii era desăvârşit.

Femeile îmi trezeau şi acum compasiunea, dar inutil şi pentru ele, şi pentru mine.

Perechea degenerată exulta sinistru. Chipurile lor vădeau fericirea dementului împlinit în momentul în care constată că nu trebuie să-şi cresteze propriul corp, căci măcelarul a apărut la momentul potrivit.

După rugăciune a fost aprins imensul rug, în timp ce un cor de castrați înălța mulțumiri Tatălui Celest şi celui terestru, adică mie, pentru bunătatea de a-i fi trimis pe cei ce sfârâiau deja, către viața eternă. Oricât de tare behăiau angelicii scopiți, urletele celor înflăcărați se auzeau tot mai tare, iar mirosul de friptură umană devenea din ce în ce mai dominant, contrastând cu ideea de purificare.

Poporul era mut de tot, un infante perfect, cum se şi cuvenea să fie.

Totul funcționa însă impecabil; fuseseră aprinse mari cantități de tămâie pe talgere imense, astfel că putoarea dulceagă începu să facă loc aromei sacre, semn al înfrângerii definitive a nimicniciei corpului.

Părea că întregul Câmp al lui Mars e o torță divină.

Sentimentul purificării principiale devenea tot mai convingător. Nu puteam să nu mă gândesc în acele înălțătoare momente, la măreția focului primordial cugetat de greci - iar dacă tot ajunsesem cu gândul la ei - şi la cât de inefabil ar fi fost totul dacă în mijloc s-ar fi aflat şi stâlpul lui Philippus, perfidul episcop din Constantinopolis.

XI

ÎNSEMNĂRI DIN

VIAȚA SFÂNTULUI RENATUS

Deşi, în mod normal, ar trebui demult să mă aflu dincolo de fericiri şi amărăciuni (în manifestările publice îmi şi reuşeşte de minune), există momente - intime desigur - în care mă mai las copleşit de câte o plăcere (nu mă gândesc acum la cele venusiace, cu totul fireşti şi necesare), dar asta nu se cade să o ştie nimeni în afară de El, căci cine altcineva mi le poate trimite.

Oare astfel vrea să mă verifice dacă am ajuns să cuprind puterea pură?

Încă nu am răspunsul, încă sunt prea mulți în jurul meu, încă nu sunt toți pătrunşi cumplit de sacralitatea mea, încă nu mă înconjoară destulă puritate, iar rugurile sunt totuşi întâmplătoare sau doar ocazionate.

Tribunalul - inițiat împreună cu Marcus Minucius - judecă uneori ca o adunătură de babe perverse, fără o continuitate demnă de vigilența puterii. Aşa-zisa nevoință a membrilor lui se manifestă mai curând prin morbidă refulare, exact în direcția cea mai eronată, astfel încât nici nu ar trebui să mă mire imbecilitățile pe care le debitează monahii cuprinşi prea adesea de delirul neîmplinirii.

În loc să se prăbuşească unii pe dalele locului de judecată, intrând în spasmele colicilor mintale (de parcă în ei ar fi diavolul), mai bine ar împlini - fie şi pe ascuns - toate nevoile corpului, spre a judeca mai aspru şi fără încetare tot mai numeroasele cauze referitoare la crima de lezare a sacralității.

Îi voi purifica pe toți debilii care au impresia că îmi fac pe plac fiind la fel de încuiați la corp, precum sunt la minte.

Nu am nevoie de indivizi prinşi de orele rugăciunilor, gândindu-se între timp la plăcerile ce le sunt refuzate de propria lor debilitate, ci de oameni integri, capabili să aprindă rugul purificării la oricare vigilie din noapte, căci, cugetând la necesara continuitate, am ajuns la concluzia că aşa cum mai marii noştri vegheau la nestingerea altarului Vestei, tot astfel eu va trebui să inițiez neîntreruptul rug al purificării.

Focul va arde zi şi noapte - păzit de cei ce-mi înțeleg lucrarea întru mare pietate -, gata oricând spre a-l învălui pe fericitul pornit spre Eternitatea Lui.

Am observat că nu tuturor le place moartea publică, iar pe de altă parte prea multe procesiuni ar putea crea un sentiment de obişnuință tributară nedoritei uzări a pudorii, în general.

Existența unui rug, înflăcărat în permanență, chiar lângă locul judecății (sau, mai curând, în imediata lui apropiere) ar crea intimitatea dorită de unii în momentul ultim, adică al trecerii în viața eternă.

Cei neînsemnați îşi pot încheia mărunta viață terestră precum şi-au trăit-o, în timp ce aceia care s-au arătat prea mult în public, extrovertindu-şi erorile, vor avea ocazia, unică

prin caracterul ei final, de a fi doar cu propriul sine, față în față, în clipa supremă.

Iată cât sunt încă totuşi de uman în tot ceea ce cuget şi asta de bună seamă ca un reflex al permanentei griji față de subiecții mei, de Imperiu. Poate tocmai de aceea acum, când am luat stilul în mână pentru a face câteva plăcute însemnări, am ajuns din nou la marile griji ce apasă pe sacrii mei umeri: puritatea Ecclesiei, puritatea credincioşilor, toate acestea pe mine mă privesc, căci la rândul meu sunt văzut de El (tot mai mult încep să cred asta). Şi totuşi…

Prin purtarea de grijă a amicului Marcus Minucius, un tânăr şi însufleţit presbiter, pe nume Septimius Plasticus Sacrator, a redactat recent, cu deosebită pricepere, un ales volum intitulat *Viața Sfântului Renatus,* care mi-a fost remis chiar în săptămâna postpascală.

Minucius mi-a explicat că mirabila scriere va fi păstrată până după moartea mea - calculată de un anume Dionysius, pentru finalul celui de al optsprezecelea lustru, deci mulțumitor - în tabulariul episcopal, pentru ca apoi cei ce vor fi atunci să o dea la vedere ca pe o probă papyrină a sacralității mele.

Am lecturat *Viața Sfântului Renatus* într-o singură noapte de trei ori şi tot nu m-am putut sătura de frumusețea imaginii mele.

De pe acum mă întreb cutremurându-mă cum am putut fi atât de bun, cum voi putea fi atât de bun pe cât îmi solicită această sacră scriere, pe viitor? Şi astfel această mare plăcere a lecturării propriei mele existențe se transformă într-o imensitate oneroasă, obligându-mă ca încă multe zeci de ani să fiu cel puțin la fel de bun ca şi până acum.

De data aceasta cred sincer că e o dumnezeiască punere la încercare a spiritului meu sfânt şi a corpului meu.

Oare voi reuşi prin puritatea puterii să mă înalț la solicitările sacrei mele biografii?

Cu siguranță am fost şi voi fi afirmativ, chiar şi atunci când multora li s-a părut - în mod eronat - că aş nega.

E atât de paradoxal ca la cumpăna vieții să-ți lecturezi deja sublima biografie, pe care apoi doar viitorimea o va avea, uluită de sacra-ți bunătate, ba chiar invidioasă, pe undeva, că nu a trăit acele timpuri de minunată purificare şi înălțare a Cetății lui Dumnezeu.

Cu acordul autorului - i-am sugerat lui Minucius să şi-l facă secretar, e un plăsmuitor fără egal al sacrului - îmi voi extrage chiar acum câteva nobile fragmente din distinsu-i volum.

În primul rând, introducerea este magnifică şi merită consemnată:

Eu, umilul serv al sacrei Ecclesii, Septimius Plasticus Sacrator, aflat în profunzimile rugăciunii - sărbătoarea fiind cea a Creațiunii, a Naşterii lui Iesus -, am auzit o voce venind de undeva, din infinituri celeste, ce mi s-a adresat astfel:

“Prezbitere Septimius, îmi place rugăciunea ta la Naşterea Fiului Meu şi spre mai marea Mea glorie, dar stilul tău atât de sacru inspirat îmi e dator. S-a înfățişat la Mine, după o imensă lucrare de purificare a lumii şi înălțare a Cetății Mele pe pământ, Sfântul

vostru împărat şi purtătorul de sacrament atlet al meu, Renatus.

M-a durut venirea lui, căci e ca şi cum braţul Meu drept s-ar fi sfârşit pe pământ. Pe de altă parte, îl văd îmbătrânit de ani şi slăbit de câtă bunătate a revărsat asupra lumii, în aproape un secol de viaţă terestră.

Va sta de acum în linişte între Mine şi Fiul Meu.

Dar Renatus e trist, iar pentru aceasta am să te cert, Septimius Plasticus, căci întreb, după ce s-a stins Dreapta-Mi pe pământ, nu merită oare trecuta-i viaţă o scriere măiestrită de cel pe care atât l-a ajutat, pentru ca toţi cei deveniţi prin graţia ei mai buni, mai puri, să nu uite de ea...?“

În singurătatea oratoriului simţeam parcă justeţea paternă a reproşului divin. Pe măsură ce scriam ziua, în timpul rugăciunilor nocturne auzeam aceeaşi voce a Tatălui spunându-mi:

“Faci bine, Septimius, faci bine, iar Renatus te veghează cu sacra-i putere, căci îi eşti tot mai plăcut.”

Mărturisesc încă o dată că acest fragment m-a dus în pragul extazului, deşi mai sunt câteva pe care merită să le notez. Sincer să fiu, la început m-a cam mirat ideea amicului meu episcop, în sensul că tânărul presbiter Plasticus nu mi-a cerut nici un amănunt despre viaţa mea, pentru ca apoi să apară cu volumul gata scris.

Dar acum înţeleg: e atâta sacralitate în această scriere, încât datele terestre nu au nici o importanţă pentru prezent, iar pentru viitor nici atât.

Notez în continuare frumosul capitol despre naşterea mea. E clar că distinsul Plasticus a cam furat din ecloga divinului Vergilius, dar a făcut-o atât de elegant şi util, încât nu i se poate reproşa nimic (poate că dacă o făcea şi în versuri, era mai aproape de sacralitatea mea, dar e doar o observaţie intimă, de ordin estetic):

Venind şi vârsta din urmă a profeţiei, prindea din nou fiinţă a secolelor mare înşiruire. Se întorcea Fecioara şi stăpânirea Lui.

Din înaltul cer, noul urmaş era lăsat să se coboare. Copilului ce stătea chiar să se nască, celui ce avea să încheie veacul de fier, spre a înălţa neamul Lui, aceluia virtuoasa Fecioară îi era ocrotitoare, căci stăpânea din nou al ei Fiu.

Chiar tatălui i-au spus creştinii adoratori că micuţul va deveni podoaba secolului ce începe, şi lunile măreţe vor merge înainte, chiar el fiind conducător.

Iar de vor rămâne urme ale nelegiuirii noastre, neputincioase, vor elibera pământul de eterna-ngrozire.

El va primi a sfinţilor viaţă părându-le acelora a fi însuşi de-al lor, şi lumea-ntreagă o va stăpâni prin părinteşti virtuţi.

Vor fi însă şi noi războaie, în faţa Cetăţii Lui va sta vreun nou rătăcitor, dar pe el nu-l va învinge nimeni.

Sunt atât de impresionat... deşi, totuşi... prea seamănă cu Maro. Pe de altă parte nu are rost să-mi stric plăcerea momentului: se potriveşte minunat, iar creştinii cei mulţi, cărora

le va fi lecturată mirabila-mi viață, nu ştiu să-şi parcurgă cu ochii nici Sacra Evanghelie, dară-mi-te divinele Bucolice, spre a sesiza sacrul plagiat.

Neapărat îmi notez fragmentul despre mine, cel dinainte de a deveni creştin, pentru că este admirabil construit:

Deja în al doilea lustru al vieții, micuțul Sapiens îşi adeveri chemarea divină. Rostea sentințe asemenea lui Iesus, mai presus de înțelegerea celor din preajma sa şi prezicea venirea unor timpuri în care purificarea îi va apropia pe oameni de sacralitate.

Chiar dacă încă nu ştia cu totul, Sapiens viețuia deja întru grația divină. Celor ce îi ascultau cuvintele înțelepte, le dăruia (aproape) totul, iar pe cei care îl luau în derâdere îi consilia, cu mirabilă maturitate, să cugete mai adânc la cele spuse de el şi la viitorul lor.

Fără să fi auzit încă vocea Fiului Celest, dar fiind el însuşi coborât din cer, îşi revărsa razele bunătății - puerile încă - asupra tuturor celor ce erau cu el.

Pe ceilalți îi deplângea în mare durere, căci nefiind de partea lui în nevinovatele jocuri, nu-i puteau fi decât împotrivă.

Ajuns la vârsta bărbăției, Sapiens deveni Sfântul Renatus, după o îndelungată noapte a luptei, repetându-se în fapt măreț îndumnezeita încercare a lui Iacobus.

Nu ştiu exact la ce se referă comparația din urmă, dar încerc să cred că vizează ceva magnific precum conciliul.

În fine, am mai selectat un capitol pe care îl rețin, pentru că explică subtil îmbinarea dintre bunătatea sacră şi viața-mi copleşită de-a dreptul de binefaceri şi ani mulți:

Ajuns la o etate venerabilă, Sfântul Renatus cugeta la tot ceea ce făcuse până atunci în calitate de curator al Tatălui Celest, pe pământ, ca Dreaptă a Sa, ca Suprem Veghetor al Ecclesiei şi divin inspirat constructor al Său.

Era fericit că reuşise să înalțe o Cetate (cât un imperiu) a purității supreme, în care toți locuitorii ajunseseră prin el la conştiința grației divine: se muncea în pregnantă tăcere şi exultau rugăciunile într-o nemăsurată zburdălnicie, spre mai marea glorie a lui Dumnezeu şi a vicarului său terestru.

Era mulțumit şi pentru că - deşi cu greu - fusese în stare ca, în loc de aspre pedepse, să le ofere viața eternă celor ce nu au înțeles lucrarea lui, adeverind astfel că eroarea poate aduce după sine nebănuite recompense din partea conducătorului dumnezeieşte inspirat.

Simțindu-se deci împlinit în fericirea lucrării sale, Sfântul Renatus îşi înfrânse timiditatea şi umilința - atât de specifice marilor bărbați întru sacralitate - şi i se adresă Lui:

"Dumnezeul meu, am ostenit întru măreața construcție şi tot nu ştiu dacă sunt bun.

Ți-am trimis atâtea suflete curate, dar nu ştiu dacă e de ajuns.

Te implor, poartă-ți ochii peste tot ce am făcut şi, dacă îți este pe plac, cheamă-mă la Tine spre eterna-mi liniştire".

Dar Tatăl Atoateştiutor - singur cunoscător al planului divin, - îi răspunse Sfântului:

“Renatus, atlet al cugetării Mele, deşi pe cei mai buni îi chem la dreapta Mea, va trebui să-ţi înfrânezi rugăciunea. Cu toate că îmi e tare plăcut tot ce ai făptuit spre mai marea-Mi glorie, tu eşti atât de bun, încât în nemăsurata-Mi dărnicie - chiar dacă te doresc alături, spre binele ordinii cereşti - am cugetat că încă nu-i pot lipsi pe oameni de caritatea lucrării tale.

Rămâi deci încă, spre a fi glorificat de semenii tăi întru corp, căci spiritul tău vieţuieşte demult întru graţia celestă.

Roagă-te şi trudeşte, Renatus, şi vei fi mai iubit pe pământ şi mai aşteptat în ceruri”.

Nu am cuvinte pentru acest Septimius Plasticus Sacrator. E prea tânăr însă, aşa că, dacă îmi supravieţuieşte, s-ar putea să-i facă Ecclesiei surprize neplăcute, iar eu trebuie să mă gândesc la soarta ei şi în posteritatea mea. Septimius va fi trimis în mod necesar către viaţa eternă. Îi va ţine loc magnifica scriere.

Mai am într-adevăr multe de făcut spre perfecţiunea Cetăţii Lui.

.....

Sunt mulţumit că am depăşit toate măruntele simţăminte umane. Ca amant al lumii cu care nu am murit însă odată, am devenit un Lar neutru, impersonal şi singuratic, în fond un conducător perfect.

Un singur aspect mă mai deranjează în drumul meu către puritatea puterii: nemăsurata-mi plăcere în a scrie aceste însemnări.

În rest, EU NU (MAI) CRED (ÎN) NIMIC.

XII

VISUL SFÂNTULUI RENATUS

(ÎNSEMNARE APOCRIFĂ)

După măreaţa purificare pascală, am revenit împlinit în singurătatea oratoriului imperial.

M-am întins pe pardoseala de marmoră şi am închis ochii. Aveam certitudinea că sunt tot mai aproape de puritatea pentru care mă străduiesc atât de mult.

Nu mai simţeam nimic lăuntric, dar vedeam mai clar ca oricând.

Lumina creştea tot mai mult, ajungând la strălucire. Deodată mi s-a arătat EL, Cel pe care îl luasem drept cauză supremă în tot ce am făcut. Era parcă mai bătrân decât mi L-aş fi imaginat eu şi vădit nemulţumit.

M-a întrebat doar atât:

“Renatus, câți vei mai trimite la moarte şi până când?”

Iar eu I-am răspuns:

“Mulți, Dumnezeul meu, tare mulți... până vom rămâne doar noi doi, iar atunci vom vedea: Care pe Care...?”

PRECUM PE PĂMÂNT,

AŞA ŞI ÎN CERURI

I.

ULTIMA ORĂ DIN VIAȚA SFÂNTULUI IMPERATOR SAPIENS RENATUS

Constipația reprezenta, în recentele decade, dominanta metabolismului imperial, în ciuda faptului că Sapiens Renatus, ajuns la al nouăzeci şi treilea an din sacra sa existență, încercase toate metodele naturiste de echilibrare viscerală.

Nu fusese omis nici lichidatorul ulei de ricin (inutil însă, de data aceasta), după cum laxativele cele mai eficiente (rupătoare de intestine, în cazul muritorilor ordinari) nu deschiseseră calea firească pentru reziduurile indispusului tract digestiv.

Apoi, neîncrederea-i în specialişti creştea de la o zi la alta, iar suspiciunile - vizând o conjurație împotriva sfântului împărat - în acelaşi ritm.

Culmea fusese atinsă nu demult, în săptămâna prepascală, când, realmente intimidați

(de amenințările Sfintei Împărătese Egregia, mai curând), dar şi scandalizaţi de inexplicabila statornicie a îmbătrânitului colon imperial, medicii conclavului galenic deciseră, cu o largă majoritate, utilizarea clystirului.

Sacrul pacient refuză însă intempestiv procedeul, cu o încăpățânare specifică senilității avansate (după cum credeau cei din jurul său).

În fapt, Sapiens Renatus îşi amintise instantaneu de nenumăratele-i acțiuni punitive îndreptate, de-a lungul timpului, motivat sau nu, împotriva celor acuzați de practicarea dosniciei şi i se părea oribil ca acum, ajuns la o etate aproape divină, să (de)cadă brusc pe mâinile unor măcelari (aparent) binevoitori. Îi reveneau în memorie mai ales episcopii răzvrătiți, cu decenii în urmă şi executați într-o magnifică procesiune, pentru (presupuse) diabolice legături probate prin protuberantele pernițe de pe jilțurile sacre.

Nici împărăteasa-i de o viață nu reuşi să-l convingă de posibilul efect benign al purgării mecanice, astfel că toată lumea se retrase cu un sentiment de adâncă frustrare (adică: profesională pentru medici, conjugală pentru Egregia).

Acestea şi altele îi treceau prin minte sfântului Sapiens Renatus tocmai în ziua jovială (ce preceda Vinerea Mare - cum numeau de acum romanii - ziua frumoasei Venus), în timp ce se îndrepta către latrina imperială, decis să le demonstreze tuturor că voința divinului conducător depăşeşte numărul anilor şi preceptele medicale (oricum) îndoielnice.

Ajuns la locul dedicat supremei intimități metabolice, Sapiens Renatus avu o revelație uluitoare: cât de nefirească este totuşi lumea…

Aceeaşi materie ce alcătuieşte aşezământul însingurării, în care se află acum, dă viață mută frumuseții, căci brațele celor mai sublime statui sunt marmoree, Roma însăşi lăsată de sacrul Părinte Augustus este (cât a mai rămas) din marmură, pentru ca, iată - infimă josnicie umană - latrina să fie şi ea marmoree. Ca într-o străfulgerare, parcurgea parcă iarăşi încântat epistola curatorului librar din Ephesus, despre năprasnica moarte a lui Philo Cadaverina, lamentabil înghițit în somn de cloaca vespasianei din acelaşi nobil material. Abia acum îşi dădu seama că demult ar fi fost necesar un edict imperial prohibitiv, referitor la materialele de construcție.

Marmura (ca şi purpura) să fie doar pentru cei însemnați cu sacralitate, deci pentru el, sacrul imperator Sapiens Renatus şi, eventual, pentru unii ierarhi ai Ecclesiei.

Dar nu se lăsă furat de meditația - în fond - inutilă.

Totul se derulă cu velocitatea pietrei rostogolite.

În momentul în care încercă din răsputeri o laxare, simți o durere inefabilă în piept şi parcă toate se întunecau într-un vârtej care-l cuprindea sufocându-l scurt şi fără scăpare. Îi era limpede că acesta e finalul sacrei căi imperiale.

Cordul lui - atât de fidel - îşi făcuse exemplar datoria, oricum superior viscerelor digestive. Credea chiar că totul ar fi în regulă, dacă nu s-ar afla într-un loc penibil şi dacă nu ar simți sinistra durere. În câteva clipe i se învălmăşiră o sumedenie de senzații şi imagini: conştient unde se află, îl vedea parcă pe acelaşi obsedant Cadaverina glisând în

cloacă, dar el, Sapiens, avea încă puterea să-şi spună că, oricum, una e să mori *în* şi alta *pe*. În acelaşi timp îi apăru o figură, cunoscută parcă din galeria busturilor imperiale; după cum îl dojenea, era cert larul divinului Vespasianus, căci îi spunea cu necruțare:

“Ridică-te, Sapiens, un împărat trebuie să moară în picioare!”

Totodată îi trecu prin minte că e livresc până şi în moarte, că…

O contracție generală puse capăt celor câteva frânturi lungi cât viața.

Sapiens Renatus nu reuşise să moară vertical, dar asta oricum nu avea importanță. Ședea chircit şi nemişcat, sprijinindu-se cu umărul stâng de zidul din marmura a cărei revelație o avusese cu puțin timp înainte.

La numărul de ani, pe care-i parcursese, moartea-i nu putea fi nici glorioasă, nici măreață, ci pur şi *simplă*.

După mai multe ore de cercetări prin încăperile imperiale, corpul lui Sapiens Renatus fu identificat de către horticultorul palatinal, (re)cunoscut pentru finețea simțului său olfactiv.

Împărăteasa, deplin lucidă, statuă faptul că Sfântul Imperator Sapiens Renatus nu s-a stins încă, deşi nu mai suflă. Un conducător nu poate muri şezând în incinta latrinală, fie ea chiar imperială.

Cadavrul fu purtat de doi medici până în oratoriu. Egregia îl chemă pe mutul de la fosta carceră a lui Mamers, care, cu dexteritatea specifică menirii lui, descrâncenă brațele imperiale, întinzându-le precum într-o extatică invocație către Atotputernicul. De data aceasta, Sapiens Renatus zăcea în fața altarului, în genunchi, cu fruntea pe pardoseală şi brațele îndreptate, cu dosul cam ridicat, dar mai mult nu se putea face, căci moartea îşi are rigoarea ei ireversibilă.

……..

Sfântul Imperator Sapiens Renatus a expiat deci în Vinerea Marea, în oratoriul imperial, rostind sacra rugăciune *Către ora a treia* a sfințitului episcop Ambrosius al Mediolanului.

II.

EXCERPTE DIN MIRABILA SCRIERE

VIAȚA SFÂNTULUI RENATUS

DIVIN (PRE)CUGETATĂ DE

SEPTIMIUS PLASTICUS SACRATOR

CAPITOLUL IC

ULTIMA ORĂ DIN VIAȚA TERESTRĂ

A SFÂNTULUI RENATUS PIATOR

S-a stins lumina lumii.

Atletul lui Christus şi al Atotputernicului şi-a încheiat dumnezeiesc inspirata alergare.

Sacrul constructor al planului divin a aşezat ultima cărămidă a Cetății Lui.

Dreapta Tatălui pe pământ ne-a arătat pentru totdeauna Calea Împărătească.

Creatorul Atotputernic trimisese deja un semn divin, premonitoriu, pentru ca imensa durere să nu-i copleşească instantaneu pe subiecții Sfântului Imperator.

În prima zi din Săptămâna Mare, a Pătimirilor lui Iesus, pe la ora a treia, după alții - mai de încredere - la ora a şasea (oricum, într-una din cele sacre) s-a arătat pe cerul Romei un imens triunghi în care se zărea un ochi. Nu putea fi decât al Lui, căci privea inefabil. Tocmai când imaginea se vădea mai limpede, un nemaiauzit tunet zgudui axa lumii şi clădirile semeței Rome. Toți cei aflați în loc deschis au putut vedea dumnezeiasca minune din înaltul Urbei, fără a o înțelege însă şi în adâncurile ei: o lacrimă strălucitoare căzu din ochiul Lui, săpând lacunar în malul gălbuiului Tiber, după care, scurgându-se, plecă împreună cu valurile fluviului către deschisa Ostie.

Sfântul Împărat Renatus nu mai îngurgitase nimic de mai bine de o decadă, pregătindu-se de ceremoniile pascale. Prin nevoința-i extremă, de mult era considerat de către romani - precum de toți cetățenii Imperiului - ca adevăratul purtător al purității divine.

A fost şi motivul pentru care, la propunerea Sfintei Împărătese Egregia, dar şi a Colegiului Episcopal, în cadrul unei ceremonii - în incinta Bazilicii Tuturor Sfinților (acolo unde cu decenii în urmă, într-un gest de supremă înțelepciune şi bunătate divin inspirată, purificase rândurile necurate ale ierarhilor) - i se conferi sacratorul cognomen de Piator.

Participanți de încredere au relatat că în momentul atribuirii cognominale, deşi corul castraților se întrecea pe sine, acesta fu acoperit cu totul de nişte sonorități venite din imensul luminator al cupolei. Cunoscătorii au idendificat pe loc originea angelică a vocilor, confirmată şi augmentată de sunetele unor buccinatori nepământeni.

Momentul culminant a fost cel în care - spun martorii - peste capul divin al lui Sapiens Renatus Piator trecu un porumbel alb, intrat prin acelaşi luminator al basilicii. Episcopii identificară, de îndată, mesajul aprobator al Sfântului Spirit.

Tot atunci însă se născu şi o blasfemie care circulă o vreme, mai cu seamă printre

neştiutorii păgâni, ca o pildă a maliţiozităţii lor. Iar aceasta nu putea veni decât de la un participant direct la măreaţa ceremonie, semn că, aşa cum ar spune sibilinicul Vergilius, se mai manifestă urme ale vechii necredinţe. Blasfemiatorul afirmase, pe la colţuri, că un porumbel oarecare, pătat, zburase peste Renatus, în cel mai solemn moment, deşertându-şi maţele peste sacrul cap imperial şi umerii de divin constructor.

Desigur că lucrurile nu puteau fi astfel.

Sfântul Renatus Piator se ruga efectiv zi şi noapte în oratoriul imperial, cerându-i Atotputernicului să-l cheme la El - precum pe Fiul - în Vinerea Mare.

Sfânta Tradiţie a păstrat şi trimis spre posteritate minunatul dialog secvent:

Renatus : “Atotputernicule Tată Celest, eu, Sapiens Renatus Piator, îndeplinind aici pe pământ divin cugetata-Ţi Cetate şi aflându-mă în etatea pe care ai considerat plăcut să mi-o dai spre binele oamenilor călăuziţi pe calea Ta, îmi mărturisesc neputinţa. Iar pentru că sunt dator cu o moarte, Suprem Părinte, mă rog Ţie, cheamă-mă la Tine, cât mai curând…

Atotputernicul: “Renatus Piator, atlet preaplăcut Mie, nesăbuinţa ta umană te-a îndemnat odinioară să-Mi ceri venirea-ţi în imediata-Mi apropiere. Erai, pe atunci, în puteri, iar curăţia pe care ai îndeplinit-o mai apoi, spre mai marea-Mi glorie, a fost semn al divinei Mele înţelepciuni.

Acum însă, văzând Eu întreaga-ţi lucrare, voi cugeta să-ţi împlinesc rugăciunea. Dar - mă întreb - se cuvine să vii la Mine, în ziua Fiului Meu? Nu e prea mult?

Nu te sumeţeşti oare, Renatus, în chiar încununarea lucrării?

Renatus: “Dumnezeul Meu, Cugetător Ubiqu, în smerenia mea de bătrân ajuns la neputinţă, mă gândeam doar că durerea-Ţi ce an de an reînvie în aceleaşi şapte zile - zguduitoare fiind în a cincea - aş putea să o mângâi venindu-Ţi în apropiere…

Atotputernicul: “Roagă-te, Renatus Piator, roagă-te, căci planul Meu te cuprinde - în desfăşurarea-i pe mai departe - şi în lumea eternităţii.

În dorita zi de Vineri a Săptămânii Pătimirilor lui Iesus, Sfântul Imperator Sapiens Renatus Piator rostea - divin inspirat fiind - în oratoriul imperial *Imnul pascal către ora a treia* (după unii a şasea) al Sfinţitului Episcop Ambrosius din Mediolanum.

Sfârşitul se arătă mirabil, căci ultimele cuvinte ale imnului ambrozian s-au însemnat în pavimentul purpuriu al oratoriului, ca un şuvoi ieşit din sacrul rost, pentru ca omenirea - în cutremurarea ei - să afle cum pleacă un Sfânt.

La fel de mirabil, văzutele cuvinte s-au făcut fum a doua zi.

…….

Colegiul episcopal fu convocat de îndată. Ierarhii au intuit şi în aceasta o minune, căci ce altceva putea să fie miraculoasa coincidenţă: Sfântul Renatus Piator se îndrepta către Tatăl Omnipotent tocmai în Vinerea Lui, când ei se aflau cu toţii în Sacra Cetate a Romei, pe colina Vaticană.

Colegiul rosti întâi o grandioasă rugăciune întru înălţarea la Atotputernicul a divinului spirit al lui Renatus Piator, după care fu decretat doliul imperial de patruzeci de

zile.

(interpolare medievală)

Bătrâna împărătească stătea retrasă în sine. Doar ea ştia cât de mult îl iubise pe Sapiens.

Îşi aminti de unicul periplu întreprins de una singură, cel în Egipt, şi începu să plângă. El îi trimisese epistolă chiar şi la Alexandria.

Îi veni apoi în minte cum hotărâse el, împăratul Sapiens Renatus, să o sanctifice, contrar tuturor uzanțelor (nenăscute în fond, până atunci), iar aceasta tot din adâncă iubire pentru ea.

Împărăteasa plângea şi rememora. Nu avea de unde să ştie că amintirile o vor mai însoți ani buni, că va mai conversa în cuget cu Sapiens, punând la cale numeroase isprăvi imaginare, ticăloase, dar izvorâte din aceeaşi iubire, până când, trecută deja de pragul centenar al vieții, îl va ruga şi ea pe Cel Atoatecuprinzător să o ducă alături de fosta-I Dreaptă pe pământ.

……

CAPITOLUL C

Colegiul, îm marea-i înțelepciune, constată imensa pierdere suferită de umanitate şi univers, prin plecarea lui Renatus Piator la Cele de Sus şi statuă ca perenitatea terestră a marelui defunct să fie asigurată prin păstrarea unor părți ale divinului său trup. Marile bazilici ale peninsulei - dar şi din Imperiu - aveau de mult pregătite strălucitoare relicvarii.

Lucrarea Sfântului Împărat Sapiens Renatus Piator a fost atât de magnifică în plinătatea ei, încât corpul lui era deja purtător al sacralității în toate membrele şi viscerele sale.

S-a decis, de comun acord cu conclavul galenic, ca, tot astfel precum creştea pâinea Domnului frântă în mâinile învățăceilor (conform doctrinei ilustrului hipponens), tot astfel sacratissimul corp al celui ce purificase de-a lungul vieții, spre mai marea glorie a lui Dumnezeu, să fie împărțit celor pe care îi condusese prin atâta paternă bunătate, diriguindu-i cu toiagul Bunului Păstor.

Complexitatea sacralității lui Renatus Piator părea să pună la încercare perspicacitatea episcopilor şi a medicilor. S-au născut profunde interogații:

Există oare o ierarhie a viscerelor şi membrelor divinului cadavru?

Cu ce să înceapă sacra risipire către relicvariile ce-şi aşteaptă sfințitul conținut?

Oare inima să fie mai importantă în planul piei moşteniri renatiene decât rărunchii sau ficatul?

Oare măselele - chiar purtătoare de carii - să nu fie atât de relevante precum limba de care se atingeau sau falangele degetelor?

Iată o înşiruire de magnifice dileme cărora sacrul Colegiu Episcopal le răspunse în aceeaşi zi, printr-o cumpănită consultare cu conducătorii conclavului galenic. Mirabila rezoluție suna astfel:

Sacralitatea lui Sapiens Renatus Piator era atât de cuprinzătoare, încât devenea o blasfemie posibila ierarhizare a viitoarelor relicve. Corpul lui Renatus Piator este - în totul său - expresia materială a Sacralității Unitare, iar cine contestă acest lucru se face vinovat de crimă de lezare a Acesteia.

Sacrul colegiu statuă, spre mai marea glorie a Sfântului Atlet al lui Dumnezeu, că aceeaşi lumină o răspândeşte nara stângă a lui Renatus Piator, precum mâna sa dreaptă sau călcâiele sale, căci trupul lui este marea dăruire lăsată oamenilor de Tatăl Ceresc cel Preadarnic, spre a ne instrui în cumplita măreție a întregului care se împarte, dar nu se divide; căci el, Sfântul Împărat, a fost servul Celui Unu, pe pământ.

Într-o deplină armonie, pe care doar umbra vegherii renatiene o putea insufla, se începu binefăcătoarea lucrare de păstrare a părților ce urmau să ducă mai departe, printre muritori, sfințenia celui ce a înălțat Cetatea lui Dumnezeu.

Episcopul Romei, fiul “augustinian” al lui Marcus Minucius, solicită, în calitatea-i de cel dintâi între egali, capul Sfântului Renatus Piator.

Colegii, după o atentă cercetare, considerară pretenția cam exagerată.

Primi însă lobii oculari ai neprihănitului cadavru, ceea ce echivala cu mult mai mult, în virtutea adevărului după care ochii constituie poarta către suflet. Oculistul care extrase cu delicatețe cucernică sfericele relicve semnală Colegiului Episcopal sacralitatea acestora: ochiul drept avea o pată galben-aurie, ceea ce reprezenta indubitabil semnul rămas încă de la prima viziune a Sfântului Renatus, cea în care Atotputernicul îl desemnase Arhitect al Său.

Ochiul stâng vădea o pată albă pe care medicul o înțepă cu un instrument ascuțit. Împreună cu ierarhii se ajunse la concluzia că este o acumulare de sare în urma pioaselor lacrimi paternale vărsate de Sfântul Renatus întru judecarea şi iertarea supuşilor săi rătăciți.

Şi astfel rămaseră ochii sfințiți ai lui Renatus Piator să privească pe mai departe lumea pe care el o condusese cu atâta clarviziune.

Episcopul din Mediolanum consideră, pe bună dreptate, că, de vreme ce Sfântul Renatus Piator expiase rostind un imn ambrozian, i s-ar cuveni relicvariului său măcar o măsea din sacrul rost.

Colegii aprobară.

Se constată însă cu adâncă şi pie întristare că timpul fusese necruțător: gura ce rostise atâtea blânde frumuseți doctrinare nu mai conținea nici un dinte sau măsea. Gingiile aproape înnegrite erau încă o dovadă a sfințeniei, căci adevereau nevoința lui Renatus în fața tentațiilor culinare. Prin urmare, ierarhul din Mediolanum primi cu tremurândă

emoție un fragment din mandibula Sfântului, în care mai putea fi zărită rădăcina unei măsele deplin tocite.

Cea mai cerută s-a dovedit a fi mâna dreaptă. După ce a fost amputată, cam de la cot, ea a devenit obiect al sacrei dispute colegiale.

S-a convenit ca locul ei să fie într-o bazilică din centrul Imperiului, căci ea ținuse stilul cu care Sfântul Imperator semnase odinioară unirea tuturor întru doctrina lui Iesus Christus, Fiul Tatălui Omnipotent.

S-a pus întrebarea dacă se cuvine păstrarea ficatului, având în vedere că păgânii îl considerau, în mod eronat, sediu al spiritului.

S-a renunțat pentru moment în favoarea inimii.

Minunea nu s-a lăsat aşteptată: pusă cu reverență şi cutremurare pe o tavă de argint, inima Sfântului Renatus Piator avu parcă o dulce zvâcnire; prin partea superioară se scurse un cheag prelung de sânge precum o lipitoare, după care toți cei de față - episcopi şi medici - putură să vadă inefabila strălucire care cuprinse tava: pe inimă se putea observa tot mai clar semnul Sfintei Cruci, care se păstră şi după stingerea nepământenei luminări. Episcopul din Carthago luă cu mută pioşenie măreața relicvă.

Ultima doleanță pertinentă veni din partea unui tânăr episcop căruia mulți îi prevedeau un viitor lucid în domeniul doctrinar teologic.

Doctul ierarh - ce prin grația divină avea să devină la rându-i Sfânt - ceru, cu smerenie, rotulele picioarelor lui Renatus, căci, afirmă el în deplina admirație a colegilor, se cuvin păstrate - ca un irefutabil argument - acele părți ce au sprijinit sacrul trup şi în ultima-i îngenunchere în fața altarului Celui Atotputernic.

Se constată cu tăcută mirare că rotulele Sfântului Renatus, deşi se desprinseră cu destulă uşurință din tendoane şi ligamente, în ciuda infinitelor îngenuncheri spre binele supuşilor, nu prezentau nici o urmă de eroziune osoasă.

Era încă un semn al sacralității depline a acelui trup.

După ce Colegiul Episcopal şi conclavul galenic îşi încheiară esențiala activitate, împuținatul întru sfințenie corp fu înveşmântat şi aşezat într-un sarcofag, urmând ca în a patra zi să aibă loc înmormântarea.

Pe străzile Romei nu plângeau doar cetățenii, ci şi caii şi câinii lăcrimau, o altă minune ce amintea de bunătatea lui Sapiens Renatus Piator revărsată şi asupra patrupedelor pe care le considera, ca şi pe oameni, deplin supuse atât lui cât şi Lui.

Dumnezeiasca întâmplare se arătă în Duminica Lui.

În ziua a treia, trupul Sfântului Sapiens Renatus Piator nu mai fu văzut în sarcofagul ce urma să-i fie mormânt; doar marea cruce de aur ce-i stătuse pe piept mai strălucea de pe purpuria mantie ce-l acoperise peste noapte.

Reconvocat de urgență, pentru a confirma divina întâmplare, Colegiul Episcopal redactă până pe înserat referatul care constata şi statua definitiv sacralitatea lui Sapiens Renatus Piator, cel înălțat lângă Tatăl Ceresc Atoateştiutor, asemeni Fiului, dovadă stând

Sfânta Cruce rămasă spre vedere tuturor.

III.

LATRONIANUS SIMPLEX

ŞI LUCRAREA VIEȚII LUI

Familia lui Latronianus Simplex vieţuia undeva, într-o văgăună din Apenini, neştiută, în general, de nimeni, dar mai ales de culegătorii de impozite. Oricât de vigilent, fiscul imperialo-episcopal nu-i avea înregistrați pe Latronieni în nici o tabulă.

Poate (şi) de aceea printre membrii aşezării domnea o anume opulență şi continuă bună-dispoziție.

Căci nici unul dintre cei păstoriți de veteranul Simplex nu se temea de nimic şi nu se închina nimănui; înțelegându-se prin aceasta că nu aveau nici o credință. Ca mulți alții, pe cea veche (probabil) o pierduseră, iar la cea nouă nu ajunseseră, pentru că erau preocupați de cu totul alte lucruri, adică beneficii.

Până acum strategia tatălui familiei se dovedise lucrativă: nimeni nu aflase de aşezarea dintre munți. Singura posibilitate de a o descoperi ar fi reprezentat-o guițăturile şi grohăiturile destul de ciudate ale numeroşilor porci îngrăşați cu grația cuvenită hranei în devenire, în nişte bizare cuşti cu gratii.

Erau - în fapt - relicvele circului din cea mai apropiată aşezare urbană.

Altminteri, suinele lui Latronianus dovedeau - din motive aparent inexplicabile - o ferocitate amintind de a carnivorelor ce aşteptau odinioară (înaintea edictului prohibitiv) înfometate în aceleaşi cuşti. Unii ar fi pus aceasta pe seama unor împerecheri accidentale cu vieri sălbatici din pădurea vecină, dar lucrurile stăteau altfel.

Aşezarea din Apenini îşi ducea viața nocturnă (căci aspectul diurn era neglijat din cauza nelucrativității) pe baza unui principiu realist şi sănătos: mortul nu mai are nevoie de nimic.

Tocmai în acest sens acționau membrii maturi ai familiei lui Latronianus Simplex, mai puțin cei de sex feminin, care aveau atribuții clare, după întoarcerea trudiților soți şi fii.

Din credința lui Iesus, Latronianus ştia doar atât că nicidecum morții nu mai sunt incinerați, ci îngropați. În tinerețe, în calitate de legionar al lui Sapiens - aflat la începuturile conducerii imperiale - ascultase şi el o serie de parabole despre modestia şi bunătatea creştină, numai că nu crezuse nimic din ele, în special după ce mai târziu participase la funeraliile unui episcop.

Nu înțelesese în nici un chip la ce ar fi necesare toate veşmintele şi luxul ce însoțeau cadavrul, de vreme ce rămâne doar sufletul.

După lăsarea la vatră, se retrase discret cu numeroasa-i familie printre stâncile şi pădurile Apeninilor, cugetând tot mai profund la necesitatea vizitării unor morminte, căci, oricum, sufletul dus dincolo nu mai avea nevoie de cele rămase aici.

Ba, mai mult, într-una din seri, când punea la punct prima expediție, îşi aminti de un cuvântător de odinioară, auzit într-un for din Roma.

Trebuie să fi fost şi acela creştin, căci le vorbea celor prezenți despre ferocitatea romanilor de dinainte de Iesus Christus. Spunea despre un patrician care-şi hrănea peştii - de o voracitate nefirească - oferindu-le carne de sclavi, pentru ca, în final - după cum era de aşteptat -, să aibă şi el acelaşi sfârşit sfâşietor.

Îi reveni în minte această plicticos şi inutil de moralizatoare fabulă, tocmai în acea seară, deoarece se punea o problemă tactică, aparent de netrecut prin aspectul ei oneros la propriu. Încă de la început optase pentru luarea efectivă a cadavrului şi aprecierea rentabilității sale într-un loc sigur, deci nicidecum în mormânt.

Ideea de a jumuli în grabă i se părea jenantă, găinărească şi dătătoare de spasme.

În aceeaşi memorabilă seară, doar fiul său mai mic, Latronianus Minor, deşi cam retardat mintal, puse întrebarea ce declanşă viziunea genială a tatălui:

“Dar cu hoitul ce vom face după aceea… îl ducem înapoi???”

Brusc, în capul bătrânului legionar se născu o scânteie, nesperată şi salvatoare, căci şi el îți pusese aceeaşi chinuitoare interogație, în sinea lui desigur. În momentul în care îi răspunse lui Minor şi implicit celorlalți “că doară nu-l vom mânca…”, totul îi era limpede: de ce n-ar ține şi mai mulți porci - peştii nu prea i-au plăcut niciodată - îngrăşându-i cu (mai mult sau mai puțin) ilustre cadavre, spre a nu se pierde nimic?

Se dovedi totodată, instantaneu, că nu întotdeauna tatăl este incert în procesul filiației, căci tocmai Minor bâiguitul încuvântă absconsul cuget patern:

“Atunci să-l mănânce porcii de afară…”

……..

Izolarea Latronienilor era unilaterală: dacă nimeni nu le cunoştea viețuirea montană, ei în schimb aflau totul, la momentul potrivit, mai ales în plan funerar.

Latronianus Simplex - deşi în cele câteva decenii îngrăşase nenumărate generații de porci violenți, potolindu-i doar cu fiertură de mac în lapte care contribuia şi la frăgezirea cărnii - simțea, pe măsură ce soarele asfințea după aceeaşi culme apenină, că se află în pragul unei seri la fel de memorabile precum cea în care Minor îi declanşase neştiuta genialitate. Una chiar mirabilă.

Şi nu era departe de adevăr.

Îi era dat aceluiaşi Latronianus Minor, a cărui stupiditate crescuse simțitor (de la mai sus amintitul preparat papaverin, acelaşi deci cu al porcilor) să rostească o scânteietoare (pentru preabătrânul Simplex) înştiințare:

“A murit împăratul Sapiens!!!”

Simplex avu o revelație (aproape) dincolo de cuvânt: cu un plan subtil, bine pus la punct, dar şi cu rapiditate, s-ar putea afla în fața lucrării vieții lui.

Să ajungi în posesia cadavrului imperial, să-i poți lua toate podoabele, ba chiar, pe undeva, indirect să-l şi mănânci pe împărat, către iarnă desigur, prin intermediul râmătorilor din neştiuta de nimeni cocină cu gratii…

Toate ştirile care-i parveneau lui Simplex, prin fii, nurori şi nepoți, concurau la elaborarea planului unic prin finalitatea sa: o cină (porcină) cu Sapiens Împăratul.

Date fiind totuşi distanțele, bătrânul Latronius aprecie just că acțiunea nu putea avea loc decât în noaptea celei de a treia zi, iar aceasta în condițiile în care ei plecau de îndată către Roma.

……..

Imaginea romană aducea mai curând a viziune, una nu tocmai firească.

Nici un cetățean nu plângea, în schimb prefectul Urbei plătise oameni care să le sufle în ochi cailor, dar şi câinilor vagabonzi (în măsura în care îi puteau prinde pe aceştia din urmă) un praf cu piper tocat, spre a le stimula acut glanda lacrimală. Iată de ce - în loc de vocile bocitoarelor - Roma răsuna de nechezat, lătrături şi apocaliptice urlete canine.

Bărbații Latronieni acționară, ca şi în alte dăți, conform aceluiaşi principiu general uman: numai cine nu s-a născut (încă) nu poate fi corupt.

De data aceasta însă nu vor aştepta punerea în mormânt, care ar urma să aibă loc în a patra zi. Împăratul, mai precis cadavrul, fusese pus în Bazilica Tuturor Sfinților (vechiul Pantheum) în care odinioară Sapiens Renatus avusese revelația puterii (sale) divine.

Pretorienii ştiau când (trebuie) să adoarmă. Fuseseră bine convinşi pecuniar şi, oricum, pentru siguranță urma să li se pună în băutură o pulbere soporifică.

Totul decurse conform celor prejudecate de Latronianus Simplex: bărbații pătrunseră în incinta bazilicală, se îndreptară direct către imperialul catafalc şi smulseră cadavrul cu tot ce era pe el.

Fatalitate sau nu, tot lui Latronianus Minor - care adusese măreața ştire - îi fu dat să îngreuneze pe moment acțiunea: smuci atât de violent şi emoționat ilustra pradă, încât crucea cu diamante a Atletului Divin alunecă de pe lanțul de aur - ce tocmai se rupsese - şi căzu pe mantia rămasă în sarcofag. Speriat, Minor se precipită după ceilalți - ajunşi deja afară cu cadavrul - fără a şti vreodată că prin sinistra lui emotivitate avea să genereze curând un nou cult complementar celui al lui Iesus Christus.

Tatăl familiei se declară mulțumit de această (poate ultimă) acțiune (pentru el).

În timpul despuierii prăzii, femeile constatară că îi lipsea mâna dreaptă, ceea ce pe Simplex nu îl mira, căci observase deja asemenea aspecte bizare la cadavrele episcopale; îl nemulțumea însă gândul la câte inele, eventual şi brățări putea să fi purtat dreapta lui Sapiens Renatus.

În rest, totul - inclusiv veşmintele - dovedea superlativul acestei acțiuni, ca o încununare a vieții de culegător din morminte, pe care Latronianus Simplex o parcursese cu atâta discreție şi demnitate.

Bătrânul avea conştiinţa pe deplin împăcată: trecuse de nouăzeci de ani, dar niciodată nu-şi amărâse vreun semen trăitor furând de la el.

…….

După ce odoarele şi veşmintele au primit o primă evaluare, împuţinatul cadavru fu tranşat, spre nesăţioasa satisfacţie a porcilor. De data aceasta, masa nocturnă se dovedi însă neîndestulătoare.

…….

În timp ce Sacrul Colegiu constata înfrăţirea celestă a lui Sapiens Renatus Piator cu Iesus Christus, prin însemnul crucii rămase după mirabila înălţare, undeva în Apenini, în văgăuna lui Latronianus Simplex, ferocii râmători nesătui îşi primeau spre liniştire fiertura de mac cu lapte.

Câteva oase, necomestibile chiar şi pentru porci, fură aruncate la marginea pădurii. Dispărură şi acelea, căci lupi hămesiţi se iveau întotdeauna prin apropiere.

IV.

LEGENDA LACRIMILOR LUI RENATUS

Nu departe de zidul Urbei, pe calea Aureliană se află un luciu de apă, numit în vechime “Iazul Sărmanilor”.

În zilele noastre i se spune cu venerație “Lacrima lui Renatus”.

Nimeni nu ştie prin ce minune ochiul - ce servea drept scăldătoare buboşilor, leproşilor, celor cu supurări de nevindecat, adică tuturor celor care nu avuseseră acces în terme nici în vremurile zeilor străbuni - a devenit peste noapte loc cu apă sărată şi dătătoare de bineţe trupurilor sleite de morburi.

Minunata schimbare a apei s-a petrecut în noaptea de după înălțarea la ceruri a Sfântului Împărat Sapiens Renatus Piator.

Spun unii că iazul s-ar fi umplut de lacrimile celor ce-l plângeau pe sfântul împărat plecat la ceruri. Dar asta nu putea să se fi întâmplat, căci în noaptea cu pricina şi puținii răpciugoşi aflați la mal dormeau ca învecinați cu moartea.

Un singur bătrân de prin partea locului, cunoscut pentru credința-i curată şi nestrămutată ce-l ajuta de fiecare dată să-şi treacă peste sleirea minții (la fel de cunoscută), mărturisi în fața Sacrului Colegiu Episcopal :

“După miezul nopții, întâmplându-mă în preajma apei, am văzut oglindindu-se în ea sfințitul chip al Sfântului Împărat; privind către boltă, mi se arătă fața neprihănită a lui

Sapiens Renatus. Câte o lacrimă picură din fiecare ochi, tulburând cu cerească bunătate, până în adâncuri, Iazul Sărmanilor; ba am auzit limpede şi cuvintele Sfântului: < O lacrimă pentru cei buni, una pentru cei haini, să le fie tuturor spre bine…>”

Chiar atunci minunea fu adusă la cunoştinţă tuturor, spre mai marea glorie a amintirii Sfântului Sapiens Renatus Piator.

Curând după aceea dispăru şi bătrânul credincios, martor al nemaiîntâlnitei schimbări a apei.

Zic unii că s-ar fi dus şi el în lumea drepţilor, preamulţumit că şi-a îndeplinit nesperata misiune.

De atunci Sacra Ecclesie veghează Lacrima (pământeană a) lui Renatus Piator, iar toţi cei ce vin la sfinţitele ape sărate lasă bani pentru odihna sufletului aceluia ce şi din cer a lăcrimat spre binele supuşilor săi.

Deşi anii au trecut, dincolo de numărătoare, nici azi nu se ştie cum îşi păstrează iazul apa mereu la fel de sărată. Căci minunile sunt date peste puterea de înţelegere a omului neputincios.

……..

În timp ce bărbaţii din clanul lui Latronianus Simplex îşi exercitau cu eficienţă ştiinţa raptului - inedit totuşi prin obiectivul abordat -, un lung şir de care încărcate cu sare se pregătea să pătrundă în Roma, pe cale Aureliană. Întâmplarea avea să confirme faptul că fiscul nu mai funcţiona ca în vremurile trecute, dar şi că negoţul nu doarme niciodată şi nu pierde în timp.

Convoiul fu oprit de un detaşament al vigiliei urbane spre a fi verificat.

Se constată că urma să intre în Roma o cantitate cam la douăzeci de care cu sare, pentru care nu s-a plătit nici unui curator vreo taxă, fiscului nici atât. Fruntaşul convoiului dădu ceva conducătorului vigiliei, dar înţelese că şi înainte şi înapoi s-ar putea să piardă totul.

Spre a nu risca nimic, toată sarea din care fu golită într-un ochi de apă de lângă drum.

După ultimul drob risipit, urma sărarilor se pierdu în noapte, pe aceeaşi cale Aureliană.

Spre dimineaţă, apa începu să-şi schimbe culoarea, în mod (aparent) miraculos.

……

După patruzeci de ani petrecuţi în funcţia de arhivar pontifical, Giovanni Pietro Salvatorini ajunsese la suprema înţelepciune; fie şi prin aceea că îi considera debili mintal (şi nu numai) pe cei ce se mirau în faţa realităţii, proferând inutilităţi precum “nu se poate…”, când în fapt totul este posibil.

Iată de ce o descoperire de felul celei pe care i-o rezervase răcoroasa dimineaţă autumnală dintr-un an cu mult peste o mie de după Iesus nu-l tulbură cu nimic, ci, dimpotrivă, îl făcu să exprime în sinea lui (deja) obişnuita concluzie la care ajunsese de mult, după ce îl înştiinţase pe Sfântul Părinte (de atunci) despre fabulosul epistolar imperial al Sfântului Sapiens Renatus.

În toamna aceasta, bătrânul Salvatorini ordona vechile acte cu conținut fiscal ale Sfântului Scaun.

Înscrisul care-i ajunsese sub ochi cuprindea un soi de înțelegere sau mai curând o ignobilă târguială între administratorul unei saline italice - pe de o parte - şi fiscul vatican pe de alta.

Curatorul fiscal îi scria explicit celui ce cam de mult nu plătise impozitul salarial pe ceea ce extrăsese şi comercializase:

“De curând ni s-a dat spre ştire, prin umilul nostru serv Parvus Inquisitor, un lucru ce ne-a întristat, făcându-l şi pe Sanctitatea Sa să nu contenească a se ruga pentru absolvirea păcatelor celor răzvrătiți. A te bucura de sarea pământului fără a-i oferi Miresei lui Christus ceea ce I se cuvine, măcar în lumeasca formă a banului, nu-I poate fi pe plac Tatălui Celest, deci nici vicarului lui Petrus.

Înțelegând însă, în calitatea noastră de vigilent rânduitor pecuniar al Cetății, cât de oneroase timpuri ne este dat să străbatem, suntem dornici totuşi să-i ajutăm pe cei aflați în calea vagabundă, astfel încât am decis:

la fiecare a patra vineri din lunile anilor ce vor urma, pe timp de noapte, către miezul ei, salina va trimite câte zece care cu sare ce vor fi deşertate, fără zarvă şi în deplina complicitate amicală a întunecimilor, în apa sacră a locului ce se numeşte şi prin purtarea noastră de grijă *Lacrima lui Renatus*.

Vor fi toate acestea spre uitarea păcatelor trecute, dar mai cu seamă spre eterna păstrare a memoriei sacralității celui ce a lăcrimat din cer pentru mărunții pământeni.

Fie ca sarea să țină locul nimicniciei pecuniare.

În speranța că umilul meu Parvus Inquisitor, dedicat ochi şi urechi serviciului fiscal, îmi va anunța curând supusa voastră râvnă întru păstrarea sacrei salinități lacrimale a locului mai sus numit, primiți binecuvântările mele sacerdotale.

Largus, episcop erarial al Sanctității Sale.”

Concluzia lui Salvatorini rămase deci la fel de evanghelică: “alt mărgăritar ce nu trebuie să ajungă în fața porcilor.”

V.

RENATUS SPIRITUL

În fine, iată-mă exonerat de corp, pur precum Larii.

E starea inefabilă pe care de atâtea ori mi-am dorit-o; dar acum parcă nu mă satisface: îi văd şi îi ascult pe toţi (fără ca ei să ştie), dar nu mai pot conduce.

Nimeni nu mă aude.

Pe de altă parte, misiunea mea terestră de origine divină s-a încheiat apoteotic, după cum observ că a statuat nobila-mi Egregia şi Colegiul Episcopal.

Stau acum deasupra lumii pe care am păstorit-o şi simt încântarea (C)creatorului:

Oare eu am înălţat această frumuseţe?

Cum am putut fi atât de bun, generos şi ordonat în întreaga mea lucrare?

Acum, în liniştea stării eterne, îmi dau seama că nu întâmplător am fost obiectul elecţiunii divine. E evident că bunătatea mi-a fost conaturală. Ceea ce înseamnă că am venit pe lume tocmai pentru ca apoi, asemenea micuţului Iesus, să devin purtător şi dătător de sacralitate.

De o clepsidră încoace, de când sunt doar spirit, am început să simt însă mai apăsător ca înainte starea parentală:

Ce se va face lumea fără mine?

Ce se va întâmpla cu Cetatea Lui, în absenţa mea?

Cine va mai veghea armonia interumană, cu atâta diligenţă şi durere părintească săditã decenii de-a rândul?

Cine va mai purga societatea spre binele ei şi spre mai marea Lui Glorie?

Cine-i va absolvi pe cei mulţi, lăcrimând precum un tată pentru fiecare în parte şi ca un strămoş pentru toţi laolaltă?

Oare ce mai face debilul meu fiu, ajuns şi el un monah senil şi urduros într-un aşezământ antonian, plângându-şi-o chiar şi azi - din câte am auzit - pe de mult pierduta Pulcheria?

De fapt - şi cu asta trebuie să închei aceste cugetări încă terestre - ea a fost atrăgătoare, (util, dar nepotrivit de) inteligentă, pe când el - acum pot să o recunosc - mai ales după ce a întâlnit-o în calitatea lui de plămadă palatină, mi s-a părut un accident al împreunării imperiale; asta în ciuda faptului că atât Egregia cât şi eu adoram luciditatea deplină în două situaţii: când făceam asalturi venusiace şi când lucram împreună spre binele poporului, distrugând exemplarele nereuşite sau neadaptate.

În fine, accidentele (proprii) trebuie trecute cu vederea.

Ceva îmi spune că acest puhoi interogativ vine tot dintr-o (poate chiar nesăbuită) bunătate ce trebuie înfrântă. De vreme ce m-a chemat la El, înseamnă că mi-am cumplit misiunea, că am atins perfecţiunea divină pe pământ, că mă aşteaptă o nouă chemare, probabil în lumea Lui.

Voi părăsi deci nimicurile omeneşti.

Dacă oamenii nu vor fi în stare să păstreze nealterat tot binele ce le-a rămas de la mine, înseamnă că nu au fost demni de el, că eu, Sapiens Renatus Piator, am fost prea bun

pentru ei, iar El, în suprema-I înțelepciune, m-a chemat Acolo Sus tocmai pentru a împlini Eternitatea Lui, aşa cum muritorii nu au meritat-o.

Ce bizare sunt însă momentele anamnezice?

Deşi am certitudinea că mă îndrept spre suprema misiune celestă, față de care cea terestră a fost un amărât amănunt, nu pot să nu cuget, fie şi în treacăt, la magnificele confruntări între gladiatori, ce ar fi încununat funeraliile imperiale.

Dacă rămâneam aliat cu zeii.

VI.

ÎNȚELEAPTA FRUMUSEȚE A ORDINII DE DINCOLO

Dacă e într-adevăr cine cred eu, înseamnă că am atins prima fericire din starea acorporală.

Dar iată-l, vine spre mine surâzător, încântat chiar să mă vadă, copleşit parcă de prezența mea…

Da! Da! Da! Este magnificul Nero, poematicul Ahenobarbus, la a cărui înțeleaptă conducere am cugetat în atâtea momente de cumpănă îndurerată.

Ce poate fi mai frumos decât să poți omagia în direct unul din marile spirite ale istoriei Urbane?

Cum să-l întâmpin mai reverențios?

Dar ce-mi percep larensele urechi?? Chiar mi se adresează mărețul sau e o fantasmă auditivă???

“Bine ai venit, magnificență, Sapiens, iartă-mă că nu te nominalizez şi cu apendicele cognominal creştin, însă nu prea îmi spune nimic, mai ales cel de Piator… dar să lăsăm asta…

Am urmărit în trecutele decenii conducerea-ți terestră în splendoarea ei şi trebuie să mă confesez: ai reuşi multe din cele dorite de mine… aş îndrăzni chiar să afirm că mă simt oarecum depăşit; o spun însă admirativ şi nu malițios.”

(Trebuie să intervin, nu-l pot lăsa să se umilească pe cel care mi-a fost nu demult un nerostit model, iar acum un nesperat interlocutor.)

“Divine Claudius Nero, conducător magnific, muzaic poet şi spirit tutelar al marilor mele înfăptuiri, deşi aici nu mai suntem vulnerabili, te implor nu rosti lucruri care simt că totuşi m-ar îndurera.

Ci tocmai eu mă consider un discipol neronian, dar unul neîmplinit, căci de câte ori cuget înapoi recură obsesiv aceeaşi interogaţie:

de ce nu am dat şi eu rugului întreaga Romă, în momentele de supremă impertinenţă a celor numiţi azi creştini?

Poate nu am avut tăria necesară unui asemenea act purificator, pentru care îţi rămân etern inferior?

Sau poate m-am lăsat purtat de val, atunci când mi s-a oferit supremaţia şi de către episcopi?

Dar am făcut-o numai spre binele Romei şi al subiecţilor mei. Nu am putut niciodată avea asprimea şi necruţarea cerute unui conducător, căci bunătatea m-a gâtuit întotdeauna…"

"Sapiens, discipol dilect, ca toţi marii principi, şi tu eşti dominat de piosul păcat al modestiei şi uiţi că menirea noastră e dincolo de relativitatea unor termeni şi stări. Ceea ce ai făcut şi tu, demnule imperator al Romei, nu e nici adevăr, nici minciună: *e necesitate*; iar înţelegerea ei transcende lumea pământeană.

Iată, spre exemplu, înflăcărarea Romei, pentru care, pe nedrept, am ajuns atât de disprețuit: e evident că şi-au făcut-o creştinii, cu propriile lor mâini, tocmai pentru a-mi pune la încercare răbdarea, dar mai ales pentru că se voiau persecutați spre a se afirma cu orice preț.

Desigur că în sinea mea am consimțit la planul lor, mai ales că îmi era oportună eliberarea unor terenuri spre a-mi înălța Casa de Aur. Până la urmă, ițele s-au încurcat în asemenea măsură, încât, văzând grandiosul incendiu, ei se mirau, iar eu compuneam versuri exhalând măreața durere a fumului înecăcios.

Chiar şi acum mă întreb - inutil desigur - oare eu am făcut-o sau ei?

Deşi, cugetând mai subtil, îmi dau seama că lucrarea, doar a mea, ar fi fost perfectă: îi exterminam în aşa măsură, încât tu, distins spirit imperial, nu ai mai avut nimic de împărțit cu ei la vremea ta.

Dar, ca să nu lungesc oneros acest paideic excurs… esențialul este ca - atunci când faci ceva de neînțeles pentru vulg - să ai pe cine penaliza exemplar, indiferent de ne- sau vinovăția respectivului.

Or, nu era să devin chiar atât de terențian - oricât de perfect amant al teatrului am fost întotdeauna - încât să mă pedepsesc pe mine însumi.

În fond, ce se crede nu are absolut nici o importanță, după cum nevinovăția nu este altceva decât prefixarea - discutabilă - a vinovăției. Doar nu pedepsim presupunerile sau sterpele subtilități lingvistice, ci faptele, ceea ce înseamnă că nici făptuitorul nu e de luat în seamă, ci doar actul în sine."

(Câtă profunzime în acest spirit, un adevărat abis al înțelepciunii penale şi conducătoare; dar mă simt întru totul fericit că recunoaşte şi apreciază lucrarea-mi terestră.)

"Magnifice Nero, simt că şi acum expunerea ta doctrinară îmi dă puritatea

discipolului fervent. Dar, de vreme ce lucrurile stau astfel, deduc că încă nu mi-am încheiat misiunea ducală…

Oare mă aflu în fața unei noi încercări, celeste de data aceasta?"

"Înțelept audient al meu, Sapiens, vas al elecțiunii, noi suntem meniți conducerii ubicue, deci așteptarea ta nu e vană. Cred că abia aici, pe calea cerului etern te vei împlini…

Acum plec… sunt așteptat. Canonul meu e acceptabil: le repet debililor - pe care i-am ars în dureros de scurta-mi domnie - o pildă despre un bun păstor (mă tot gândesc la bunul agricultor al severului Cato), pe care a trebuit s-o învăț și eu aici… dar căreia nu-i înțeleg noima… oricum, sunt ascultat și asta mă mulțumește…"

Spiritul lui Nero se îndepărtează cu aceeași artistică eleganță cu care și-a împlinit odinioară corpul, iar eu mă întreb ce fericiri inefabile îmi mai rezervă lumea aceasta?

Cercetând în jur, mi se consolidează convingerea legată de supraumana inspirație a lui Maro; atunci când piosul nostru întemeietor vede în ținutul infernal spiritul viitorului divin conducător Augustus, e, în fond, ca și cum m-ar fi văzut pe mine, arhitectul Cetății Lui înălțate, de fapt, din aceeași Romă.

Dar ce văd, o altă umbră ilustră, un alt subtil doctor al puterii pure… oare mi-e dat să fie chiar el?

Dumnezeul meu - căci către Tine mă îndrept -, cum îmi poți oferi atâtea întâmplări ale beatitudinii celeste?

Sunt oare demn de ele?

De bună seamă DA, căci Tu nu greșești niciodată.

Este chiar el - nu mă înșel -, demnul antecesor al mărețului Nero, Caligula, cel cu nevinovat cognomen pueril, cel drag legionarilor încă din anii fragezi…

Cât sunt de impresionat… cred că mi se va adresa… da, am intuit perfect:

"Sapiens, măreț descendent imperial, mă simt împlinit în clipa aceasta de mult așteptată, în care te pot omagia pentru tot ceea ce ai făcut spre mai marea glorie a Romei. Puțini au reușit în lucrarea Puterii, asemeni ție."

(Nu mai rezist, cred că cedez emoțional!)

"Divine Caius, cuvintele-mi le estimez ca mult agreste și nu știu cum să-mi exprim adânca simțire în fața spiritului tău divin…"

"Din nou pășești în eroare, preablândule Sapiens, nevoind să-ți afirmi limpede valoarea întru Putere. Te-am urmărit și eu de sus și mi-au plăcut cele făptuite de tine… Poate s-ar fi cuvenit totuși să nu fii atât de clement, iar puritatea din jurul tău ar fi crescut…"

"Dar te implor, sunt gata să ascult și acum, oferă-mi purpura cugetării tale și perla în pocalul cu Falernum…"

"Sapiens, să lăsăm rostirea prea aleasă, e pentru ludica sucire a minților, iar un conducător adevărat nu asta vrea, ci să le domine, adică pe ele, mințile tuturor din jur.

Tocmai de aceea am făcut eu ceea ce ştii, sau crezi că ştii despre mine.

Totul a fost spre consolidarea puterii diriguitoare a Imperiului, căci unde Conducere nu e, nimic nu e.

Cel aflat în frunte însă nu poate fi puternic decât punându-şi subiecţii la continuă încercare: unii înţeleg şi rezistă, debilii pier. Or, nu poţi încerca rezistenţa cetăţenilor decât, cum se zice vulgar, întinzând coarda.

În momentul în care nimeni nu mai reacţionează negativ, nici la suprema "întindere", ci, dimpotrivă, eşti aclamat sau se tace, înseamnă că ai devenit conducătorul perfect.

Ţin minte că unii mârâitori s-au grăbit să şuşotească, pe la colţurile întunecate ale Romei, că imperatorul ar fi nebun, iar posteritatea, în stupizenia ei tradiţională, s-a precipitat prin istoriunculi să preia senzaţionala informaţie.

În fond, lupanarul imperial iniţiat de mine le-a adus nenumăratelor soţii şi fiice de senatori ceea ce nu mai primiseră de mult, iar frumoasele mele surioare, inclusiv apoteotica Drusilla - şi acum regret că nu m-am putut căsători cu ea -, au fost încântate să-i oficieze lui Priapus, spre a-şi potoli apetitul de iepe în călduri, nestârnite însă de mine.

Şi, pentru că am ajuns la nobilele patrupede, distinse Sapiens, nu pot să nu-l amintesc pe Incitatus, fiinţa la care am ţinut poate cel mai mult, deşi era cabalină (mi-a servit de minune şi cu credinţă); căci te întreb, imperiale spirit Sapiens, de ce ar fi ridicol sau ruşinos să-i faci grajd de marmură cu adăpătoare de aur unui nobil vieţuitor din imediata-ţi apropiere?

Unii îşi hrănesc câinii din talgere de argint şi nu sunt suspectaţi nici de vreo formă a demenţei, nici de nesimţire…

Mult mai impudic şi penibil, a fost în fapt, că nimeni nu a avut curajul nici să crâcnească atunci când i-am acordat onoruri armăsarului meu în colegiul sacerdotal şi în Senat: nu eu am fost dement, ci aceia care au tăcut s-au dovedit abjecte târâturi; adică, exact ceea ce trebuia demonstrat.

Desigur, am auzit şi povestea cu "ce-ar fi fost dacă s-ar fi opus?"

Cu certitudine, îi executam pe toţi, numai că eram sigur şi de impotenţa lor faptică. În calitate de bun conducător, îmi cunoşteam potăile din jur.

Şi apoi, distinse Sapiens - o ştii din proprie experienţă -, adevăratul conducător e previzionar, acţionând pentru a-şi confirma sieşi că întotdeauna are dreptate.

Rămâi cu bine, pe mine mă aşteaptă surorile mele; suntem damnaţi să ne iubim şi aici, dar în absenţa corpului…"

Câte minunăţii poartă acest măreţ spirit şi în lumea de aici… Câtă raţiune pură şi cât simţ al adevărului… Ce tragedie pentru umanitate să fie de timpuriu văduvită de un conducător dispărut atât de crunt şi tânăr!

Cui să-i mulţumesc pentru faptul că şi în acest tărâm îmi este dat să mă înţelepţesc în continuare întru candoarea Puterii?

Oare să fie într-adevăr semnul unei viitoare conduceri?

“Mărite imperator, ce fericire să te revăd… şi încă aici!”

Dar e ticălosul Cadaverina… În fine, simte bucuria avută de mine la aflarea veştii despre moartea lui. Trece cu iuţeală pe lângă mine, purtându-şi volumul ucigaş.

Canonul lui este să prezideze adunări ale spiritelor scriitoriceşti, fără a i se permite însă niciodată să adoarmă, dar nici să ia cuvântul.

Parcă îl urmăreşte încă duhoarea infamei sale morţi. Sau poate că mi se pare…

Îl întâlnesc chiar acum pe Varronianus. Aceeaşi voce mincinos isterizată de greşirea accentelor (de către alţii), tremurândă, ca în mediul terestru; înţeleg că se simte persecutat şi aici, dar, desigur, îi merge la fel de bine ca tuturor celor de felul său.

Canonul lui este ca în cunoscutu-i limbaj ales şi vetust, uşor greţos uneori, să-şi rescrie la infinit minciunile din timpul vieţii de jos, fără să-l admire însă nimeni dintre trepăduşii săi, debili la statură şi scârbavi la fire, atât de dragi lui.

Constat că există o continuitate, aici, în lumea spiritelor…

Dar oare când voi ajunge la El?

După magnificele întâlniri consumate până acum, parcă încep să-i înţeleg pe creştinii care-mi explicau misticul extaz celest. Dar nici acum nu înţeleg cum o puteau face pe pământ?

Divin inspirat nu eram decât eu, Dreapta Lui terestră… şi tot nu credeam nimic. Dar acestea ţin deja de colbuitul mărunţiş al interogaţiilor pământene.

Văd ceva intrigant în zare şi parcă se aude o voce ştiută de undeva… de cândva…

Iată-i, gramaticienii - şi doctori ai limbii - din Alexandria, sterpi şi cârtitori pe pământ, oare ce fac acum?

Observ că sunt adunaţi într-o bibliotecă celestă. Câţiva dintre ei - nu-i recunosc - se screm asemenea şoarecelui, neîncetat, să scoată volume din raft, dar nu reuşesc, pentru că toate sunt false, aparente.

Ei insistă însă, căci acesta pare să le fie canonul. În timpul inutilei strădanii, toţi declină şi conjugă la unison.

Alte grupuri se află în jurul unei grămezi de cadavre canine pe care le cercetează cu o anume acribie necrofilă, specifică filologului entomolog, culegând digital purecii şi păduchii pe care îi vor clasifica cei din rândul doi, pe mărimi şi nuanţe, meritele revenindu-le celor din faţă.

(Mărturisesc că sunt încântat de ceea ce văd.)

Diriguitorul cel mai eficient se vădeşte a fi Iacobus Pulicitor Minimus, o palidă amintire alexandrină.

La îndemnul lui, toţi declină, cu bizară şi perversă plăcere, sintagma “acest lucru inutil” şi îi caută în continuare nuanţe la feluritele cazuri (mai ales ablativul pare să-i excite), dovedindu-se că, într-adevăr, precum pe pământ, e şi în ceruri: sterilitatea stupidă nu piere.

Un oarecare, cel puțin la fel de încântat şi tâmp, declină “acea vestită declinare”.

Între timp, grupusculul lui Iacobus conjugă în cor, în timpul purecării, plin de zel, verbul *a conjuga*. Iacobus însă îi întrerupe, la un moment dat, propunându-le o modificare esențială - după părerea lui - din punct de vedere stilistic şi gramatical, anume să se conjuge pornind de la forma “eu conjug frumos”.

Dar, tot el, mărunt, schimbăcios şi temător, cum se arătase pe parcursul vieții terestre, cere instantaneu să se renunțe la “frumusețe”, spre a nu observa că fusese modificat ceva.

Dintr-un alt grup se aude o voce cu nuanță feminină, care dirijează scandarea unor versuri, desigur fără muzică, pentru ca totul să fie cât mai sterp şi inutil.

Sunt stihuri atât de specifice prin conținut, încât nu necesită comentarii:

“Urăsc poezia şi tot ce-i frumos,

Detest fantezia şi tot ce-i cu rost.”

Mă apropii şi observ că hidoasa scandatrice e una dintre măruntele delatoare silvatice din timpul predecesorului meu imperial.

După încetarea scandării, îşi reia canonul: rescrie toate delațiunile din tinerețe sub privirile unora dintre victime, ajunse, mai devreme sau mai târziu, celeste şi datorită ei. Pentru o întâlnire nu e niciodată prea târziu.

Cred că am zăbovit totuşi exagerat în preajma unor mărunței, dar cel puțin am certitudinea că au primit - sau continuă să aibă - ceea ce li se cuvine.

Dar iată-i şi pe creatorii de frumos din insolita adunătură de scribi a lui Fellator Sugens.

Pare că sunt la fel de clătinați ca în ipostaza terestră, când fie versificau, fie prozificau… într-adevăr, îi recunosc pe câțiva din bizara noapte în care o scăfârlie poematică afirmase - şi cât le era de propriu apoape tuturor - că “bine e să mănânci când plăteşte altul”.

Mulți dintre ei făceau să răsune adevărul, dar din vinul îngurgitat şi nicidecum din cele scrise…

După cum îi diriguie micuțul Fellator, pare să nu se fi schimbat nimic în tagma odioşilor scrijelitori cu stilul, cuprinşi de aceeaşi insolentă dorință de a modela omenirea.

Eu mă gândesc însă numai la El.

Trec pe lângă umbra Pulcheriei; frumoasă chiar şi aici, adică fără corp, dar, pentru mine, cu totul de neînțeles precum distinsa sinucigaşă din Carthago. Îmi spune în treacăt, cu vocea-i de zeiță din timpuri moarte:

“Îl aştept şi acum…”

Desigur, pe fiul meu… Dar asta nu mă mai priveşte de mult.

Eu mă îndrept către El.

Un dubiu mă încearcă totuşi: n-am întâlnit-o pe nobila Marcia. Poate pentru că ea, dintotdeauna refractară la minciuni, metafore şi subterfugii, a ştiut şi să moară, plecând

acolo unde în fapt nu mai e nimic.

Şi atunci… să fie totul doar în mine?

VII.

DIALOG SAPIENȚIAL ŞI DUMNEZEIESC

Într-adevăr, El nu e lumina, El e Strălucire, e Tot…

Pe cât mă apropii, simt mai mult cum mă cuprinde mutenia. Nu mai pot nici îngăima; despre El - în mod cert - nimic.

Văd mereu mai limpede, dar tac tot mai adânc.

Într-adevăr, El nu încape în cuvinte.

……

El: “Sapiens Renatus, eşti convins că ai procedat corect în viața terestră, prin toate făptuirile tale?”

Sapiens: “Desigur, poate că nu am făcut destul, dar eu, muritorul - chiar ales de Tine -, nu puteam lucra pe măsura-Ți… am încercat, totuşi.”

El: “Ți se pare firesc faptul că în tot şi în toate Mi-ai invocat Numele? Când El nici nu ar trebui rostit?”

Sapiens: “Dar am făcut-o mereu din prea marea-mi dorință de a Te servi şi astfel să ajung demn de Tine… Credeam că e în fire şi în necesitate să existe o solidaritate a conducătorilor, indiferent unde s-ar afla ei…

Căci noi ființăm prin Tine, după cum mai marea-Ți glorie devine prin noi, principii pământeni…”

El: “Cugeți înțelept şi îndrăzneț, Sapiens Renatus, te exprimi magistral, însă uiți că Eu citesc gândurile…”

Sapiens: “Dar tocmai de aceea mi s-au limpezit întru strălucirea Ta.”

El: “Renatus, tu chiar şi aici îți doreşti Puterea.”

Sapiens: “Nicidecum: în nemăsurata şi inefabila-mi iubire de Tine, îmi iau îngăduința să-Ți spun că gândul cules nu înseamnă şi tălmăcit, căci Tu, în imensa-Ți bunătate divină, cercetezi atâtea încât înțelesul nu poate veni decât mai târziu.

Nu, Puterea aici eşti Tu în toate şi nicidecum nu mi-aş putea dori imposibila stricare a firii celeste. Aş vrea, poate, ceva, dar nu Puterea, ci Ordinea, tot spre mai marea-Ți glorie, căci toate de la Tine sunt şi prin Tine.”

……..

El în sine: “Dacă nu ar fi atât de limpede că urmăreşte şi aici Puterea - nu înțeleg de

ce nu îşi dă seama că totul e ca şi terminat -, propunerea lui Sapiens Renatus nu ar fi tocmai lipsită de sens.

De la Facere încoace, nu am mai ordonat lumea aceasta, fiind atent doar la cea terestră, pe care el a rânduit-o bine, desigur cu nefericitele excepţii specifice omului pe care - deşi operă supremă, sau poate tocmai de aceea - l-am cam scăpat din ordinea sacrei desfăşurări.

Pe de altă parte, generalizarea unei ordini unice pe pământ şi în ceruri, spre mai marea-Mi glorie, Mi-ar aduce, în sfârşit, acea aşezare ce am pierdut-o din zilele Creaţiei.

Deşi sunt dincolo de timp, încep să resimt ca oneroasă propria-Mi furie divină ce Mă stârneşte periodic.

Aş putea deveni, în fine, un Atotputernic oţios, întors la tihna sărbătorii din ziua a şaptea de demult.

Dar nu pot face abstracţie de lucifericul gând al lui Renatus…”

……..

Renatus în sine: “E limpede că nu va fi după cum credeam eu. Totuşi, avertismentul cu cititul gândurilor nu e deloc convingător, căci dacă lucrurile ar sta aşa, subtilul Lucifer nu-şi putea pregăti odinioară interesanta conjuraţie cu înaripaţii săi.

Important este să primesc un loc în imediata Lui vecinătate.”

VIII.

ULTIMA DILEMĂ A LUI DUMNEZEU

“Constat că pentru a treia oară propriu-Mi plan divin Mă aduce în pragul aceleiaşi dureroase dileme.

Mă întreb din nou dacă nu cumva sunt un creator în înţelesul artiştilor pământeni; adică mai curând invers: lor le “scapă” opera după creaţie, aşa cum pare să Mi se fi întâmplat Mie de două ori până acum, stând să se petreacă acelaşi lucru pentru a treia oară.

În fond, e un lucru firesc, adică tocmai în firea planului Meu: cu cât e mai mare şi mai profund un artist, cu atât opera-i debordează mai evident din aula rânduielii creatoare,

generând tălmăcirile cele mai variate, uluindu-şi genitorul care nu se mai poate opune - indiferent de intențiile sale inițiale - decât, eventual, printr-o periodică răbufnire al cărei înțeles punitiv unii îl resping, alții nu îl înțeleg, iar cei mai mulți îl compătimesc văzându-l ca inutil şi deplasat.

Oare nu sunt ei mesagerii Mei involuntari, fideli şi fără de pretenții absurde, de vreme ce Eu - deşi dincolo de nume şi cuvinte - rămân totuşi Supremul Creator, prin chiar Operă?

În câte feluri am fost tălmăcit şi înțeles până acum? Şi câte vor mai urma? Toate la fel de lipsite de noimă prin însăşi finalitate, căci fiecare pretinde, în numele meu, că deține Adevărul, adică *Pe Mine*, ceea ce nu-Mi poate stârni decât amarul sau hohotul celest.

Avându-Mă pe Mine, imaginar, desigur, cel puțin, pretendentul ajunge la totala lui împlinire: omnipotența.

În ciuda Supremației Mele, nici acum nu înțeleg care a fost punctul sincopat al celor şapte zile?

De ce nu le ajunge Creația şi - mai ales - de ce îl vor pe Creator?

Periodicele penitențe par să fi intrat de mult în ritmicitatea lumii, astfel încât furia Mea este înțeleasă deja ca un mesaj firesc, măsură a răutății timpului pământean, dar nicidecum purificare voită ca definitivă.

Pe Lucifer, cel mai iubit şi cel mai frumos dintre îngeri, purtător al strălucirii celeste, a trebuit să-l prăvălesc în hăul Creației, căci îl voia pe Creator. Ca niciodată am simțit durerea furiei Mele.

Şi totuşi, el Mă încearcă şi acum, căci nu-l puteam nimici cu totul. Iubirea divină nu poate ucide.

În fine, pierind Răul, ce înțeles mai are Binele?

Apoi, pe Unicul Meu Fiu, L-am trimis pe pământ, ca semn al Bunătății şi Sacrificiului suprem; am consimțit, în planul Meu, să fie crucificat spre mântuirea Creației, încât şi acum cred - deşi Îl am la dreapta Mea - că nici El nu a mai înțeles, de vreme ce, întins pe cruce, a putut crede că L-am părăsit…

M-a îndurerat profund.

Iar acum, iată-l pe Sapiens Renatus… nu-l voi sacrifica. Va fi Fiul din stânga.”

……

Sapiens: “Simt şi înțeleg deja pe deplin extazul celest… cât de frumoşi sunt îngerii… cât de inefabilă e ordinea lor şi cât sunt de nenumărați… cum îşi acoperă puritatea cu diafanul aripilor…

Parcă aşteaptă doar să fie conduşi.”

IX.

TĂCEREA MARIEI

De când am aflat că trebuie să ajung şi în faţa Ei, simt că-mi pierd uzul raţiunii; în aproape un secol de viaţă terestră nu mi-a fost dat să cunosc teama care m-a cuprins de curând.

Nu înţeleg de ce… tocmai când sunt în pragul cumplirii celeste, trebuie să mă simt astfel?

În fond, dacă Tatăl Atotputernic şi Atoatehotărâtor a decis astfel, ce mai poate spune Mama, chiar celestă fiind?

Dar, sunt… înfricoşat sau probabil mai mult curios de ceea ce-mi va zice. De obicei femeile - contrar celor ce se crede în mod vulgar - exprimă mai mult decât spun.

De ce simt totuşi teama aceasta penibilă eu, care am fost adorat pe pământ pentru calităţile mele, eu, care am fost întâmpinat cu atâtea onoruri - şi în această lume superioară - de marile spirite imperiale (nu pot uita întâlnirea cu divinul Nero, ce să mai spun de doctoralul Caligula) şi, în fine, de EL, Cel conştient că perfecţiunea planului divin mă include şi pe mine.

Doamne, Dumnezeul meu, ce-Mi faci, de ce mi-e atât de teamă? Cred că renunţ la tot decât să simt aşa ceva.

Parcă aş avea şi acum inimă şi gâtlej… cum pot fi sugrumat fără corp? sau - acum e limpede - totul e de fapt în suflet şi toacă măruntaiele, dar eu nu le mai am de mult nici pe pământ.

Ce păcat că nu poate muri şi sufletul… zic unii că teama urcă până la un prag, după care, dacă ai reuşit totuşi să te ţii tare, devine curaj absolut, numai că eu nu simt astfel, ci mai curând că-mi ies din minţi… eu, care întotdeauna am divinizat şi ideea şi corpul de femeie, de ce să simt eu asta, de ce să mi se întâmple aşa ceva? Sau poate mă inhibă statutul Ei de Mamă, dar asta, în fond, nu mă priveşte.

Iat-O… se vede, cum poate fi atât de magnifică şi de frumoasă, nici nu ştiu ce să fac … n-am mai văzut o asemenea splendoare de necuprins în cuvinte… simt că înnebunesc, dar acum trebuie să mă adun, aşa nu se mai poate, căci am ajuns.

Ce bizar e totul în apropierea Ei, într-un colţ retras, purtând parcă stigmatul amănuntului nesemnificativ, un amărât cioplește o grindă sau cine ştie ce… are ceva din nesfârşirea lui Sisif… ciudat, parcă şi boscorodeşte ceva; extraordinar… până aici a pătruns forţa principiilor noastre jurisprudenţiale.

Da, da, înţeleg, mormăie obsesiv “Tatăl este întotdeauna incert”.

Sărmanul, dacă e cine cred eu - şi până acum nu am prea greşit -, îl cam înţeleg, dar mi-e teamă să şi cuget în preajma Ei.

Iată-mă.

Ea tace.

Nu-mi pot ridica ochii spre Ea, pentru că înnebunesc de teamă.

În fond, să-mi spună ce vrea, dar să mă trimită din fața Ei. Cât să mai aştept aşa?

Şi strălucirea asta a Ei nu simt deloc că mi-ar face bine… şi Ea tot tace.

Ce ar fi să o privesc totuşi… de murit nu mai pot muri, Tatăl a statuat viitorul eternității - oare există aşa ceva? - incluzându-mă, aşa că nu am ce pierde.

Sapiens Renatus! Fruntea sus şi ochii înainte! Precum pe pământ!

Doamne, Dumnezeu atoatevăzător, dar Ea nici măcar nu mă priveşte, a închis ochii; de unde acest dispreț pentru mine, cel iubit şi de Tatăl?

Ba chiar văd şi o lacrimă pe chipul Ei cu neputință de redat în frumusețea-I…

În fine, poate asta vrea, să mă umilesc, să mă exhib; eu, de acum celestul Sapiens Renatus Piator, rostesc:

“Ia(r)tă-mă, Mamă îndurerată a tuturor…”

Ea totuşi tace…absolut.

X*

*****apud Septimius Plasticus Sacrator, *“Viața Sfântului Renatus”*, cap. CI

Sacrul Colegiu Episcopal statuă în unanimitate convocarea Conciliului Ecumenic al lumii cunoscute, spre a canoniza întru eternitate înălțarea la ceruri a Sfântului Împărat Sapiens Renatus Piator.

Poporul - credincios piei amintiri a de acum cerescului conducător - aştepta cu vie emoție începerea grandioaselor manifestări conciliare.

În marile piețe urbane, orice activitate meschină încetă.

De la luminoasa ridicare a soarelui şi până la împăcatu-i asfințit, cetățenii se rugau în grupuri; mai viețuiau unii care îşi aminteau de modestia preabunului şi darnicului Împărat ce îngenunchiase umil în fața celor mulți, împărțindu-le avutul său.

Pe sub arcade, bătrâni cu tâmple argintate sau atinşi de totală calviție - unii ajunşi la etatea cumplitei sărăciri de minte - înfruntau totuşi legea firii, rememorând şi relatându-le circumaudienților parabole despre făptuirile şi bunătatea marelui Înălțat, din vremuri când Acela era părinte al tuturor.

Se spune că în unele piețe toți credincioşii îngenuncheau, ca la un semn divin, rămânând astfel până pe înserat.

Mai apoi, într-una din serile pioasei aşteptări, când miile de rugători şi rugătoare se ridicară, dezmorțindu-şi încheieturile picioarelor, exceptându-i desigur pe ologi, se

dezveli vederii ce are credința mai frumos:

căci fiecare lăsă pe caldarâm două pete de sânge; iar după ce un neprihănit țipă “ofranda… jertfa nenumiților”, s-a convenit, cu ierarhică binecuvântare, ca locul să poarte numele de *Piața ofrandei tuturor*.

Mai spun cei curați, ce de zile nu cunoșteau somnul, că sângeria închinare a celor nenumărați a fost bine primită în Cer, căci în noaptea ce urmă, mulțimea de câini şi pisici - nestăpâniții obişnuiți ai locului - n-a avut îndrăzneala să lingă pavimentul înroşit întru sfințenia jertfei.

O nefastă cugetare tulbură însă profunzimile rugăciunii celor mulți, adunați în forul ce odinioară se numea “al boilor”:

Un bătrân aflat încă în putere rosti nesăbuita şi impia părere cum că Înălțarea Sfântului Renatus ar fi ticluită după cea a lui Iesus sau după cea mult mai veche a întemeietorului Romulus Quirinus, dispărut în strălucirea unui nor.

Nu poate umilu-mi stil să redea indignarea celor prea mulți şi puri întru credință, la auzul nelegiuitei ziceri.

Stârnite, pietrele şi bâtele sfințitei furii s-au abătut, pe bună dreptate, asupra senilului sacrileg, trimițându-l la judecata cea de pe urmă.

Şi totuşi, bunătatea adoratorilor întru Iesus s-a arătat şi atunci, căci, împlinită fiind lăsarea mortului să-şi îngroape morții, cei mulți s-au rugat pentru aberantul suflet al celui lapidat, ca acesta să-şi afle calea dreaptă prin voința divină.

Întâmplarea fu adusă la cunoştința Sacrului Colegiu, care o aprecie ca plăcută Tatălui Ceresc.

Făptuitorii au fost asigurați în privința recompenselor celeste de care vor avea parte, fiind îndemnați să procedeze identic spre mai marea puritate a doctrinei Lui.

Sacratissimul Conciliu Ecumenic se desfăşură în Bazilica Tuturor Sfinților, loc consacrat prin însăşi mirabila Înălțare a Sfântului Renatus Piator. Credincioşii aşteptau zi şi noapte să culeagă fructul cugetării Sfinților Episcopi.

Aflați sub vegherea Grației Divine, dar şi simțind parcă privirea celestă a Sfântului Renatus,episcopii perfectară canonizarea cu o eficiență demnă de cel ce îi condusese până nu demult.

Magnificența sa, episcopul secretar al Conciliului, aduse spre ştiință Urbei şi lumii cele ce urmează, spre a fi cunoscute, păstrate şi respectate în eternitate:

I

Toate cele ce sunt scrise de față au fost mărturisite de Sfinții Episcopi ai Sacratissimului Conciliu Catholic, adică al credincioşilor de pretutindeni, urmând Sfânta Tradiție a Ecclesiei şi ascultând la semnele Grației Divine.

Astfel stând lucrurile, Părinții aflați în Sfințitul Lăcaş al Tuturor Sfinților au

colaționat cele trimise de Tatăl Celest, conform cu adâncul credinței şi sfințeniei fiecăruia, consunând secventele cugetări nobile pentru prezenții şi viitorii întru doctrina lui Iesus Christus:

II

Sfântul Împărat Sapiens Renatus Piator, Arhitectul Terestru al lui Dumnezeu, Dreapta Lui pe Pământ, cumplindu-şi lucrarea, a expiat din viețuirea umană, dusă întru corp de-a lungul a nouăzeci şi trei de ani, în Vinerea Mare, îngenunchiat în oratoriul imperial.

III

Cercetând cu adâncă fidelitate lucrarea vieții lui Renatus Piator, ascultând mărturiile celor mulți fericiți de el, precum şi pe cele ale celor aduşi pe calea cea dreaptă a Ecclesiei, Sfinții Episcopi - conform cu strălucirea Grației Celeste mereu veghetoare - afirmă şi certifică faptul că momentul expierii umane a Sfântului Împărat a reprezentat însemnul dumnezeiesc al iminentei sale Înălțări, urmându-I Fiului întocmai.

Calculele divin inspirate au demonstrat în mod absolut că există o minunată cauzalitate orologică între ultima suflare a Sfântului Împărat şi înălțarea de către sacru-I rost a ambrozienei *Rugăciuni către ora a treia*.

IV

Toate semnele, dar mai cu seamă rămânerea Sfintei Cruci pe locul divinului corp certifică fără nici un dubiu faptul că Atotputernicul şi Atoateştiutorul Părinte Celest l-a chemat la Sinele Său pe Sfântul Împărat Renatus Piator, înălțându-l o dată cu Fiul.

Sfinții Episcopi constată astfel şi aduc spre ştire tuturor că prin acesta s-a împlinit Voința Divină a Înfierii.

V

Sacratissimul Conciliu a aflat şi de întunecatele încercări ale unor spirite aberante de a blasfemia această Divină Înălțare, semn că diavolul pune la încercare credința în momentele cele mai grandioase.

Urmând şi celebrând lucrarea dumnezeiește inspirată a Sfântului Împărat Sapiens Renatus Piator, Cel dătător de curăție întru Credință, Sfinții Episcopi declară că oricine va impieta asupra celor statuate aici şi acum de către grațios vegheatul Conciliu se va face vinovat în fața Tatălui Omnipotent, dovedindu-se şezător în jilțul molimei, stătător în calea necredincioşilor şi nedemn de răsplata Cerului.

De aceea, cel astfel recunoscut va fi exonerat de diabolicul corp, prin rugul eternei purificări.

VI

Văzând toate acestea, dar mai cu seamă dorind să împlinească şi pe pământ sacralitatea Înfierii atât de plăcute Tatălui celest Atotputernic, Sfinţiţii Episcopi afirmă şi declară prin unanimitate conciliară că, începând cu anul care vine, spre mai marea glorie a Atotputernicului Generos şi spre mai înalta celebrare a Fiului Celui de al Doilea, aflat acum la stânga Lui, magnifica Pascalitate va fi augmentată, adăugându-se trei zile la cele ale Fiului Celui Ununăscut, aflat la dreapta Tatălui.

Dorind aceeaşi amintită împlinire şi pe pământ, Sacratissimul Conciliu al lumii decretează:

Sărbătoarea Fiilor Domnului, cea de şase zile, precum Creaţia Lui.

VII

În cele şase zile ale Sărbătorii Fiilor Domnului, ierarhii, preoţii şi credincioşii vor înălţa îndătinatele rugi spre gloria lui Iesus Salvator, dar şi cele cuvenite Înfiatului de către Atotputernicul, Renatus Ordinator.

Orice lucrare aducătoare de beneficii pecuniare - în cele şase zile - va fi anatemizată.

Cei ce s-au făcut vinovaţi de varii erori în faţa veghetoarei Ecclesii vor fi purificaţi prin foc, spre mai plina măreţie a acelor zile şi întru urmarea celor începute pe pământ de Cel Înfiat al Domnului.

VIII

Suntem datori cu toţii în faţa Atotputernicului Tată Celest să-I Împlinim voia, chiar de aici de pe pământ, pentru ca apoi, El - văzându-ne plăcuţi Lui - să ne fericească mărunta vieţuire terestră, consiliindu-i pe conducători astfel încât ei - cei ce diriguiesc lumea -, prin strălucitoarea pildă a lui Renatus Piator Înfiatul, să-şi lumineze subiecţii către mai marea glorie a lui Dumnezeu.

……..

Zilele de profundă rugăciune şi jertfelnică îngenunchiere a mulţimilor de credincioşi se dovediră benefice.

Poporul află cu pioasă bucurie împlinitoare de suflet cele divin cugetate de Sfinţiţii

Episcopi. La gândul celor şase zile de magnifică sărbătorire, din anul viitor, mulți simțeau deja o puritate (totuşi, încă) de nespus.

Porticurile şi piețele, dominate recent de murmurul deplin încrezător al credincioşilor rugători, răsunau de acum de voia bună a poporului care îşi vedea din nou nesmintite rugăciunile pentru o viețuire cât mai fastă.

De pe buzele tuturor porneau în zbor - cu nevinovata neştiință a celor mulți - doar două nume : Iisus Mântuitorul şi Renat Rânduitorul.

FINIS

CUPRINS

EPISTOLAR IMPERIAL

Epistola I 9
Epistola II 12
Epistola III 17
Epistola IV 22
Epistola V 27
Epistola VI 31
Epistola VII 34
Epistola VIII 40
Epistola IX 45
Epistola X 49
Epistola XI 55
Epistola XII 61
Epistola XIII 72
Epistola XIV 77
Epistola XV 81
Epilog 92

ÎNSEMNĂRILE SFÂNTULUI RENATUS

I. Însemnare despre victorie 101

II. Însemnare cu rugăciune 106
III. Însemnare la moartea lui Cadaverina 111
IV. Însemnare despre pântecul deșert 116
V. Însemnare accidentală 142
VI. Însemnare despre cei neînsemnați 144
VII. Însemnări despre grația minciunii 155
VIII. Însemnare despre caritatea Egregiei 162
IX. Însemnare despre două lucruri bune 170
X. Însemnare despre o procesiune 176
XI. Însemnări din Viața Sfântului Renatus 187
XII. Visul Sfântului Renatus (Însemnare apocrifă) 196

PRECUM PE PĂMÂNT, AŞA ŞI ÎN CERURI

I. Ultima oră din viața Sfântului Imperator Sapiens Renatus 199
II. Excerpte din mirabila scriere Viața Sfântului Renatus divin (pre)cugetată de Septimius Plasticus Sacrator 203
III. Latronianus Simplex şi lucrarea vieții lui 213
IV. Legenda lacrimilor lui Renatus 219
V. Renatus spiritul 223
VI. Înțeleapta frumusețe a ordinii de dincolo 226
VII. Dialog sapiențial şi dumnezeiesc 236
VIII. Ultima dilemă a lui Dumnezeu 238
IX. Tăcerea Mariei 240
X* 243